

Instituti i Kosovës për Drejtësi
Kosovo Law Institute
Kosovski Institut Pravde

9/2023

DREJTËSIA NË SYTË E QYTETARËVE

Raporti i tretë për monitorimin e seancave gjyqësore nga qytetarët

PRAVOSUĐE U OČIMA GRAĐANA

Treći izveštaj o nadgledanju sudskih pretresa od strane građana

JUSTICE IN THE EYES OF CITIZENS

Third Report on Monitoring of Court Hearings by Citizens

Instituti i Kosovës për Drejtësi
Kosovo Law Institute
Kosovski Institut Pravde

9/2023

Drejtësia në sytë e qytetarëve

**Raporti i tretë për monitorimin e seancave
gjyqësore nga qytetarët**

Autor : Instituti i Kosovës për Drejtësi

Asnjë pjesë e këtij materiali nuk mund të printohet, kopjohet, shumëfishohet në çdo formë elektronike ose të shtypur, ose në çdo formë të shumëfishimit tjetër pa pajtimin e Institutit të Kosovës për Drejtësi.

Përmbajtja e këtij publikimi është përgjegjësi vetëm e Institutit të Kosovës për Drejtësi - IKD dhe nuk pasqyron pikëpamjet e donatorit - Misionit të Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit në Kosovë (EULEX).

Rreth IKD-së

IKD – Instituti i Kosovës për Drejtësi është një organizatë joqeveritare dhe jofitimprurëse e politikave publike, fabrikë e mendimeve të specializuara në sektorin e drejtësisë.

IKD

Rr. Ilaz Agushi, Prishtinë

E: info@IKD-ks.org

Faqja: www.IKD-ks.org

Maj 2023

Prishtinë, Kosovë

PËRMBAJTJA

1. Përmbledhje ekzekutive.....	5
2. Hyrje.....	11
3. Metodologjia	14
4. Struktura e monitoruesve – monitorues laik.....	16
5. Përshtypjet e monitoruesve për monitorimin dhe sistemin gjyqësor	18
6. Gjetjet e monitorimit nga qytetarët laik.....	22
6.1. Të drejtat e njeriut	23
6.1.1. Transparenca në Gjykatën Themelore në Prishtinë	25
6.1.2. Transparenca në Gjykatën Themelore në Prizren	26
6.1.3. Transparenca në Gjykatën Themelore në Pejë.....	27
6.1.4. Transparenca në Gjykatën Themelore në Gjiilan	28
6.1.5. Transparenca në Gjykatën Themelore në Ferizaj/ Uroševac.....	29
6.1.6. Transparenca në Gjykatën Themelore në Gjakovë/ Đakovica.....	30
6.1.7. Transparenca në Gjykatën Themelore në Prishtinë- Dega Graçanicë/ Gračanica.....	31
6.1.8. Transparenca në Gjykatën Themelore në Prishtinë - Dega Glllogoc/Glogovac.....	32
6.1.9. Transparenca në Gjykatën Themelore në Mitrovicë – Dega Vushtrri/Vucitrn	33
6.1.10. Transparenca në Gjykatën Themelore në Mitrovicë Dega – Skenderaj/Srbica	34
6.1.11. Transparenca në Gjykatën Themelore në Gjiilan/Gnjilane – Dega Kamernicë/Kamenica	35
6.1.12. Transparenca në Gjykatën Themelore në Ferizaj/Uroševac – Dega Shtërpçë/Štrpce.....	36
6.2. Respektimi i të drejtave të njeriut dhe gjykimit të drejtë	37
6.2.1. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Prishtinë	41
6.2.2. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Prizren	43
6.2.3. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Gjiilan	45
6.2.4. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Gjakovë/ Đakovica.....	48
6.2.5. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Pejë /Peç.....	50
6.2.6. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Ferizaj/Uroševac.....	52
6.2.7. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Prishtinë - Dega Graçanicë/Gračanica.....	53

6.2.8. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Prishtinë - Glllogoc/Glogovac Branch.....	55
6.2.9. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Mitrovicë – Dega Vushtrri/Vucitrn	57
6.2.10. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Mitrovicë – Dega Skenderaj/Srbica	59
6.2.11. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Gjilan – Dega Kamernicë/Kamenica	61
6.2.12. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Ferizaj/Uroševac - Štrpce/Shtërpçë Branch	63
7. GJETJET KRYESORE.....	66
8. REKOMANDIMET	73

1. PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Pas fazës së parë dhe të dytë që u zhvillua në 2019/2020 dhe 2021/2022, Instituti i Kosovës për Drejtësi (IKD), i mbështetur nga Misioni i Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit në Kosovë (EULEX), në dhjetor 2022 filloi zbatimin e fazës së tretë të projektit “Ndërtimi i besimit në sistemin gjyqësor dhe rritja e realizimit të të drejtave të njeriut përmes monitorimit të seancave gjyqësore nga qytetarët”. Në kuadër të këtij projekti, IKD ka rekrutuar 20 qytetarë si monitorues porotë, të cilët kanë marrë pjesë në monitorimin e 600 seancave penale për çështje penale në mbarë Kosovën.

Qëllimi i këtij projekti është t’u mundësojë qytetarëve të shohin me sytë e tyre proceset gjyqësore në fushën penale dhe të kuptojnë se si funksionon sistemi i drejtësisë bazuar në bindjet e tyre, pa interpretime nga të tjerët.

Përmes këtij projekti, IKD dhe EULEX synuan të monitorojnë transparencën dhe zbatimin e të drejtave dhe lirive të njeriut në gjykatat e Kosovës.

Monitoruesit laikë të përzgjedhur, të cilët nuk kishin përvojë juridike, dhe u zgjodhën në bazë të një numri kriteresh – duke përfshirë gjininë, përkatësinë etnike, moshën, arsimin, profesionin, regjionin etj. – fillimisht janë trajnuar nga IKD dhe EULEX për metodologjinë e monitorimit¹.

Më pas është përgatitur një pyetësor. Qytetarët laikë kanë përzgjedhur lëndë penale të akuzave të ndryshme, të cilat më pas i kanë monitoruar dhe raportuar në bazën e të dhënave të IKD-së. Në fazën e fundit të monitorimit, IKD ka organizuar një takim online me ta për të vlerësuar njohuritë që kanë pasur para monitorimit, përvojën e tyre në monitorim dhe përshtypjet e tyre nga sistemi i drejtësisë në Kosovë, transparenca e sistemit të drejtësisë, gjykimi i drejtë, etj².

1 <https://IKD-ks.org/ikd-mbane-trajtim-per-qytetaret-qe-do-te-monitorojne-seancat-gjyqesore/>

2 <https://IKD-ks.org/mbahet-takim-konsultativ-me-monitoruesit-e-gjykimeve-nga-qytetaret-laik/>

Monitorimi gjyqësor është kryer gjatë dy muajve, përkatësisht shkurt dhe mars 2023, gjithsej janë monitoruar 600 seanca gjyqësore në gjashtë (6) Gjykata Themelore, përkatësisht në Prishtinë, Pejë, Gjakovë, Prizren, Ferizaj dhe Gjilan, si dhe në gjashtë (6) degë, përkatësisht në Vushtrri, Skenderaj, Gllogoc, Shtërpçë, Graçanicë dhe Kamenicë.

Nga gjithsej 600 seanca gjyqësore, janë mbajtur dhe monitoruar 422 seanca të gjykimeve penale dhe gjithsej 1121 të dyshuar janë akuzuar për 681 vepra të ndryshme penale, ndërsa 141 seanca nuk janë mbajtur për arsye të ndryshme, kurse në 37 prej tyre qytetarët nuk janë përgjigjur në pyetje.

Ndër parimet më të rëndësishme në bërjen e drejtësisë është parimi i transparencës, përmes së cilit, duke hapur procedurat gjyqësore për publikun, mundësohet publiciteti i nevojshëm për tu bindur palët në procedurë dhe publiku për drejtësinë që ndahet në gjykatë. Për këtë arsye, një prej çështjeve të adresuara përmes anketës së përgatitur për këtë eksperiment monitorimi nga qytetarët, i është kushtuar rëndësi transparencës së sistemit të drejtësisë dhe qasjes së qytetarëve në seancat gjyqësore.

Gjatë analizës së pyetësorëve, IKD ka konstatuar se gjetjet e monitorimit tregojnë se në fushën penale gjykatat janë pothuajse tërësisht transparente.

Nga 600 seanca, 559 ose 93.2% prej tyre ishin të hapura për publikun, kurse 360 ose 60% e seancave janë monitoruar në Gjykatat Themelore, ndërsa 240 ose 40% prej tyre janë monitoruar në degë. Nga 360 seanca të monitoruara në Gjykatat Themelore 282 ose 78.3% janë mbajtur dhe monitoruar, ndërsa 65 ose 18% nuk janë mbajtur për arsye të ndryshme dhe në 13 raste ose 3.6% qytetarët nuk janë përgjigjur në pyetje.

Gjithashtu 240 seancat e monitoruara në degë, 140 prej tyre ose 58.3% janë mbajtur dhe monitoruar, ndërsa 76 ose 31.7% prej tyre nuk janë mbajtur për arsye të ndryshme dhe në 24 raste ose 10% prej tyre nuk janë përgjigjur në pyetje. Vetëm në 2 seanca qytetarët kanë pasur

qasje jo të lehtë në gjykatë, ndërsa nga 600 seanca, në 529 ose 88.2% e tyre monitoruesit kanë pasur qasje të lehtë në gjykatë, ndërsa të tjerët nuk janë përgjigjur në pyetje.

Në 177 ose 29.5% nga 600 seancat e monitoruara, gjyqtarët kishin një qasje miqësore ndaj monitoruesve dhe publikut, ndërsa në 294 ose 49% prej tyre gjyqtarët kishin një qasje të mirë ndaj monitoruesve, ndërsa në 129 nuk iu përgjigjën pyetjes.

Ndër aspektet më të rëndësishme për një sistem të drejtësisë është edhe respektimi i të drejtave dhe lirive themelore në një procedurë penale, e që mund të konsiderohet si parakusht për një gjykim të drejtë, të paanshëm dhe profesional, të bazuar në standardet më të avancuara të drejtësisë penale. Në këtë drejtim, perceptimi i qytetarëve për mënyrën se si zhvillohen procedurat penale gjyqësore është jetike për krijimin e besimit të qytetarëve në sistemin gjyqësor.

Në këtë drejtim, procesi i monitorimit ka rezultuar se nga 600 seanca, në 434 ose 72,3% të tyre, qytetarët kanë arritur të identifikojnë qartë palët në procedurë si prokuror, të akuzuar, mbrojtës i të akuzuarit, në 30 apo 5% e tyre deklaruan se nuk e dinë nëse i identifikojnë qartë palët në procedurë, në 7 raste qytetarët nuk kanë arritur të identifikojnë qartë palët në procedurë, ndërsa në 129 raste nuk janë përgjigjur në pyetje. Nga 600 seanca, në 432 ose 72% prej tyre, qytetarët janë shprehur se i kuptojnë qartë akuzat ndaj të akuzuarve, ndërsa në 2 raste të tyre qytetarët kanë deklaruar se nuk i kuptojnë qartë akuzat ndaj të akuzuarve, ndërsa në 4 ose 0.7% e tyre qytetarët deklaruan se nuk e dinë nëse i kanë kuptuar qartë akuzat ndaj të akuzuarve dhe në 162 raste ose 27% prej tyre nuk i janë përgjigjur pyetjes.

Në pyetjen nëse gjykata e kishte pyetur të pandehurin nëse e kuptonte akuzën, nga 600 seanca, në 421 ose 70,2% të tyre, qytetarët u shprehën se gjykata e pyeti të pandehurin nëse e kuptonte akuzën, në 19 apo 3,2%. prej tyre qytetarët kanë deklaruar se gjykata nuk e ka pyetur të pandehurin nëse i kupton akuzat, ndërsa në 4 ose 0.7% e tyre qytetarët kanë deklaruar se nuk e dinin nëse gjykata e pyeti të pandehurin nëse i kuptonte akuzat dhe në 156 raste ose 26% nuk janë përgjigjur.

Ndërsa, të pyetur nëse gjykata e ka udhëzuar të pandehurin për të drejtat e tij, nga 600 seanca, në 387 ose 64,5% të tyre, qytetarët janë shprehur se gjykata e ka udhëzuar të pandehurin për të drejtat e tij, në 30 ose 5% të tyre qytetarët janë shprehur se gjykata e ka udhëzuar pjesërisht të pandehurin për të drejtat e tij ose nuk e ka udhëzuar të pandehurin për të drejtat e tij, në 9 ose 1.5% nuk e kanë ditur, ndërsa në 174 ose 29% prej tyre qytetarët nuk janë përgjigjur fare pyetjes.

Nga 600 seanca, në 245 ose 40,8 % të tyre, qytetarët janë shprehur se gjykata i ka udhëzuar dëshmitarët për të drejtat dhe detyrimet e tyre, ndërsa në 15 ose 2,5 % prej tyre qytetarët janë përgjigjur me “jo” dhe në 20 raste ose 3,3 % janë shprehur se nuk e kanë ditur, dhe në 320 ose 53% të rasteve nuk ka pasur dëshmitar ose nuk janë përgjigjur fare.

Nga 600 seanca, në 314 ose 52,3 % të tyre, qytetarët kanë deklaruar se i akuzuari ka pasur mbrojtës, ndërsa në 144 ose 24% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se i akuzuari nuk ka pasur mbrojtës dhe në 142 raste ose 23,7. % nuk i janë përgjigjur pyetjes.

Nga 600 seanca, në 291 ose 48.5% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se e kanë kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë, në 30 ose 5% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se nuk e kanë kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë dhe në 33 ose 5.5% e tyre qytetarët deklaruan se nuk e dinë nëse e kuptojnë rolin e dëshmitarit në procedurë, ndërsa në 246 raste ose 41% nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 600 seanca, në 464 ose 77.3% të tyre, qytetarët janë shprehur se gjyqtari i ka kryer procedurat qartë për t'u kuptuar, në 2 ose 0.3% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari nuk i ka kryer procedurat siç duhet, qartë për t'u kuptuar dhe në 134 raste nuk iu përgjigjën pyetjes.

Nëse gjyqtari ka mbajtur rend në sallë, nga 600 seanca, në 468 ose 78% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari ka respektuar rregullat dhe në 132 raste ose 22% nuk janë përgjigjur.

Sa i përket trajtimit të palëve në procedurë, nga 600 seanca, në 431 ose 71,8% të tyre, qytetarët janë shprehur se kryetari i trupit gjykues i ka trajtuar në mënyrë të barabartë mbrojtjen dhe prokurorin, në 4

apo 0,7% prej tyre qytetarët janë shprehur se kryetari i trupit gjykues nuk ka trajtuar në mënyrë të barabartë mbrojtjen dhe prokurorin, ndërsa në 2 ose 0.3% prej tyre qytetarët janë shprehur se nuk e dinë nëse kryetari i trupit gjykues i ka trajtuar në mënyrë të barabartë mbrojtjen dhe prokurorin, ndërsa në 163 raste ose 27.2% nuk iu përgjigjën pyetjes.

Nga 600 seanca, vetëm në 2 ose 0,3% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari është sjellë në mënyrë kërcënuese ose mos respektuese ndaj cilësdo palë, në 464 ose 77,3% e tyre qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari nuk është sjellë në mënyrën e lartcekur ndaj ndonjë pale, ndërsa në 1 rast qytetarët deklaruan se nuk e dinë nëse gjyqtari është sjellë në këtë mënyrë ndaj ndonjë pale, ndërsa në 133 ose 22.2% monitoruesit nuk i janë përgjigjur pyetjes.

Nga 600 seanca, asnjë nga qytetarët nuk ka deklaruar se gjyqtari ka bërë komente diskriminuese ndaj palëve, në 432 ose 72% e tyre qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari nuk ka bërë komente diskriminuese ndaj palëve, ndërsa në 3 ose 0.5% qytetarët e tyre kanë deklaruar se nuk e dinë nëse gjyqtari ka bërë komente diskriminuese ndaj palëve dhe në 165 raste nuk i janë përgjigjur pyetjes.

Nga 600 seanca, vetëm në një rast qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari nuk ka qenë i vëmendshëm gjatë seancës, në 455 ose 75.8% e tyre qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari nuk ka dështuar të jetë i vëmendshëm gjatë seancës, ndërsa në 3 ose 0.5 % e tyre qytetarë janë shprehur se nuk e dinë nëse gjyqtari ka dështuar të jetë i vëmendshëm gjatë seancës dhe në 141 ose 23.5% nuk i janë përgjigjur pyetjes.

Nga 600 seanca, në 158 ose 26.3% prej tyre, qytetarët janë shprehur se performanca e avokatëve mbrojtës ka qenë e duhur, në 9 ose 1.8% e rasteve qytetarët kanë deklaruar se performanca e avokatëve mbrojtës ka qenë e papërshtatshme, ndërsa në 20 raste kanë deklaruar se është pjesërisht adekuate, ndërsa në 25 raste ose 4.2% nuk e kanë ditur dhe në 16 raste kanë deklaruar se nuk zbatohet performanca e avokatëve mbrojtës, ndërsa në 372 raste ose 62% nuk i janë përgjigjur pyetjes.

Të pyetur për sjelljen e stafit të gjykatës ndaj monitoruesve gjatë hyrjes në gjykatë, nga 600 seanca, vetëm në 2 seanca qytetarët kanë deklaruar se nuk kanë qasje të lehtë.

Të pyetur për sjelljen e gjyqtarit/trupit të gjyqtarëve ndaj monitoruesve dhe publikut të seancave gjyqësore, nga 600 seanca 294 ose 49% e tyre janë shprehur se qasja ka qenë e mirë, në 177 raste ose 29.5% e tyre kanë deklaruar se qasja ishte miqësore, ndërsa në 129 raste nuk iu përgjigjën pyetjes.

2. HYRJE

Instituti i Kosovës për Drejtësi (IKD) si një organizatë e specializuar në monitorimin e sistemit të drejtësisë ka hyrë në dekadën e dytë të monitorimit, i cili bëhet përmes monitoruesve profesionistë ku përfshihen juristët e trajnuar për të monitoruar të gjitha fushat si penale, civile, administrative dhe komerciale.

Bazuar në përvojën e saj të gjatë në monitorimin dhe hulumtimin sistematik të sistemit të drejtësisë, së bashku me përfaqësuesit e Misionit të Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit në Kosovë (EULEX), IKD hartoi një projekt - të mbështetur nga EULEX-i dhe të zbatuar nga IKD- për të mundësuar qytetarët, të cilët janë laikë (pa njohuri) në fushën e drejtësisë dhe të cilët janë përzgjedhur sipas kategorive të ndryshme gjinore, grup moshave, edukimit, profesionit, etnive dhe rajoneve, për të monitoruar drejtpërdrejt sistemin e drejtësisë.

Një nga parimet më të rëndësishme në administrimin e drejtësisë është parimi i transparencës. Me hapjen e proceseve gjyqësore për publikun, arrihet publiciteti i nevojshëm për të bindur palët në proces dhe publiku i gjerë për drejtësinë që jepet në gjykatë.

Kosova në aspektin legjislativ ka arritur të përafrojë kornizën ligjore sa i përket transparencës dhe publicitetit të punës së gjykatave, me praktikat dhe standardet ndërkombëtare të aplikueshme në Kosovë. Sipas nenit 288 të Kodit të Procedurës Penale, rregulli është i përcaktuar qartë që seanca gjyqësore në çështjet penale është publike dhe vetëm në rrethana të veçanta mund të përjashtohet publiku ose përfaqësuesit e medias, përkatësisht vetëm në ato raste kur kjo bazohet në interesin e drejtësisë dhe si masë është e nevojshme në kushtet e përcaktuara nga nenet 289 deri në 291.³

Qëllimi i këtij projekti është që qytetarët të shohin me sytë e tyre proceset gjyqësore në fushën penale dhe të kuptojnë se si funksionon

³ <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=61759>

sistemi i drejtësisë bazuar në përvojën e tyre, pa interpretime nga të tjerët.

Në këtë perspektivë, IKD dhe EULEX synuan të rrisin transparencën në sistemin e drejtësisë në Kosovë, të përmirësojnë të drejtat dhe liritë e njeriut dhe të zbatojnë standardet ndërkombëtare për gjykim të drejtë, të pavarur dhe të paanshëm, dhe për më tepër, të mbledhin informacione të rëndësishme se sa mirë janë në gjendje qytetarët e zakonshëm të kuptojnë procedurat gjyqësore.

Projekti u zbatua me sukses për herë të parë në Kosovë në fund të vitit 2019 dhe fillim të vitit 2020⁴ dhe për të dytën herë në fund të vitit 2021 dhe në fillim të vitit 2022⁵.

Në dritën e suksesit të projektit në arritjen e qëllimit të tij, IKD dhe EULEX-i vazhduan me zbatimin e tij për të tretën herë, duke e çuar numrin e monitoruesve nga 18 në 20 dhe numrin e seancave të monitoruara nga 25 seanca monitorimi për person në 30 për person, pra gjithsejtë 600 seanca gjyqësore në total.

IKD përzgjedhi 20 monitorues porotë në të gjithë territorin e Kosovës, të cilët nuk kishin përvojë juridike, dhe u zgjodhën në bazë të një sërë kriteresh – duke përfshirë gjininë, përkatësinë etnike, moshën, arsimin, profesionin, rajonin, etj. Para se të merrnin pjesë në seanca, monitoruesit porotë janë trajnuar për metodologjinë e monitorimit. Pas kësaj, u përgatit një pyetësor. Qytetarët në rolin e monitoruesit përzgjedhën lëndë penale me akuza të ndryshme. Rastet janë monitoruar dhe importuar në bazën e të dhënave të IKD-së. Pas konstatimeve të rezultateve të monitorimit nga qytetarët laikë në fushën e drejtësisë, në fazën e fundit të monitorimit, IKD organizoi një takim online me monitoruesit qytetarë, të cilët shtjelluan njohuritë që kishin para monitorimit, përvojën e tyre në monitorim dhe përshtypjet e tyre në sistemin e drejtësisë në Kosovë, transparencës së sistemit të drejtësisë, konceptit të gjyqimit të drejtë etj.

4 <https://kli-ks.org/ikd-publikon-raportin-drejtesia-ne-syte-e-qytetareve/>

5 <https://IKD-ks.org/drejtesia-ne-syte-e-qytetareve-2/>

Ndër aspektet që raportohet se u kanë bërë më shumë përshtypje monitoruesve ka qenë përgatitja dhe prezantimi i lëndëve në gjykata. Sipas monitoruesve, në fillim nuk e kishin idenë se si zhvillohet një seancë gjyqësore dhe çfarë ishte më e rëndësishmja, niveli i besimit në sistemin e drejtësisë ishte shumë i ulët, por tani pas monitorimit të këtyre seancave, qytetarët kishin një përshtypje krejtësisht tjetër sa i përket sistemit të drejtësisë, pra ka pasur një rritje të besimit në sistemin e drejtësisë.

Gjatë diskutimit online, monitoruesit ngritën shumë çështje të rëndësishme që treguan përkushtimin e tyre gjatë gjithë procesit si dhe problemet që duhet të adresohen. Shumica e tyre kishin vërejtje për vonesat gjatë seancave dhe për mungesën e informacionit të duhur për kohën dhe vendin e seancave.

Ka pasur edhe raste kur qytetarëve monitorues iu është kërkuar leje e posaçme për të hyrë në gjykatë edhe pse seancat ishin të hapura për publikun. Kjo tregon se jo i gjithë personeli i gjykatës është i informuar mirë për të drejtën ligjore të qytetarëve për të marrë pjesë në seancat gjyqësore të hapura për publikun.

Meqenëse i njëjti problem është hasur gjatë implementimit të projektit për herë të dytë, IKD e ka ngritur këtë çështje në Këshillin Gjyqësor të Kosovës, si dhe ka raportuar dy herë në ëeb faqen e Betimit për Drejtësi.⁶

Krahas vërejtjeve të përmendura, qytetarët monitorues rekomanduan që edhe në të ardhmen të zhvillohen projekte të ngjashme, pasi, sipas tyre, kjo do të ndikonte shumë pozitivisht në informimin e publikut për sistemin e drejtësisë.

Në të njëjtën kohë, disa prej tyre shprehën gatishmërinë për të vazhduar monitorimin vullnetar të rasteve që u kishin lënë përshtypjen më të fortë.

6 <https://betimiperdrejtesi.com/gjykata-ne-drenas-ne-menyre-te-kunderligjshme-ua-mohon-qytetareve-te-drejten-e-monitorimit-te-seancave-publike/>
<https://betimiperdrejtesi.com/vazhdojne-pengesat-e-kunderligjshme-ne-mohimin-e-qytetareve-per-realizimin-e-te-drejtes-se-monitorimit-te-seancave-publike/>

3. METODOLOGJIA

IKD ka një ekspertizë të gjatë në monitorimin e sistemit të drejtësisë, përkatësisht punën e Këshillit Gjyqësor të Kosovës (KGJK), Këshillit Prokurorial të Kosovës (KPK), në të gjitha nivelet e gjykatave dhe prokurorive.

Gjetjet në këtë raport janë rezultat i monitorimit të kryer për të tretën herë nga qytetarët laikë (pa njohuri) në fushën e drejtësisë.

IKD dhe EULEX-i, për të zbuluar drejtpërdrejt se si e shohin vetë qytetarët funksionimin e drejtësisë penale në Kosovë, kanë vendosur që monitorimin ta bëjnë përmes qytetarëve, domethënë vëzhguesve laikë.

Gjatë fazës së parë të projektit IKD ka rekrutuar 20 monitorues porotë. Këta monitorues, të cilët nuk kanë formim juridik, janë përzgjedhur në bazë të një sërë kriteresh, duke përfshirë gjininë, përkatësinë etnike, moshën, arsimin, profesionin, rajonin etj.

Pas përzgjedhjes, qytetarët janë trajnuar nga IKD dhe EULEX për metodologjinë e monitorimit të sistemit gjyqësor. Më 24 janar 2023, IKD dhe EULEX organizuan një trajnim për 20 monitoruesit porotë mbi konceptet kryesore të procedurave gjyqësore dhe monitorimit të gjykimeve.

Gjatë fazës së dytë të projektit, nga shkurti deri në mars 2023, monitoruesit porotë janë vënë në kontakt me monitoruesit profesionistë të IKD-së për të lehtësuar qasjen në gjykata dhe përzgjedhjen e lëndëve për monitorim. Duke përdorur pyetësorët e përgatitur paraprakisht nga IKD dhe EULEX, qytetarët në rolin e vëzhguesve kanë monitoruar gjatë muajit shkurt dhe mars 2023 rastet penale të akuzave të ndryshme, të cilat i kishin përzgjedhur më parë, dhe të dhënat e mbledhura janë importuar në bazën e të dhënave të IKD-së.

Më pas, IKD dhe EULEX kanë mbajtur një takim konsultativ online me monitoruesit porotë. Temë e këtij takimi ishte diskutimi i sfidave që kishin hasur qytetarët gjatë monitorimit të seancave gjyqësore dhe përshtypjet që ata kishin fituar gjatë këtij procesi. Gjatë takimit janë diskutuar shumë çështje dhe vëmendje e veçantë i është kushtuar çështjes së ndërtimit të besimit tek qytetarët në sistemin e drejtësisë, pasi monitoruesit patën mundësinë të shprehin qëndrimet e tyre për opinionet që kishin para dhe pas procesit të monitorimit.

Gjithsej janë monitoruar 600 seanca gjyqësore në gjashtë (6) Gjykata Themelore, përkatësisht në: Prishtinë, Mitrovicë, Pejë, Gjakovë, Prizren, Ferizaj dhe Gjiilan, si dhe në gjashtë degë, përkatësisht në Vushtrri, Skenderaj, Glogoc, Shtërpçë, Graqanicë dhe Kamenicë.

Gjatë 600 seancave të gjykimeve penale të mbajtura dhe të monitoruara janë akuzuar gjithsej 1121 të dyshuar për 681 vepra të ndryshme penale.

Të gjitha të gjeturat e monitorimit nga monitoruesit porotë dhe intervistat e IKD me monitoruesit janë futur në bazën e të dhënave të IKD-së. Gjetjet u ndanë në sasiore dhe cilësore, të cilat janë analizuar dhe paraqitur në këtë raport.

4. STRUKTURA E MONITORUESVE – MONITORUES LAIK

Pas publikimit të konkursit për pranimin e monitoruesve nga qytetarët laik, më 16 dhjetor, IKD zgjodhi 20 qytetarë laik *për të monitoruar seancat gjyqësore në fushën penale*. Siç është theksuar në metodologjinë e këtij raporti, qytetarët janë përzgjedhur bazuar në disa kriteret për të arritur diversitetin nga të gjitha kategoritë e gjinisë, grupmoshës, duke përfshirë gjininë, etninë, moshën, arsimin, profesionin, rajonet etj⁷. Nga 20 monitorues të angazhuar, 14 prej tyre ishin gra dhe 6 ishin burra.

Tabela 1- Pjesëmarrja e gjinive

Gra	Burra
14 or 70%	6 or 30%

Mosha e tyre përfshin: një (1) 19 vjeçar; një (1) 21 vjeçar; dy (2) 25 vjeçar; tre (3) 26 vjeçar, një (1) 28 vjeçar; një (1) 30 vjeçar ; një (1) 31 vjeçar; një (1) 37 vjeçar; një (1) 48 vjeçar, dy (2) 49 vjeçar; një (1) 50 vjeçar; dy (2) 51 vjeçar; një (1) 67 vjeçar; një (1) 68 vjeçar, një (1) 78 vjeçar.

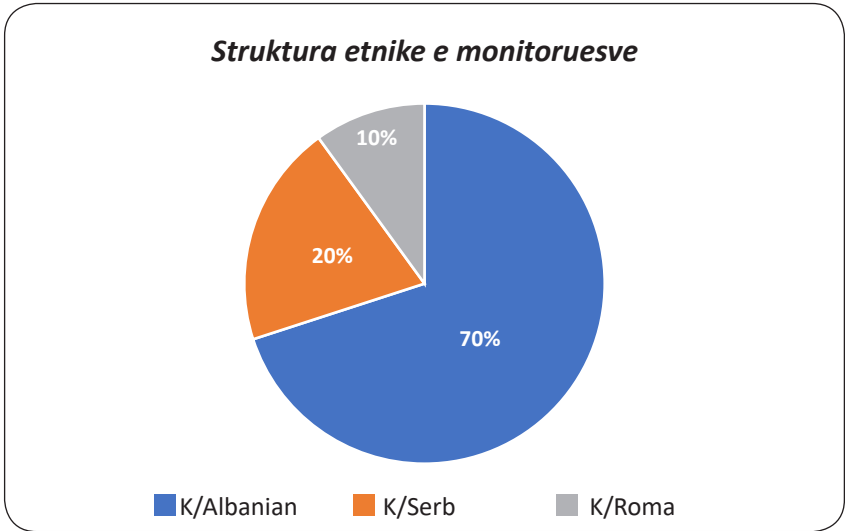
Tabela 2- Pjesëmarrja e moshave

19 Vjeçar	21 Vjeçar	25 Vjeçar	26 Vjeçar	28 Vjeçar	30 Vjeçar	31 Vjeçar	37 Vjeçar	48 Vjeçar	49 Vjeçar	50 Vjeçar	51 Vjeçar	67 Vjeçar	68 Vjeçar	78 Vjeçar
1	1	2	3	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1

Për sa i përket strukturës etnike, dy (2) prej tyre ishin nga komuniteti i Romëve të Kosovës, katër (4) nga komuniteti serb i Kosovës dhe katërbëdhjetë (14) nga komuniteti shqiptar i Kosovës.

⁷ <https://IKD-ks.org/konkurs-per-monitorimin-e-seancave-gjyqesore-nga-qytetaret-3/>

*Struktura etnike e monitoruesve laik të përfshirë
në monitorimin e gjykatës*

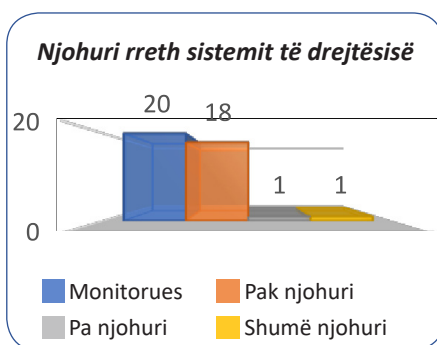

5. PËRSHTYPJET E MONITORUESVE PËR MONITORIMIN DHE SISTEMIN GJYQËSOR

Në Kosovë besimi në sistemin e drejtësisë nga qytetarët është i ulët dhe i karakterizuar me pakënaqësi. Kjo është reflektuar në raporte të shumta nga organizata të ndryshme.

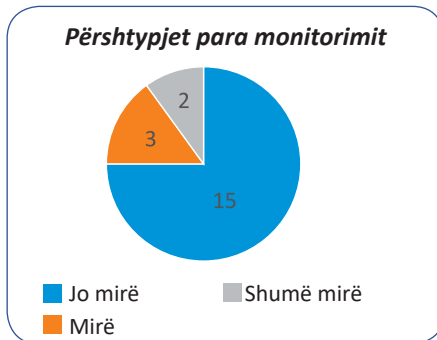
Në fund të implementimit të projektit, IKD ka realizuar intervista me qytetarë për të kuptuar se si e shohin ata sistemin e drejtësisë pas eksperiencave personale.

- Eksperienca në monitorimin e seancave gjyqësore, siç është parë nga përgjigjet e qytetarëve monitorues, në përgjithësi ka qenë shumë e mirë. Prej 20 qytetarëve të përfshirë në monitorim, 17 ose 85% prej tyre kanë thënë që eksperienca në monitorimin e gjykimeve ka qenë shumë e mirë, ndërsa 3 ose 15% prej tyre kanë thënë që eksperienca në monitorimin e gjykimeve ka qenë e mirë.
- Monitoruesit të angazhuar në këtë studim janë qytetarë laik, të cilët në përgjithësi kishin shumë pak njohuri në lidhje me sistemin e drejtësisë dhe me mënyrën si punojnë prokurorët, gjykatat dhe avokatët. Megjithatë, IKD dhe EULEX, para fillimit të procesit të monitorimit, zhvilluan një trajnim me këta qytetarë laik në mënyrë që ata të kuptonin bazat e funksionimit të sistemit të drejtësisë penale dhe aspektet e monitorimit të seancave gjyqësore.
- Kur u pyetën sa dije kishin ata në lidhje me sistemin e drejtësisë në Kosovë para mbajtjes së trajnimit dhe monitorimit, 18 ose 90% prej tyre deklaruan se kishin pak dije në lidhje me sistemin e drejtësisë në Kosovë, 1 ose 5% prej tyre deklaruan se nuk kishin

njohuri në lidhje me sistemin e drejtësisë në Kosovë, ndërsa 1 ose 5% prej tyre deklaruan se kishin shumë njohuri në lidhje me sistemin e drejtësisë në Kosovë.

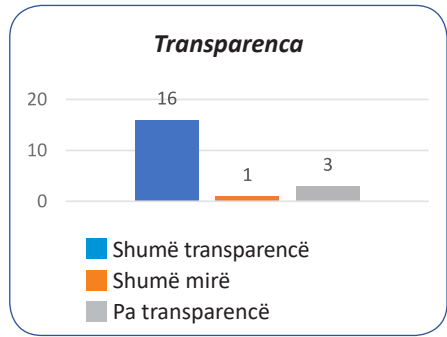
- Me angazhimin e monitoruesëve laik në monitorimin e seancave gjyqësore në fushën penale, qytetarëve u është dhënë mundësia të përjetojnë në mënyrë personale qasjen në sistemin e drejtësisë penale në Kosovë. Përgjithësisht,

përshtypjet fillestare të këtyre qytetarëve monitorues mbi sistemin e drejtësisë në Kosovë kanë qenë të dobëta. Nga 20 qytetarët, rezultoi se 15 ose 75% prej tyre deklaruan se, para se të fillonin monitorimin personalisht, kishin një përshtypje të keqe për sistemin e drejtësisë në Kosovë, 3 ose 15% prej tyre deklaruan se kishin një përshtypje të mirë për sistemin e drejtësisë në Kosovë para se të fillonin monitorimin personalisht, ndërsa 2 ose 10% prej tyre deklaruan se kishin një përshtypje shumë të mirë për sistemin e drejtësisë në Kosovë, para se të fillonin monitorimin personalisht të seancave gjyqësore..

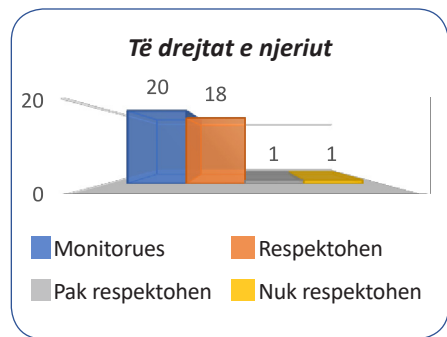
- Pas organizimit të trajnimit nga IKD dhe EULEX dhe pas përvojës së monitorimit të drejtpërdrejtë të seancave gjyqësore, shumica e qytetarëve monitorues deklaruan se kishin ndryshuar përshtypjet e tyre në lidhje me sistemin e drejtësisë. Nga përgjigjet e 20 qytetarëve të angazhuar në monitorim, rezultoi se 14 ose 70% prej tyre deklaruan se kishin ndryshuar përshtypjen pak për mirë në lidhje me sistemin e drejtësisë në Kosovë, 4 ose 20% prej tyre deklaruan se kishin ndryshuar shumë për mirë përshtypjen në lidhje me sistemin e drejtësisë në Kosovë, ndërsa 2 ose 10% prej tyre deklaruan se kishin ndryshuar përshtypjen pak për keq në lidhje me sistemin e drejtësisë në Kosovë.

- Transparenca, si një nga parimet më të rëndësishme në administrimin e drejtësisë, në shumicën e rasteve rezultojnë të jetë në nivelin e duhur sipas gjetjeve të monitorimit.

- Kur u pyetën se sa transparencë kishte në gjykatë, 16 ose 80% e qytetarëve të angazhuar deklaruan se kishte shumë transparencë, 1 ose 5% prej tyre deklaruan se nuk kishte transparencë në gjykatë.

- Monitoruesit laik deklaruan se, në shumicën e rasteve, të drejtat dhe liritë e njeriut respektohen nga sistemi i drejtësisë. Në përgjigjet e këtyre 20 qytetarëve të angazhuar në monitorim, 18 ose 90% prej tyre deklaruan se të drejtat dhe liritë e njeriut

respektohen nga sistemi i drejtësisë në Kosovë, ndërsa 1 ose 5% prej tyre deklaruan se ndonjëherë respektohen të drejtat dhe liritë e njeriut nga sistemi i drejtësisë në Kosovë dhe vetëm 1 ose 5% prej tyre kanë dhënë një përgjigje negative për këtë pyetje.

- Për sa i përket mendimit të qytetarëve rreth zhvillimit të një gjykimi të drejtë, në përgjithësi, qytetarët të angazhuar në monitorim vlerësojnë se gjykimet janë të drejta. Nga përgjigjet e tyre rezultojnë se 16 ose 80% prej tyre vlerësojnë se gjykimet janë të drejta, 2 ose 10% prej tyre vlerësojnë se gjykimet nuk janë të drejta, ndërsa 2 ose 10% prej tyre kanë deklaruar se në disa raste vendimet ishin të padrejta.

- Nga monitorimi i seancave gjyqësore të rasteve të dhunës bazuar në gjini, rezulton se seancat e gjykatave të monitoruara u zhvilluan sipas rregullave, megjithëse numri i seancave të monitoruara në këtë kontekst ishte i kufizuar: nga 600 seanca, vetëm 11 ishin të lidhura me raste të dhunës bazuar në gjini. Megjithatë, nga përgjigjet e qytetarëve të angazhuar në monitorim, rezulton se gjykimet e rasteve të dhunës bazuar në gjini u vlerësuan si të drejta.

6. GJETJET E MONITORIMIT NGA QYTETARËT LAIK

Monitorimi i sistemit të drejtësisë penale në Kosovë nga qytetarët laikë, i organizuar për herë të parë nga IKD dhe EULEX në vitin 2019/2020, solli një perspektivë të drejtpërdrejtë se si qytetari percepton transparencën dhe performancën e sistemit të drejtësisë në respektimin e të drejtave të njeriut dhe gjykimit të drejtë.

Gjithsej janë monitoruar 600 seanca gjyqësore në gjashtë (6) Gjykata Themelore, në veçanti në Prishtinë, Pejë/Peć, Gjakovë/Đakovica, Prizren, Ferizaj/Uroševac dhe Gjilan/Gnjilane, si dhe në gjashtë (6) degë, në veçanti në Vushtrri/Vucitrn, Skenderaj/Srbica, Glllogoc/Glogovac, Štrpce/Shtërpçë, Graçanicë/Gracanica dhe Kamencë/Kamenica.

Tabela 3 - Numri i seancave gjyqësore të monitoruara nga qytetarët laikë në fushën e drejtësisë.

Seancat e monitoruara nga qytetarët laik	
Gjykata Themelore në Prishtinë	90
Gjykata Themelore në Prizren	60
Gjykata Themelore në Pejë	90
Gjykata Themelore në Gjilan	30
Gjykata Themelore në Ferizaj	30
Gjykata Themelore në Gjakovë	60
Gjykata Themelore në Mitrovicë dega Skenderaj	30
Gjykata Themelore në Mitrovicë dega Vushtrri	30
Gjykata Themelore në Prishtinë dega Graçanicë	60
Gjykata Themelore në Ferizaj dega Shtërpçë	60
Gjykata Themelore në Prishtinë dega Glllogoc	30
Gjykata Themelore në Gjilan dega Kamencë	30

Nga këto 600 seanca të monitoruara në fushën penale, 422 ose 70.3% prej tyre u zhvilluan, ndërsa 178 ose 29.7% u shtynë ose anuluan për arsye të ndryshme. Këto seanca përfshijnë 1121 persona, të cilët janë akuzuar në total me 681 vepra penale të ndryshme.

Tabela 4 – Numri i seancave, numri i personave të akuzuar dhe numri i veprave penale për të cilat ata janë akuzuar.

Gjykata/Dega	Seanca e monitoruar	Numri i personave	Numri i veprave penale
Prishtinë/Priština	90	370	122
Prizren	60	111	73
Pejë /Peć	90	128	96
Gjilan/Gnjilane	30	41	33
Ferizaj/Uroševac	30	44	36
Gjakovë/ Đakovica	60	102	70
Skenderaj /Srbica	30	39	30
Vushtrri/Vucitrn	30	41	31
Štrpce/Shtërpçë	60	77	68
Graçanicë/Gračanica	60	77	66
Kamenicë/Kamenica	30	45	32
Glogoc/Glogovac	30	46	30

6.1. Transparenca e sistemit të drejtësisë

Dhënia e qasjes publikut duke lejuar qytetarët e zakonshëm në seancat gjyqësore mundëson realizimin e një nga parimeve më të rëndësishme në administrimin e drejtësisë: parimi i transparencës, përmes të cilit sigurohet publiciteti i nevojshëm për të bindur palët në procedurë dhe publikun për drejtësinë e ndarë në gjykatë. Për këtë arsye, një nga çështjet që u trajtua përmes pyetësorit të përgatitur për procesin e monitorimit nga qytetarët, është dhënë rëndësi transparencës së sistemit të drejtësisë dhe qasjes së qytetarëve në seancat gjyqësore.

Në këtë aspekt, u përgatitën katër pyetje të mbyllura për qytetarët laikë, të cilët, në procesin e monitorimit, patën mundësinë të fitonin drejtpërdrejtë një përshtypje personale nga rastet e monitoruara se sa transparent është sistemi i drejtësisë në fushën penale. Monitoruesit ngritën pyetje nga qasja në gjykatë deri te qasja e gjyqtarëve ndaj publikut dhe monitoruesve, nëse seanca ishte publike dhe nëse seanca u zhvillua në një sallë gjyqi apo në zyrat e gjyqtarëve.

Gjetjet e monitoruesve tregojnë se sistemi i drejtësisë në fushën penale është pothuajse plotësisht transparent. Nga 600 seanca, 530 ose 88.3% prej tyre ishin të hapura për publikun, 3 ose 0.5% e seancave nuk ishin të hapura për publikun, ndërsa në 9 ose 1.5% të seancave të monitoruara qytetarët deklaruan se nuk dinin dhe 58 ose 9.7% të pyetjeve nuk u përgjigjën.

Po ashtu, në pyetjen nëse gjyqtari ka pasur komunikime që mund të konsiderohen komunikime “ex parte”⁸ me palët në procedurë, nga 600 seanca 37 ose 6,2% të rasteve qytetarët janë përgjigjur po, ndërsa në 471 apo 78,5% qytetarët u përgjigjën jo dhe në 92 raste nuk iu përgjigjën pyetjes.

Për çështjen e qasjes në gjykatë, nga 600 seancat e monitoruara, rezulton se qytetarët vetëm në 2 raste të seancave nuk kishin qasje të lehtë.

Nga 600 seancat e monitoruara, rezulton se në 177 ose 29.5% prej tyre gjyqtarët kishin një qasje miqësore, ndërsa në 294 ose 49% prej tyre gjyqtarët kishin një qasje të mirë ndaj monitoruesve, ndërsa në 129 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

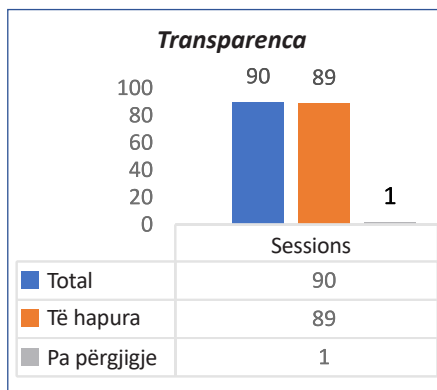
8 Komunikimi “ex-parte” me palët është i ndaluar në mënyrë specifike me Udhëzimin Administrativ të KGJK-së 03/2019, i cili përcakton se komunikimi “ex-parte” nënkupton çdo formë të komunikimit ndërmjet gjyqtarit dhe njëres nga palët në procedurën gjyqësore apo një palë tjetër lidhur me një çështje të caktuar pa praninë apo dijeninë e palës tjetër.

Tabela 5 - Rezultatet mbi transparencën e gjykatave në seancat e monitoruara nga qytetarët.

	A kishit qasje të lehtë në gjykatë?	A ishte seanca e hapur për publikun?	Ku u mbajt seanca ?	Si ishte qasja e gjyqtarit/ panelit të gjyqtarëve ndaj monitorimit/ publikut në seancat?
Po	529	530		
Jo	2	3		
Nuk e di		9		
Në Gjykatë Themelore			360	
Në degë			240	
Mirë				294
Miqësore				177
Jo e mirë				///

6.1.1. Transparenca në Gjykatën Themelore në Prishtinë

Numri më i madh i seancave të monitoruara nga qytetarët i takon Gjykatës Themelore në Prishtinë, me një total prej 90 seancash gjyqësore. Gjetjet tregojnë se Gjykata Themelore në Prishtinë në fushën penale është pothuajse plotësisht transparente. Nga seancat që u zhvilluan dhe u monitoruan, rezulton se 89 ose 98.9% prej

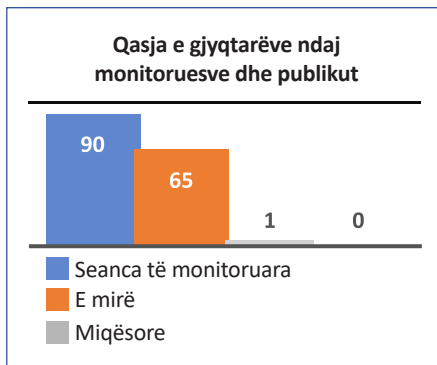

tyre ishin të hapura për publikun, ndërsa në 1 rast monitoruesit nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 90 seancat e monitoruara, rezulton se 17 ose 18.9% prej tyre ishin seanca fillestare, 18 ose 20% prej tyre ishin në fazën e deklaratave të hapjes, 31 ose 34.4% prej tyre ishin në fazën e dëshmisë të dëshmitarëve, ndërsa 23 prej tyre ishin në fazën e prezantimit të provave dhe deklaratave të mbylljes. Sa i përket qasjes në gjykatë,

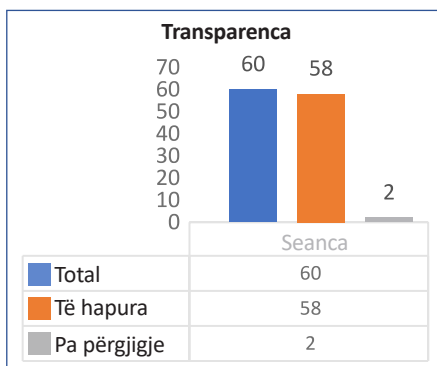
nga 90 seancat e monitoruara, rezulton se qytetarët në 66 ose 73.3% prej tyre kishin qasje të lehtë në gjykata, ndërsa në 24 ose 26.7% të seancave monitoruesit nuk janë përgjigjur në pyetje, por nuk kishte raportime që ata nuk kishin qasje të lehtë në gjykatë.

Nga 90 seancat e monitoruara, rezulton se në 65 ose 72.2% prej tyre gjyqtarët kanë pasur një qasje të mirë ndaj monitoruesve dhe publikut, ndërsa në 1 rast gjyqtarët kanë pasur një qasje miqësore ndaj monitoruesve dhe publikut, ndërkohë që në 24 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

6.1.2. Transparenca në Gjykatën Themelore në Prizren

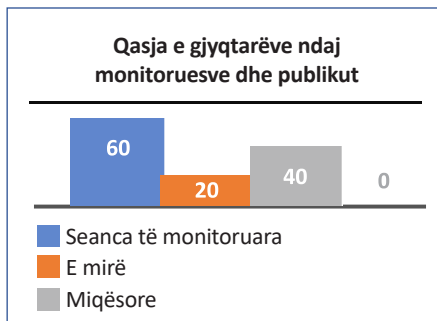
Gjatë monitorimit të Gjykatës Themelore në Prizren në fushën penale, gjetjet tregojnë se ajo është pothuajse e plotësisht transparente. Nga 60 seancat e monitoruara, 58 ose 96.7% prej tyre ishin të hapura për publikun, ndërsa në 2 raste monitoruesit nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 60 seancat e monitoruara, rezultojnë se 17 ose 28.3% prej tyre ishin seanca fillestare, 30 ose 50% prej tyre ishin në fazën e deklaratave të hapjes, 5 ose 8.3% prej tyre ishin në fazën e dëshmisë të dëshmitarëve, ndërsa 5 prej tyre ishin në fazën e prezantimit të provave.

Sa i përket qasjes në gjykatë, nga 60 seancat e monitoruara, rezultojnë se qytetarët në 59 ose 98.3% prej tyre kishin qasje të lehtë në gjykatë, ndërsa në 1 rast ata nuk i përgjigjen pyetjes.

Nga 60 seancat e monitoruara, rezultojnë se në 20 ose 33.3% prej tyre gjyqtarët kanë pasur një qasje të mirë ndaj monitoruesve dhe publikut, ndërsa në 40 ose 66.7% prej tyre gjyqtarët kanë pasur një qasje miqësore ndaj monitoruesve dhe publikut.

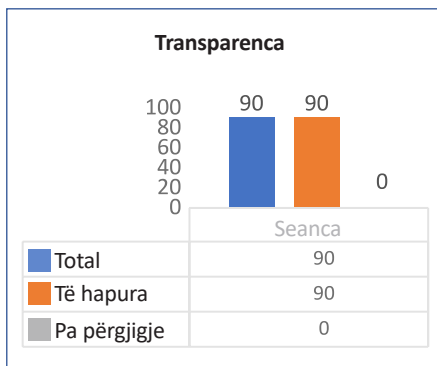

6.1.3. Transparenca në Gjykatën Themelore në Pejë

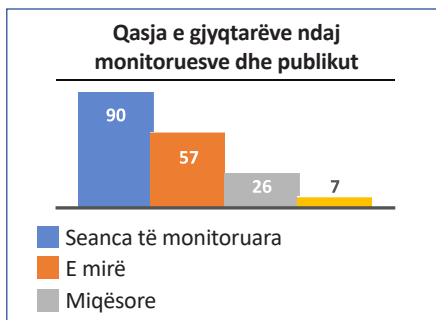
Në Gjykatën Themelore në Pejë në fushën kriminale, gjetjet tregojnë se edhe në këtë gjykatë transparenca është në nivelin e duhur.

Nga 90 seancat e monitoruara, rezultojnë se 23 ose 25.6% e tyre ishin seanca fillestare, 15 ose 16.7% prej tyre ishin në fazën e deklaratave të hapjes, 10 ose

11.1% prej tyre ishin në fazën e dëshmisë së dëshmitarëve, ndërsa 18 ose 20% prej tyre ishin në fazën e prezantimit të provave dhe përfundimit të deklaratave. Sa i përket qasjes në gjykatë, nga 90 seancat e monitoruara, rezultojnë se në 81 ose 90% prej tyre qytetarët kishin qasje të lehtë në gjykatë, ndërsa në 9 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

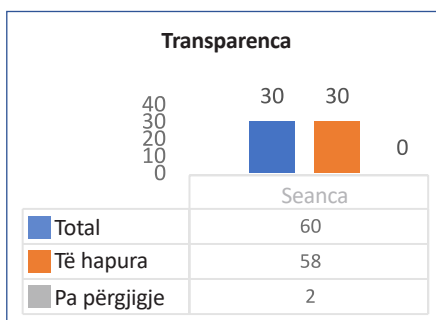

Nga 90 seancat të mbajtura dhe të vëzhguara, rezulton se në 57 raste ose 63.3% të tyre gjyqtarët kanë pasur një qasje të mirë ndaj vëzhguesve dhe publikut, ndërsa në 26 raste ose 28.9% të tyre gjyqtarët kanë pasur një qasje miqësore ndaj vëzhguesve dhe publikut, por në 7 raste, ose 7.8% të tyre nuk janë përgjigjur në pyetje.

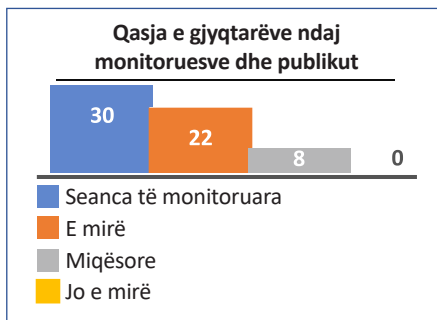

6.1.4. Transparenca në Gjykatën Themelore në Gjilan

Instituti i Ligjit të Kosovës, nëpërmjet analizës së pyetësorëve të marrë nga vëzhgimi në Gjykatën Themelore në Gjilan/Gnjilane në fushën penale, konstaton se kjo gjykatë në përgjithësi është transparente. Nga 30 seancat e vëzhguara, rezulton se të gjitha ishin të hapura për publikun, ndërsa 3 prej tyre nuk u zhvilluan fare. Nga 30 seancat e vëzhguara, rezulton se 9 ose 30% prej tyre ishin seanca fillestare, 12 ose 40% prej tyre ishin në fazën e fjalës hyrëse, 10 ose 33.3% prej tyre ishin në fazën e ekzaminimit të dëshmitarëve, ndërsa 7 ose 23.3% prej tyre ishin në fazën e paraqitjes së përfundimit. Për çështjen e qasjes në gjykatë, nga 30 seancat e vëzhguara, rezulton se qytetarët në 29 ose 96.7% prej tyre kishin qasje të lehtë në gjykatë, ndërsa në 1 rast ata nuk kanë përgjigjur pyetjes.

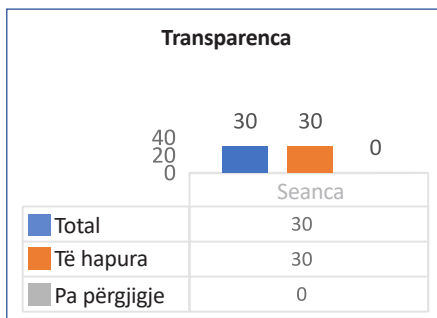

Po ashtu, nga 30 seanca të monitoruara, rezultojnë se në 22 ose 73.3% prej tyre gjyqtarët kishin qasje të mirë ndaj monitoruesve dhe publikut, ndërsa në 8 ose 26.7% prej tyre gjyqtarët kishin qasje miqësore ndaj monitoruesve dhe publikut.

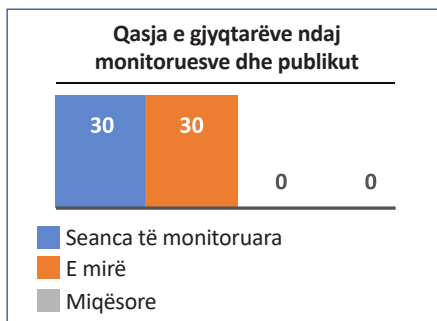

6.1.5. Transparenca në Gjykatën Themelore në Ferizaj/ Uroševac

Në Gjykatën Themelore në Ferizaj/Uroševac në fushën penale, gjetjet tregojnë se kjo gjykatë është pothuajse plotësisht transparente. Nga 30 seancat e monitoruara, rezultojnë se të gjitha ishin të hapura për publikun.

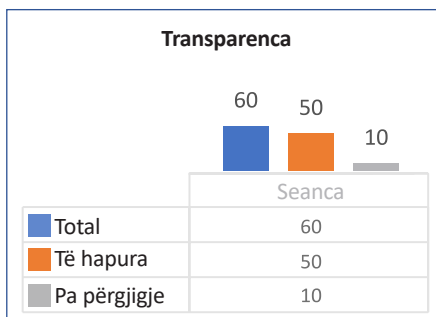

Nga 30 dëgjimet e monitoruara, rezultojnë se 17 ose 56.7% prej tyre ishin në fazën e deklaratave të hapjes, 8 ose 26.7% prej tyre ishin në fazën e dëshmimeve të dëshmitarëve, ndërsa 5 ose 16.7% prej tyre ishin në fazën e ekzaminimit të provave dhe fjalës përfundimtare. Sa i përket qasjes në gjykatë, nga 30 seancat e monitoruara, rezultojnë se qytetarët në të gjitha rastet kanë pasur qasje të lehtë në gjykatë.

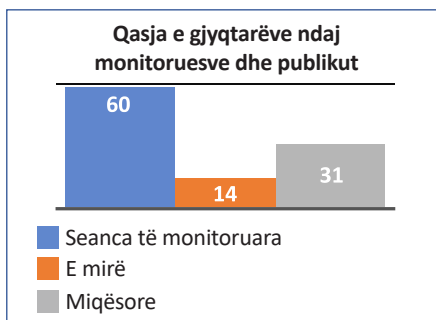

6.1.6. Transparenca në Gjykatën Themelore në Gjakovë/ Đakovica

Në Gjykatën Themelore në Gjakovë/ Đakovica në fushën penale, të gjeturat tregojnë se kjo gjykatë është pothuajse në tërësi transparente. Nga 60 seanca të monitoruara, rezulton se 50 ose 83.3% prej tyre ishin të hapura për publikun. Nga 60 seanca të monitoruara, rezulton se 8 ose 13.3% prej tyre ishin seanca fillestare, 30 ose 50% prej tyre ishin në fazën e fjalëve hyrëse, 9 ose 15% prej tyre ishin në fazën e dëshmimit të dëshmitarëve, ndërsa 13 ose 21.7% prej tyre ishin në fazën e fjalëve përfundimtare. Sa i përket qasjes në gjykatë, nga 60 seanca të monitoruara, rezulton se në 44 ose 73.3% prej tyre, qytetarët kishin qasje të lehtë në gjykatë, në 15 raste nuk kishte përgjigje në këtë pyetje nga qytetarët, ndërsa në 1 rast kishte pengesa të cilat janë tejkaluar pas intervenimit nga IKD⁹.

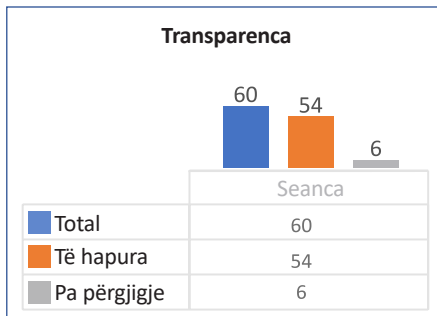
Nga 60 seanca të monitoruara, rezulton se në 14 ose 23.3% prej tyre gjyqtarët kishin qasje të mirë ndaj monitoruesve dhe publikut, në 31 ose 51.7% prej tyre gjyqtarët kishin qasje miqësore ndaj monitoruesve dhe publikut, ndërsa në 15 ose 25% të rasteve nuk ka pasur përgjigje në këtë pyetje.

⁹ <https://betimiperdrejtesi.com/vazhdojne-pengesat-e-kunderligjshme-ne-mohimin-e-qytetareve-per-realizimin-e-te-drejtes-se-monitorimit-te-seancave-publike/>

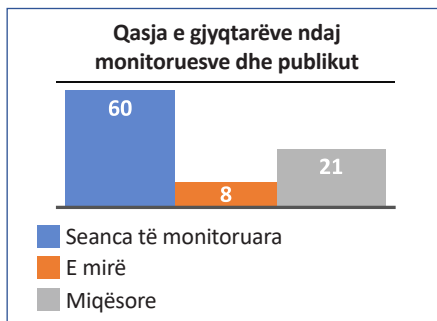
6.1.7. Transparenca në Gjykatën Themelore në Prishtinë- Dega Graçanicë/ Gračanica

Nga 60 seanca në tërësi të monitoruara në Gjykatën Themelore në Prishtinë – Dega në Graçanicë/ Gračanica, 54 ose 90% prej tyre ishin të hapura për publikun, ndërsa 6 ose 10% e qytetarëve janë përgjigjur se nuk kanë njohuri.

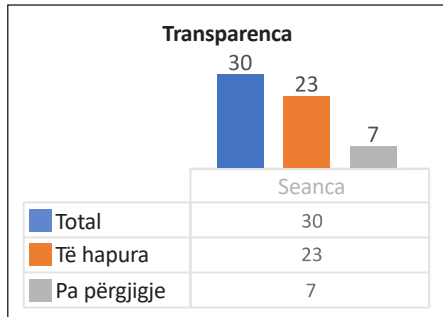
Nga 60 seanca të monitoruara, rezultojnë se 45 ose 75% prej tyre ishin seanca fillestare, 13 ose 21.7% prej tyre ishin në fazën e fjalës hyrëse, ndërsa në 2 raste nuk iu kanë përgjigjur pyetjes. Sa i përket qasjes në gjykatë, nga 60 seanca të monitoruara, rezultojnë se qytetarët në 55 ose 91.7% prej tyre kishin qasje të lehtë në gjykatë, në 1 rast ata nuk kishin qasje të lehtë në gjykatë, ndërsa në 4 raste ata nuk iu përgjigjën pyetjes.

Ndërsa, nga 60 seanca të monitoruara, rezultojnë se në 8 ose 13.3% prej tyre gjyqtarët kishin qasje të mirë ndaj monitoruesve dhe publikut, në 21 ose 35% prej tyre gjyqtarët kishin qasje miqësore ndaj monitoruesve dhe publikut, ndërsa në 31 ose 51.7% të rasteve ata nuk iu përgjigjën pyetjes.

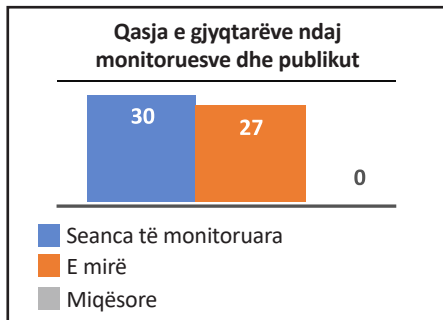
6.1.8 Transparenca në Gjykatën Themelore në Prishtinë - Dega Glllogoc/Glogovac

Sa i përket transparencës në Gjykatën Themelore në Prishtinë – Dega në Glllogoc/Glogovac, është me rëndësi të theksohet se, edhe pse pothuajse të gjitha seancat ishin të hapura për publikun, nga 30 seancat e përmendura, rezulton se në 23 ose 76.7% të

tyre ishin të hapura për publikun dhe në 7 raste monitoruesit nuk iu kanë përgjigjur pyetjes. Nga 30 seancat e monitoruara, rezulton se 9 ose 30% prej tyre ishin seanca fillestare, 13 ose 43.3% prej tyre ishin në fazën e fjalëve hyrëse, 3 ose 10% të tyre ishin në fazën e dëshimit të dëshmitarëve, ndërsa 15 ose 50% prej tyre ishin në fazën e administrimit të provave dhe fjalëve përfundimtare. Sa i përket qasjes në gjykatë, nga 30 seanca të monitoruara, rezulton se qytetarët në 27 ose 90% prej tyre kishin qasje të lehtë në gjykatë, në 1 rast ka pasur pengesa të cilat janë tejkalar pas intervenimit të IKD-së¹⁰, ndërsa në 2 raste monitoruesit nuk iu janë përgjigjur pyetjes. Edhe pse monitoruesit ligjor kanë pasur qasje të lehtë në gjykatë në të gjitha rastet, kjo nuk garanton që qytetarët e zakonshëm do të kishin të njëjtat mundësi, as në cilësinë e monitoruesve.

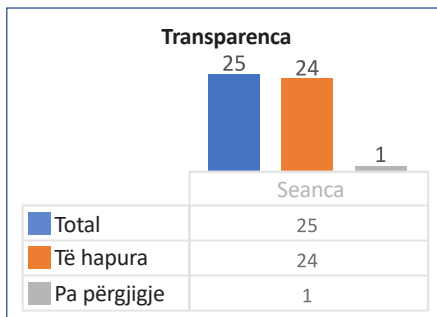
Ndërsa, sa i përket qasjes së gjyqtarëve ndaj qytetarëve monitorues dhe publikut, në 27 ose 90% të rasteve ata kishin qasje të mirë ndaj monitoruesve dhe publikut, ndërsa në 3 raste monitoruesit nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

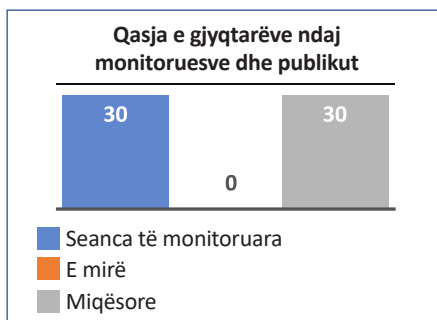
¹⁰ <https://betimiperdrejtesi.com/gjykata-ne-drenas-ne-menyre-te-kunderligjshme-ua-mohon-qytetareve-te-drejten-e-monitorimit-te-seancave-publike/>

6.1.9. Transparenca në Gjykatën Themelore në Mitrovicë – Dega Vushtrri/Vucitrn

Sa i përket transparencës në Gjykatën Themelore në Mitrovicë – Dega në Vushtrri/Vucitrn, është me rëndësi të theksohet se, edhe pse pothuajse të gjitha seancat ishin të hapura për publikun, nga 30 seanca të monitoruara, rezulton se 27 ose 90% prej tyre ishin të hapura për publikun dhe vetëm 3 të mbyllura. Nga 30 seanca të monitoruara, rezulton se 20 ose 66.7% prej tyre ishin seanca fillestare, 10 ose 33.3% prej tyre ishin në fazën e fjalës hyrëse. Sa i përket qasjes në gjykatë, nga 30 seanca të monitoruara, rezulton se qytetarët në të gjitha nga to kishin qasje të lehtë në gjykatë.

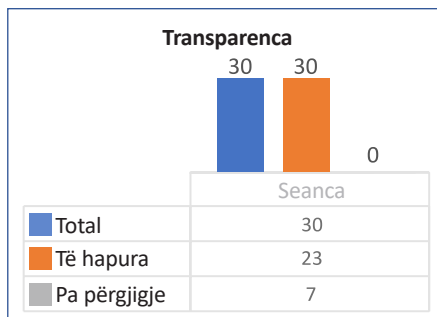

Ndërsa, sa i përket qasjes së gjyqtarëve ndaj monitoruesve dhe publikut, në të gjitha seancat gjyqtarët kishin një qasje miqësore ndaj monitoruesve dhe publikut.

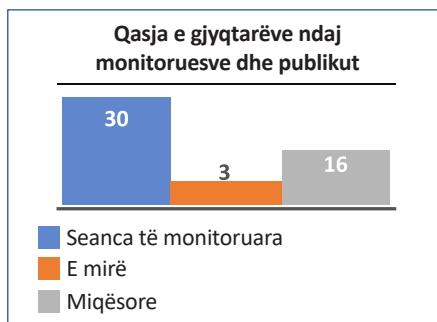
6.1.10. *Transparenca në Gjykatën Themelore në Mitrovicë Dega – Skenderaj/Srbica*

Sa i përket transparencës në Gjykatën Themelore në Mitrovicë – Dega në Skenderaj/ Srbica, është me rëndësi të theksohet se, nga 30 seanca të monitoruara, rezulton se të gjitha ishin të hapura për publikun. Nga 30 seanca të monitoruara, 7 ose

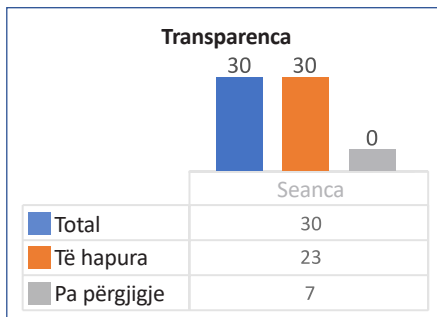
23.3% prej tyre ishin seanca fillestare, 12 ose 40% prej tyre ishin në fazën e fjalës hyrëse, 5 ose 16.7% prej tyre ishin në fazën e dëshmimit të dëshmitarëve, ndërsa 5 ose 16.7% prej tyre ishin në fazën e administrimit të provave dhe fjalëve përfundimtare. Sa i përket qasjes në gjykatë, nga 30 seanca të monitoruara, në 19 ose 63.3% rezulton se qytetarët kishin qasje të lehtë në gjykatë, ndërsa në 11 ose 36.7% të rasteve monitoruesit nuk i janë përgjigjur pyetjes.

Ndërsa, sa i përket qasjes së gjyqtarëve ndaj qytetarëve monitorues dhe publikut, në 3 ose 10% të rasteve ata kishin qasje të mirë ndaj monitoruesve dhe publikut, ndërsa në 16 ose 53.3% prej tyre, gjyqtarët kishin qasje miqësore ndaj monitoruesve dhe publikut, ndërsa në 11 ose 36.7% të rasteve monitoruesit nuk i janë përgjigjur pyetjes.

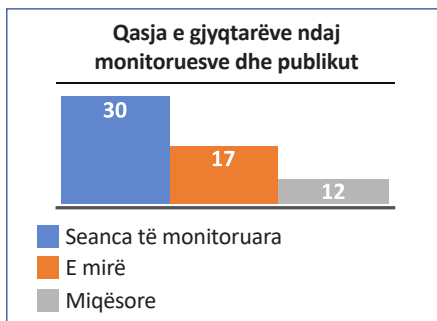

6.1.11. *Transparenca në Gjykatën Themelore në Gjilan/Gnjilane – Dega Kamenicë/Kamenica*

Sa i përket transparencës në Gjykatën Themelore në Gjilan/Gnjilane – Dega në Kamenicë/Kamenica, është me rëndësi të theksohet se nga 30 seanca të monitoruara, rezulton se të gjitha kanë qenë të hapura për publikun. Nga 30 seanca të monitoruara, rezulton se 13 ose 43.3% prej tyre ishin seanca fillestare, 3 ose 10% prej tyre ishin në fazën e fjalëve hyrëse, 6 ose 20% prej tyre ishin në fazën e dëshmimit të dëshmitarëve, ndërsa 13 ose 43.3% prej tyre ishin në fazën e administrimit të provave dhe fjalëve përfundimtare. Sa i përket qasjes në gjykatë, nga 30 seanca të monitoruara, në 29 ose 96.7% rezulton se qytetarët kanë pasur qasje të lehtë në gjykatë, ndërsa në 1 rast monitoruesit nuk janë përgjigjur në pyetje.

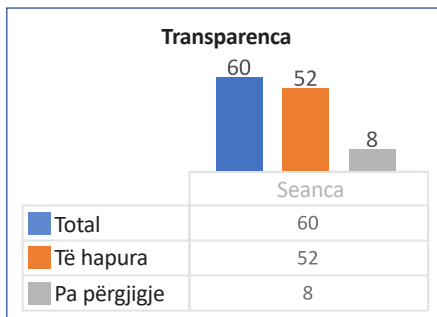

Ndërsa, sa i përket qasjes së gjyqtarëve ndaj qytetarëve monitorues dhe publikut, në 17 ose 56.7% të rasteve ata kishin qasje të mirë ndaj monitoruesve dhe publikut, në 12 ose 40% prej tyre, gjyqtarët kishin qasje miqësore ndaj monitoruesve dhe publikut, ndërsa në 1 rast monitoruesit nuk janë përgjigjur në pyetje.

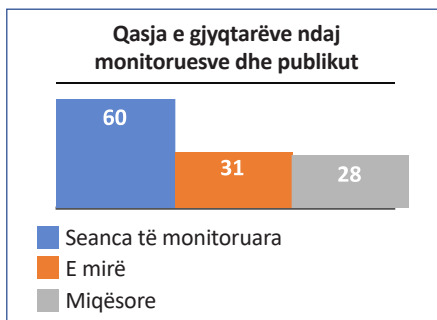

6.1.12. Transparenca në Gjykatën Themelore në Ferizaj/Uroševac – Dega Shtërpçë/Štrpce

Sa i përket transparencës në Gjykatën Themelore në Ferizaj – Dega në Shtërpçë/ Štrpce, është me rëndësi të theksohet se, edhe pse pothuajse të gjitha seancat ishin të hapura për publikun, nga 60 seanca të monitoruara, rezulton se 52 ose 86.7% prej tyre ishin të hapura për publikun dhe në 8 raste monitoruesit nuk janë përgjigjur në pyetje. Nga 60 seanca të monitoruara, rezulton se 44 ose 73.3% ishin seanca fillestare, 14 ose 23.3% prej tyre ishin në fazën e fjalëve hyrëse, ndërsa në 2 raste monitoruesit nuk janë përgjigjur në pyetje. Sa i përket qasjes në gjykatë, nga 60 seanca të monitoruara, në të gjitha rastet qytetarët kanë pasur qasje të lehtë në gjykatë.

Ndërsa, sa i përket qasjes së gjyqtarëve ndaj qytetarëve monitorues dhe publikut, në 31 ose 51.7% të rasteve ata kishin qasje të mirë ndaj monitoruesve dhe publikut, ndërsa në 28 ose 46.7% prej tyre, gjyqtarët kishin qasje miqësore ndaj monitoruesve dhe publikut, ndërsa në 1 rast monitoruesit nuk janë përgjigjur në pyetje.

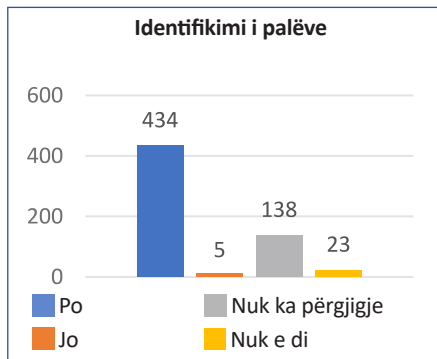
6.2. Respektimi i të drejtave të njeriut dhe gjykimit të drejtë

Ndër parimet themelore të drejtësisë penale është respektimi i të drejtave të njeriut në procedurë penale, parim për të cilin duhet të kenë kujdes të gjitha palët në procedurë. Respekti për të drejtat dhe liritë fundamentale në procedurë penale është parakusht për gjykim të drejtë, të paanshëm dhe profesional,

të bazuar në standardet më të avancuara të drejtësisë penale. Në këtë aspekt, perceptimi i qytetarëve në atë se si zhvillohen procedurat penale gjyqësore është esencial për ndërtimin e besimit të qytetarëve në sistemin gjyqësor. Prandaj, në vazhdim do të shtjellojmë të gjeturat e monitorimit të qytetarëve laik në fushën e drejtësisë, si e kanë vlerësuar ata procesin e procedurës penale, sa janë respektuar të drejtat dhe liritë e njeriut dhe cila ka qenë përshtypja e tyre për mënyrën e gjykimit nga gjyqtarët apo trupat gjykues.

Të gjeturat tregojnë se nga 600 seanca të monitoruara, 422 ose 70.3% prej tyre janë mbajtur, 126 prej tyre nuk janë mbajtur për arsye të ndryshme, ndërsa në 52 prej tyre monitoruesit laikë nuk janë përgjigjur.

Nga të 600 seancat, në 434 ose 72.3% prej tyre, qytetarët kanë arritur të identifikojnë qartë palët në procedurë, si të akuzuarin, prokurorin, avokatin mbrojtës, etj., në 30 ose 5% të rasteve ata kanë konstatuar se nuk kanë njohuri nëse i kanë identifikuar qartë palët në procedurë, ndërsa në 7 raste, qytetarët nuk kanë arritur që të identifikojnë qartë palët në procedurë, ndërsa në 129 prej tyre nuk i janë përgjigjur pyetjes.

Kur janë pyetur nëse i kanë kuptuar akuzat ndaj të akuzuarve, nga 600 seanca të monitoruara, në 432 ose 72% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se i kanë kuptuar qartë akuzat kundër të akuzuarve, në 2 raste qytetarët kanë deklaruar se nuk i kanë kuptuar qartë akuzat kundër të akuzuarve, ndërsa në 4 ose 0.7% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se nuk kanë njohuri nëse i kanë kuptuar qartë akuzat ndaj të akuzuarve, dhe në 162 ose 27% të rasteve, qytetarët nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga të 600 seancat, në 421 ose 70.2% prej tyre, qytetarët deklaruan se gjykata e ka pyetur të akuzuarin nëse ai/ajo i ka kuptuar akuzat, në 19 ose 3.2% prej tyre qytetarët kanë deklaruar që gjykata nuk e ka pyetur të akuzuarin nëse ai/ajo i ka kuptuar akuzat, ndërsa në 4 ose 0.7% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se nuk kanë njohuri nëse gjykata e ka pyetur të akuzuarin nëse ai/ajo i ka kuptuar akuzat, dhe në 156 ose 26% raste ata nuk janë përgjigjur.

Nga 600 seanca, në 387 ose 64.5% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata e ka njoftuar të akuzuarin për të drejtat e tij / saj, në 30 ose 5% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se gjykata e ka njoftuar pjesërisht të akuzuarin për të drejtat e tij / saj ose nuk e ka njoftuar të akuzuarin për të drejtat e tij / saj, në 9 ose 1.5% kanë deklaruar se nuk e dinë, ndërsa në 174 ose 29% prej tyre qytetarët nuk i janë përgjigjur pyetjes.

Sa i përket pyetjes nëse gjykata i ka njoftuar dëshmitarët për të drejtat e tyre, nga 600 seancat e monitoruara, në 245 ose 40.8% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata i ka njoftuar dëshmitarët për të drejtat dhe detyrimet e tyre, në 15 ose 2.5% prej tyre, qytetarët janë përgjigjur se gjykata nuk i ka njoftuar dëshmitarët për të drejtat dhe detyrimet e tyre, ndërsa në 20 ose 3.3% të rasteve qytetarët kanë deklaruar se nuk e dinë, dhe në 320 ose 53% të rasteve nuk ka pasur dëshmitarë ose qytetarët nuk janë përgjigjur fare.

Po ashtu, nga të 600 seancat, në 314 ose 52.3% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se i akuzuari kishte avokat mbrojtës, ndërsa në 144 ose 24% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se i akuzuari nuk kishte avokat mbrojtës, dhe në 142 ose 23.7% të rasteve qytetarët nuk i janë përgjigjur pyetjes.

Kur janë pyetur nëse e kanë kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë, nga 600 seanca të monitoruara, në 291 ose 48.5% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se e kanë kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë, në 30 ose 5% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se nuk e kanë kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë, dhe në 33 ose 5.5% prej tyre qytetarët kanë deklaruar që ata nuk e dinë nëse e kanë kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë, ndërsa në 246 ose 41% të rasteve qytetarët nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Nga 600 seanca, në 464 ose 77.3% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari i ka kryer procedurat në mënyrë të qartë për t'u kuptuar, në 2 ose 0.3% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari nuk i ka kryer procedurat në mënyrë të qartë për t'u kuptuar, dhe në 134 raste ata nuk iu janë përgjigjur pyetjes.

Nga 600 seanca, në lidhje me atë nëse gjyqtari ka mbajtur rend në sallë në 468 ose 78% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari i ka respektuar rregullat, dhe në 132 ose 22% të rasteve qytetarët nuk janë përgjigjur.

Sa i përket trajtimit të palëve në procedurë, nga 600 seanca të monitoruara, në 431 ose 71.8% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se kryetari i trupit gjykues i ka trajtuar mbrojtjen dhe prokurorin në mënyrë të barabartë, në 4 ose 0.7% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se kryetari i trupit gjykues nuk i ka trajtuar mbrojtjen dhe prokurorin në mënyrë të barabartë, ndërsa në 2 ose 0.3% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se nuk e dinin nëse kryetari i trupit gjykues i ka trajtuar mbrojtjen dhe prokurorin në mënyrë të barabartë, ndërsa në 163 ose 27.2% raste, qytetarët nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

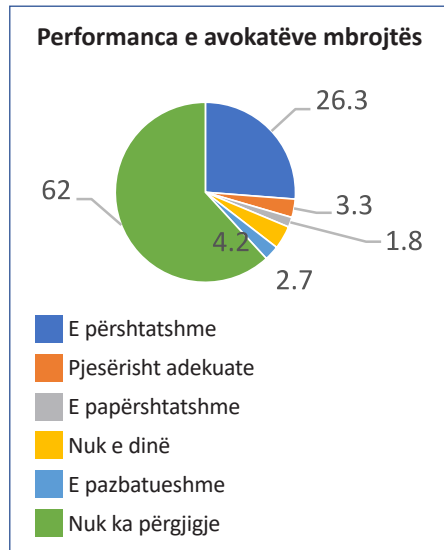
Kur janë pyetur për sjelljen e gjyqtarit ndaj palëve në procedurë, nga 600 seanca, në vetëm 2 ose 0.3% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari është sjellë në mënyrë kërcënuese ose mos respektuese ndaj cilësdo palë, në 464 ose 77.3% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari nuk është sjellë në mënyrë kërcënuese ose mos respektuese ndaj cilësdo palë, ndërsa në 1 rast qytetarët kanë deklaruar se nuk e dinë nëse gjyqtari është sjellë në mënyrë kërcënuese ose mos

respektuese ndaj cilësdo palë, përdërisa në 133 ose 22.2% prej tyre monitoruesit nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Nga 600 seanca të monitoruara, asnjë nga qytetarët nuk ka deklaruar se gjyqtari ka bërë komente diskriminuese ndaj palëve, në 432 ose 72% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari nuk ka bërë komente diskriminuese ndaj palëve, ndërsa në 3 ose 0.5% qytetarët kanë deklaruar se ata nuk e dinë nëse gjyqtari ka bërë komente diskriminuese ndaj palëve, dhe në 165 raste ata nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Nga 600 seanca të monitoruara, në vetëm dy raste qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari ka dështuar të jetë i vëmendshëm gjatë seancës, në 452 ose 75.3% prej tyre qytetarët kanë deklaruar që gjyqtari nuk ka dështuar të jetë i vëmendshëm gjatë seancës, ndërsa në 1 rast qytetarët kanë deklaruar se nuk e dinë nëse gjyqtari ka dështuar të jetë i vëmendshëm gjatë seancës, dhe në 145 raste qytetarët nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Nga 600 seanca të monitoruara, në 158 ose 26.3% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se performanca e avokatëve mbrojtës ka qenë e përshtatshme, në 9 ose 1.8% të rasteve qytetarët kanë deklaruar se performanca e avokatëve mbrojtës ka qenë e papërshtatshme, në 20 ose 3.3% të rasteve ata kanë deklaruar se ajo ishte pjesërisht adekuate, përdërisa në 25 ose 4.2% të rasteve ata nuk kishin njohuri për këtë, dhe në 16 ose 2.7% të rasteve qytetarët kanë deklaruar se performanca e avokatëve mbrojtës nuk ishte e zbatueshme, ndërsa në 372 ose 62% të rasteve qytetarët nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

6.2.1. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Prishtinë

Të gjeturat tregojnë se, nga 90 seanca të monitoruara në Gjykatën Themelore në Prishtinë, në 54 ose 60% të rasteve qytetarët kanë arritur të identifikojnë qartë palët në procedurë si prokurorin, të akuzuarin, avokatin mbrojtës, etj., në 5 ose 5.6% të rasteve qytetarët nuk kanë arritur të identifikojnë qartë palët në procedurë, ndërsa vetëm në 1 rast ata nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Nga 90 seanca të monitoruara, në 69 ose 76.7% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se i kanë kuptuar qartë akuzat ndaj të akuzuarit, në 1 ose 1.1% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se nuk i kanë kuptuar qartë akuzat ndaj të akuzuarit, përderisa në 20 ose 22.2% të rasteve ata nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Nga 90 seanca të monitoruara, në 57 ose 63.3%, qytetarët kanë deklaruar që gjykata e ka pyetur të akuzuarin nëse ai / ajo i ka kuptuar akuzat, në 13 ose 14.4% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar që gjykata nuk e ka pyetur të akuzuarin nëse ai / ajo i ka kuptuar akuzat, përderisa në 20 ose 22.2% prej tyre, qytetarët nuk janë përgjigjur.

Nga 90 seanca të monitoruara, në 46 ose 51.1% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar që gjykata e ka njoftuar të akuzuarin për të drejtat e tij / saj, ndërsa në 2 ose 2.2% të rasteve qytetarët kanë deklaruar se gjykata e ka njoftuar pjesërisht të akuzuarin për të drejtat e tij / saj, dhe në 13 ose 14.4% të rasteve qytetarët kanë deklaruar se gjykata nuk e ka njoftuar të akuzuarin për të drejtat e tij / saj, dhe në 29 ose 32.2% të rasteve qytetarët nuk iu kanë përgjigjur pyetjes

Sa i përket pyetjes në lidhje me leximin e të drejtave dhe detyrimeve të dëshmitarit, nga 90 seanca të monitoruara, në 40 ose 44.4% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata e ka njoftuar dëshmitarin për të drejtat e tij / saj, ndërsa në 7 ose 7.8% të rasteve qytetarët kanë deklaruar se gjykata nuk e ka njoftuar dëshmitarin për të drejtat e tij / saj, në 2 ose 2.2% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se gjykata e ka njoftuar pjesërisht dëshmitarin, dhe në 41 ose 45.5% të rasteve monitoruesit nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Në 90 raste të monitoruara, në 62 ose 68.9% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se i akuzuari ka pasur avokat mbrojtës, ndërsa në vetëm 3 ose 3.3% të rasteve, qytetarët kanë deklaruar se i akuzuari nuk kishte avokat mbrojtës.

Sa i përket rolit të dëshmitarit në procedurë penale, nga 90 seanca të monitoruara në total, në 57 ose 63.3% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se e kanë kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë, në 1 rast ata nuk e kanë kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë, ndërsa në 32 ose 35.5% të rasteve monitoruesit nuk kanë ofruar përgjigje në këtë pyetje.

Bazuar në rezultatet e pyetësorëve, kur monitoruesit janë pyetur për ekzekutimin e qartë të procedurave nga gjyqtari, nga 90 seanca të monitoruara në total, në 64 ose 71.1% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari e ka zhvilluar procedurën në mënyrë të qartë për t'u kuptuar, në 1 rast qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari nuk i ka kryer procedurat në mënyrë të qartë për t'u kuptuar, përderisa në 25 ose 27.8% prej tyre, qytetarët nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Nga 90 seanca të monitoruara, në 61 ose 67.8% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se kryetari i trupit gjykues i ka trajtuar palët, mbrojtjen dhe prokurorin në mënyrë të barabartë, ndërsa në 2 ose 2.2% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se kryetari i trupit gjykues nuk i ka trajtuar palët në mënyrë të barabartë, ndërsa në 27 ose 30% prej tyre qytetarët nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Në pyetjen e radhës e cila ka të bëjë me sjelljen e gjyqtarit ndaj palëve në procedurë, nga 90 seanca të monitoruara, në vetëm 2 ose 2.2% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari është sjellë në mënyrë kërcënuese ose mos respektuese ndaj cilësdo palë, në 63 ose 70% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari nuk është sjellë në mënyrë kërcënuese ose mos respektuese ndaj cilësdo palë, ndërsa në 25 ose 27.8% prej tyre qytetarët nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga përgjigjet e qytetarëve në pyetjen e radhës, nga 90 seanca të monitoruara, në 64 ose 71.1% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari nuk ka bërë komente diskriminuese ndaj palëve, ndërsa në 26 ose 28.9% prej tyre qytetarët nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Nga seancat e monitoruara, në 65 ose 72.2% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari nuk ka dështuar të jetë i vëmendshëm gjatë seancës, ndërsa në 25 ose 27.8% prej tyre qytetarët nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Nga të gjeturat e monitorimit të seancave në lidhje me pyetjen e radhës, në 60 ose 66.7% të rasteve qytetarët kanë deklaruar se performanca e avokatëve mbrojtës ka qenë e adekuate, ndërsa në 2 ose 2.2% të rasteve qytetarët kanë deklaruar se performanca e avokatëve mbrojtës nuk ishte adekuate, ndërsa në 28 ose 31.1% prej tyre qytetarët nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Nga 90 seanca të monitoruara, në 6 ose 6.7% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjyqtarët kanë pasur kontakt me palët, në 58 ose 64.4% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjyqtarët nuk kanë pasur kontakt me palët, ndërsa në 26 ose 28.9% prej tyre qytetarët nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 90 seanca të monitoruara, në 2 ose 2.2% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se avokati ka përpiluar ankesë në lidhje me qasjen në shkresat e lëndës, që nuk janë ofruar nga prokurori, në 62 ose 68.9% përgjigja në këtë pyetje ishte jo, ndërsa në 26 ose 28.9% prej tyre qytetarët nuk janë përgjigjur në pyetje.

6.2.2. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Prizren

Të gjeturat e monitorimit në Gjykatën Themelore në Prizren tregojnë që, nga 60 seanca, në 59 ose 98.3% të rasteve, qytetarët kanë arritur të identifikojnë qartë palët në procedurë, si të akuzuarin, prokurorin, avokatin mbrojtës, etj., dhe në vetëm 1 rast qytetarët nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 60 seanca të monitoruara, në 59 ose 98.3% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se i kanë kuptuar qartë akuzat ndaj të akuzuarit, ndërsa në 1 rast ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Në pyetjen e radhës, nga 60 seanca të monitoruara, në 51 ose 85% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata e ka pyetur të akuzuarin

nëse ai / ajo i ka kuptuar akuzat, në 4 ose 6.7% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se gjykata nuk e ka pyetur të akuzuarin nëse ai / ajo i ka kuptuar akuzat, ndërsa në 5 ose 8.3% të rasteve qytetarët nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 60 seanca të monitoruara, në 51 ose 85% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata e ka njoftuar të akuzuarin me të drejtat e tij / saj, në 4 ose 6.7% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se gjykata e ka njoftuar pjesërisht, ose nuk e ka njoftuar fare të akuzuarin me të drejtat e tij / saj, ndërsa në 5 ose 8.3% të rasteve nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 60 seanca të monitoruara, në 33 ose 55% të rasteve, qytetarët kanë deklaruar se gjykata e ka njoftuar dëshmitarin për të drejtat e tij / saj, në 3 ose 5% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata nuk e ka njoftuar dëshmitarin për të drejtat e tij / saj, ndërsa në 24 ose 40% prej tyre nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 60 seanca të monitoruara, në 49 ose 81.7% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se i akuzuari kishte avokat mbrojtës, ndërsa në 9 ose 15% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se i akuzuari nuk ka pasur avokat mbrojtës, ndërsa në 2 raste ose 3.3% të monitoruesve nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Nga 60 seancat e monitoruara, në 52 seanca ose 86.7% të tyre, qytetarët deklaruan se ata kuptuan rolin e dëshmitarit në procedurat, në 1 prej tyre qytetarët deklaruan se nuk dinë nëse kuptuan rolin e dëshmitarit në procedura, dhe në 7 raste ose 11.7% nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Nga 60 seancat e monitoruara, në 58 seanca ose 96.7% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtari kryen procedurat në mënyrë të qartë për t'u kuptuar, ndërsa në 2 raste nuk iu përgjigjën pyetjes.

Nga 60 seancat e monitoruara, në 58 seanca ose 96.7% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtari kryesor trajtoi palët në procedurë, mbrojtjen dhe prokurorin në mënyrë të barabartë, ndërsa në 2 raste nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 60 seancat e monitoruara, në 59 ose 98.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtari nuk pati sjellje intimiduese ose të përbuzhme

ndaj asnjë pale, ndërsa vetëm në 1 rast qytetarët nuk u përgjigjën pyetjes.

Nga 60 seancat e monitoruara, në 59 ose 98.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtari nuk bëri komente diskriminuese kundër palëve, ndërsa vetëm në 1 rast qytetarët nuk u përgjigjën pyetjes.

Nga 60 seancat e monitoruara, në 59 ose 98.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtari nuk dështoi të jetë i kujdesshëm gjatë dëgjimit, ndërsa në 1 rast qytetarët nuk iu përgjigjën pyetjes.

Nga 60 seancat e monitoruara, qytetarët nuk u përgjigjën pyetjes në lidhje me performancën e avokatëve mbrojtës në të gjitha rastet.

Nga 60 seancat e monitoruara, në 30 ose 50% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtarët kanë pasur kontakte me palët e mëparshme, ndërsa në 30 ose 50% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtarët nuk kanë pasur kontakte me palët e mëparshme.

Nga 60 seancat e monitoruara, në 31 ose 51.7% të tyre, qytetarët deklaruan se avokati ka bërë ankesë në lidhje me qasjen në dosjet e çështjes që nuk u dha nga prokurori, në 27 ose 45% të tyre, përgjigjia ishte negative, ndërsa në 2 raste qytetarët nuk iu përgjigjën pyetjes.

6.2.3. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Gjiilan

Gjetjet e monitorimit në Gjykatën Themelore në Gjiilan tregojnë se nga 30 seancat e monitoruara, në të gjitha rastet qytetarët kanë arritur të identifikojnë në mënyrë të qartë palët në procedurë si të akuzuarin, prokurorin, avokatin mbrojtës, etj.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 26 ose 86.7% të tyre, qytetarët deklaruan se ata kuptuan në mënyrë të qartë akuzën kundër të akuzuarit, ndërsa në 2 raste ose 6.7% të tyre, qytetarët deklaruan se nuk dinë nëse kuptuan në mënyrë të qartë akuzën kundër të akuzuarit, ndërsa në 2 raste, qytetarët nuk i janë përgjigjur pyetjes.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 25 ose 83.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata ka pyetur të pandehurin nëse ai/ajo kupton

akuzën që i vihet në barrë, në 2 raste ose 6.7% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata nuk e ka pyetur të pandehurin nëse ai/ajo kupton akuzat, në 1 rast qytetarët deklaruan se nuk dinë nëse gjykata e ka pyetur të pandehurin nëse ai/ajo kupton akuzat, ndërsa në 2 raste ose 6.7% të rasteve, qytetarët nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 21 ose 70% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata udhëzoi të pandehurin për të drejtat e tij/saj, në 3 ose 10% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata udhëzoi pjesërisht të pandehurin për të drejtat e tij/saj, në 2 raste deklaruan se gjykata nuk udhëzoi të pandehurin për të drejtat e tij/saj dhe në 1 rast deklaruan se nuk e dinë, ndërsa në 3 ose 10% të rasteve nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Nga 30 seancat e monitoruara, vetëm në 14 raste ose 46.7% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata udhëzoi dëshmitarin për të drejtat e tij/saj, në 2 raste ose 6.7% të rasteve qytetarët deklaruan se gjykata nuk udhëzoi dëshmitarin për të drejtat e tij/saj, në 12 raste ose 40% të rasteve deklaruan se nuk dinë, ndërsa në 2 raste ose 6.7% të rasteve nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 19 raste ose 63.3% të tyre, qytetarët deklaruan se të akuzuarit kishin avokat mbrojtës, në 9 raste ose 30% të tyre qytetarët deklaruan se të akuzuarit nuk kishin avokat mbrojtës, ndërsa në 2 raste ose 6.7% të rasteve nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

Ndërsa në pyetjen se nëse qytetarët monitorues kuptuan rolin e dëshmitarit në procedurë, nga 30 seancat e monitoruara, në 14 raste ose 46.7% të tyre, qytetarët deklaruan se kuptuan rolin e dëshmitarit në proces, në 14 raste ose 46.7% të tyre, qytetarët deklaruan se nuk dinë nëse kuptuan rolin e dëshmitarit në proces, ndërsa në 2 raste ose 6.7% të rasteve nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 27 raste ose 90% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata kryente procedurat në mënyrë të qartë për të qenë të kuptueshme, në 1 rast ose 3.3% të tyre qytetarët deklaruan se gjykata nuk kryente procedurat në mënyrë të qartë për tu kuptuar, në 1 rast ose 3.3% të rasteve qytetarët deklaruan se nuk dinë, ndërsa në 1 rast nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 27 raste ose 90% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtari i cili drejtoi seancën trajtoi palët në procedurë, mbrojtjen dhe prokurorinë në mënyrë të barabartë. Në 3 raste, ata nuk iu përgjigjen pyetjes.

Vetëm në 1 rast ose 3.3% të seancave të monitoruara, qytetarët deklaruan se gjykata vepronte në mënyrë të frikshme ose të përbuzshme ndaj ndonjë pale. Në 27 raste ose 90% të seancave, qytetarët deklaruan se gjykata nuk vepronte në mënyrë të frikshme ose të përbuzshme ndaj ndonjë pale. Në 2 raste, ata nuk iu përgjigjen pyetjes.

Në lidhje me pyetjen për komente diskriminuese, qytetarët deklaruan se në 27 raste ose 90% të seancave të monitoruara, gjykata nuk bënte komente diskriminuese kundër palëve. Në 1 rast, ata përgjigjen me “nuk e dinë,” ndërsa në 2 raste, ata nuk iu përgjigjen pyetjes.

Nga 30 seancat e monitoruara, qytetarët deklaruan se në 27 raste ose 90% të tyre, gjykata nuk dështonte të ishte i vëmendshëm gjatë dëgjimit. Në 3 raste, ata nuk iu përgjigjen pyetjes.

Në pyetjen për performancën e avokatëve të mbrojtjes, në 10 raste ose 33.3% të seancave, qytetarët deklaruan se nuk dinin nëse performanca e avokatëve të mbrojtjes ishte e përshtatshme. Në 20 raste ose 66.7% të seancave, ata nuk iu përgjigjen pyetjes.

Në të gjitha seancat e monitoruara, qytetarët deklaruan se gjyqtarët nuk kishin kontakt me palët tjetër të procesit.

Nga 30 seancat e monitoruara, qytetarët deklaruan se në 2 raste, avokati paraqiti ankesë lidhur me mungesën e qasjes në dosjet e çështjes nga prokurori. Në 26 raste ose 86.7% të rasteve, përgjigja për këtë pyetje ishte negative. Në 2 raste, qytetarët nuk iu përgjigjen pyetjes.

6.2.4 Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Gjakovë/ Đakovica

Gjetjet e monitorimit në Gjykatën Themelore në Gjakovë shfaqin se, nga 60 seancat e monitoruara, në 37 ose 61.7% prej tyre, qytetarët monitorues kanë arritur të identifikojnë qartë palët në procedurë si prokurori, i akuzuari, avokati i mbrojtjes, etj., në 2 raste kanë deklaruar se nuk dinë, ndërsa në 21 raste nuk i janë përgjigjur pyetjes.

Sikurse në pyetjen e mëparshme, edhe në këtë rast, nga 60 seancat e monitoruara, në 42 ose 70% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se kanë kuptuar qartë akuzat ndaj të akuzuarit, ndërsa vetëm në 2 raste ose 3.3% kanë shprehur pasiguri, ndërsa në 16 raste nuk i janë përgjigjur pyetjes.

Nga 60 seanca të monitoruara, në 33 ose 55% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata ka pyetur të akuzuarin nëse ai/ajo i ka kuptuar akuzat që i viheshin barrë, ndërsa në 27 raste nuk i janë përgjigjur pyetjes.

Nga 60 seanca të monitoruara, në 29 raste ose 48.3% prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata i ka udhëzuar të akuzuarit lidhur me të drejtat e tyre. Në 2 raste ose 3.3% prej tyre, qytetarët kanë shprehur pasiguri, ndërsa në 29 raste, nuk është dhënë përgjigje për pyetjen.

Nga 60 seanca të monitoruara, qytetarët kanë treguar në 26 raste ose 43.3% prej tyre se gjykata ka dhënë udhëzime. Në 10 raste ose 16.7% prej tyre, qytetarët kanë shprehur pasiguri në lidhje me faktin nëse gjykata i ka udhëzuar dëshmitarët lidhur me të drejtat e tyre, gjithashtu, nuk është dhënë përgjigje në 24 raste.

Nga 60 seanca të monitoruara, në 41 prej tyre ose 68.3% të rasteve, qytetarët konfirmuan se i akuzuari kishte një avokat mbrojtës, ndërsa në 19 raste ose 31.7% të rasteve ata nuk iu përgjigjen pyetjes.

Për çështjen se a kuptuan rolin e dëshmitarit në procedurat, në 60 seanca të monitoruara, 20 prej tyre ose 33% të rasteve, qytetarët deklaruan se kuptuan rolin e dëshmitarit në procedurat, ndërsa në 3 raste ose 5% të rasteve ata nuk kuptuan rolin e dëshmitarit. Në 15 raste ata deklaruan se nuk dinë nëse kuptuan rolin e dëshmitarit në procedurat, ndërsa në 12 raste ata nuk iu përgjigjen pyetjes.

Nga një total prej 60 seancave të monitoruara, 41 prej tyre ose 68.3% e rasteve kanë rezultuar me deklaratimet e qytetarëve se gjykatësi ka kryer procedurat në mënyrë të qartë dhe të kuptueshme. Në 19 raste, qytetarët nuk kanë dhënë përgjigje.

Në lidhje me trajtimin e palëve në procedurë, nga 60 seancat e monitoruara, 39 prej tyre ose 65% e rasteve kanë rezultuar me deklaratimet e qytetarëve se gjykatësi kryesues ka trajtuar palët e procedurës, të akuzuarin, avokatin e mbrojtjes dhe prokurorin në mënyrë të barabartë. Në 21 raste, qytetarët nuk kanë dhënë përgjigje.

Në 41 prej 60 seancave të monitoruara, ose 68.3% e rasteve, qytetarët kanë deklaruar se gjykatësi kryesues nuk ka treguar sjellje të kërcënuese ose të përbuzëse ndaj asnjë pale në sallën e gjyqit. Në 19 raste, qytetarët nuk kanë dhënë përgjigje.

Në 41 prej 60 seancave të monitoruara, ose 68.3% e rasteve, qytetarët kanë deklaruar se gjykatësi kryesues nuk ka bërë komente diskriminuese kundër palëve të përfshira në proces. Në 19 raste, qytetarët nuk kanë dhënë përgjigje.

Në 41 prej 60 seancave të monitoruara, ose 68.3% e rasteve, qytetarët kanë deklaruar se gjykatësi kryesues nuk ka dështuar të jetë i kujdesshëm gjatë dëgjimit të çështjes. Në 19 raste, qytetarët nuk kanë dhënë përgjigje.

Nga një total prej 60 seancave të monitoruara, vetëm në 2 prej tyre, qytetarët kanë deklaruar se nuk dinë nëse performanca e avokatëve të mbrojtjes ishte e përshtatshme, ndërsa në 58 raste ata nuk kanë dhënë përgjigje.

Nga 60 seancat e monitoruara, në 41 prej tyre ose 68.3% e rasteve, qytetarët kanë deklaruar se gjykatësit nuk kanë pasur kontakt të mëparshëm me palët e procesit, ndërsa në 19 raste ata nuk kanë dhënë përgjigje.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 1 rast qytetarët kanë deklaruar se avokati ka depozituar ankesë në lidhje me qasjen në dosjet e çështjes që nuk iu dha nga prokurori, në 41 raste ose 68.3% përgjigja ndaj kësaj pyetjeje ishte negative, ndërsa në 18 raste qytetarët nuk kanë dhënë përgjigje.

6.2.5. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Pejë /Peć

Gjetjet në Gjykatën Themelore në Pejë shfaqin se nga totali i 90 seancave të monitoruara, në 81 raste ose 90% të tyre, qytetarët monitorues kanë arritur të identifikojnë me qartësi palët në procedurë, përfshirë prokurorin, të akuzuarin, avokatin e mbrojtjes, etj., ndërsa në 9 raste, qytetarët nuk kanë dhënë përgjigje në lidhje me këtë çështje.

Në lidhje me kuptimin e akuzave kundër të akuzuarit, nga 90 seancat e monitoruara, në 72 raste ose 80% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se i kanë kuptuar qartë akuzat kundër të akuzuarit, ndërsa në 1 rast ata nuk kanë kuptuar qartë akuzat, dhe në 17 raste ata nuk kanë dhënë përgjigje.

Sa i përket pyetjes nëse gjykata i ka pyetur të akuzuarit se a i kuptojnë akuzat, nga 90 seancat e monitoruara, në 74 raste ose 82.2% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata ka bërë këtë pyetje, ndërsa në 16 raste ata nuk kanë dhënë përgjigje.

Në kontekstin e udhëzimit të të akuzuarve për të drejtat e tyre, nga 90 seancat e monitoruara, në 68 raste ose 75.6% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata ka udhëzuar të akuzuarin për të drejtat e tij/saj. Në 3 raste, qytetarët kanë deklaruar se gjykata nuk ka udhëzuar të akuzuarin për të drejtat e tij/saj, ndërsa në 19 raste ata nuk kanë dhënë përgjigje në lidhje me këtë çështje.

Nga 90 seanca të monitoruara, në 50 ose 55.6% të rasteve qytetarët deklaruan se gjykata udhëzoi dëshmitarin në të drejtat e tij/saj, në 3 raste qytetari deklaroi se gjykata nuk udhëzoi dëshmitarin në të drejtat e tij/saj, ndërsa në 37 raste ata nuk iu përgjigjen pyetjes.

Nga 90 seanca të monitoruara, në 72 raste ose 80% të tyre qytetarët deklaruan se i akuzuari kishte një avokat të mbrojtjes, ndërsa vetëm në 9 raste ose 10% deklaruan se i akuzuari nuk kishte një avokat të mbrojtjes, ndërsa në 9 raste ata nuk iu përgjigjen pyetjes.

Në 90 seanca të monitoruara, në 47 raste ose 52.2% të tyre, qytetarët deklaruan se kuptuan rolin e dëshmitarit në procedurat, në 10 raste ose 11.1% qytetari deklaroi se nuk kuptoi rolin e dëshmitarit në procedurat, në 2 raste ata nuk e dinë, ndërsa në 31 raste ata nuk iu përgjigjen pyetjes.

Nga 90 seanca të monitoruara, në 78 raste ose 86.7% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykatësi ka kryer procedurat në mënyrë të qartë për t'u kuptuar, ndërsa në 12 raste ata nuk kanë dhënë përgjigje në lidhje me këtë çështje.

Nga 90 seanca të monitoruara, në 73 raste ose 81.1% të seancave të monitoruara, qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari kryesor ka trajtuar palët në procedurë, të akuzuarin, mbrojtësin dhe prokurorin në mënyrë të barabartë, ndërsa në 1 rast qytetarët kanë deklaruar se nuk e dinë, ndërsa në 16 raste ata nuk kanë dhënë përgjigje në lidhje me këtë çështje.

Nga 90 seancat e monitoruara, në 75 raste ose 83.3% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata nuk ka treguar sjellje frikësuese ose përbuzëse ndaj asnjë pale, ndërsa në 15 raste ata nuk kanë dhënë përgjigje në lidhje me këtë çështje.

Nga 90 seancat e monitoruara, në 75 raste ose 83.3% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata nuk ka bërë komente diskriminuese kundër palëve, ndërsa në 15 raste ata nuk kanë dhënë përgjigje në lidhje me këtë çështje.

Nga 90 seancat e monitoruara, në 76 raste ose 84.4% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata nuk ka dështuar në të qenë të kujdesshëm gjatë seancës, në 1 rast ata kanë deklaruar se gjykata ka dështuar në të qenë të kujdesshëm gjatë seancës, ndërsa në 13 raste ata nuk kanë dhënë përgjigje në lidhje me këtë çështje.

Në lidhje me performancën e avokatit të mbrojtjes, nga 90 seancat e monitoruara, në 55 raste ose 61.1% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se performanca e avokatëve të mbrojtjes ka qenë e përshtatshme, ndërsa në 3 raste ose 3.3%, kanë deklaruar se nuk e dinë nëse performanca e avokatëve të mbrojtjes ka qenë e pakuptueshme, ndërsa në 22 raste ata nuk kanë dhënë përgjigje.

Nga 90 seanca të monitoruara, në 77 raste ose 85.6% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtarët nuk kishin kontakt të paligjshëm me palët, ndërsa në 13 raste ata nuk sollën përgjigje për këtë çështje.

Gjithashtu, nga 90 seanca të monitoruara, në 76 raste ose 84.4% të tyre, qytetarët deklaruan se avokati nuk kishte paraqitur asnjë ankesë lidhur me mungesën e qasjes në dosjet e rastit që nuk i ishin dhënë nga prokurori. Në 14 raste, qytetarët nuk sollën përgjigje për këtë pyetje specifike.

6.2.6. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Ferizaj/Uroševac

Rezultatet e monitorimit në Gjykatën Themelore në Ferizaj shfaqën se nga 30 seanca të monitoruara, ndërkaq qytetarët nuk sollën asnjë përgjigje në lidhje me identifikimin e qartë të palëve në procedurë, siç janë i akuzuari, prokurori, avokati mbrojtës, etj.

Nga 30 seanca të monitoruara, në të gjitha rastet qytetarët deklaruan se kuptuan qartë akuza kundër të akuzuarit.

Nga 30 seanca të monitoruara, në të gjitha rastet qytetarët deklaruan se gjykata e pyeti të akuzuarin nëse ai/ajo kuptoi akuza.

Nga 30 seanca të monitoruara, në të gjitha rastet qytetarët deklaruan se gjykata i dha udhëzime të akuzuarit lidhur me të drejtat e tij/saj.

Nga 36 seanca të monitoruara, në 18 raste ose 60% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata i dha udhëzime dëshmitarit lidhur me të drejtat e tij/saj, ndërsa në 12 raste ata nuk sollën përgjigje për këtë pyetje.

Nga 30 seanca të monitoruara, në 13 raste ose 43.3% të tyre, qytetarët deklaruan se i akuzuari kishte avokat, ndërsa në 17 raste ose 56.7% të tyre qytetarët deklaruan se i akuzuari nuk kishte avokat mbrojtës.

Në lidhje me pyetjen se nëse qytetarët monitorues kuptuan rolin e dëshmitarit në procedurë, nga 30 seanca të monitoruara, në vetëm 18 raste ose 60% prej tyre, qytetarët deklaruan se kuptuan rolin e dëshmitarit në procedurë, në 11 raste ose 36.7% prej tyre, qytetarët deklaruan se nuk kuptuan rolin e dëshmitarit në procedurë, ndërsa në 1 rast ata nuk e dinë.

Gjatë të gjitha 30 seancave të monitoruara, qytetarët deklaruan se gjyqtari kryente procedurat me qartësi dhe kuptueshmëri.

Në të gjitha 30 seancat e monitoruara, qytetarët deklaruan se gjyqtari i trajtoi palët në procedurë, mbrojtësin dhe prokurorin, me të njëjtin nivel të drejtësisë.

Në të gjitha 30 seancat e monitoruara, nuk u identifikua asnjë rast ku qytetarët e monitoruar deklaruan se gjyqtari pati sjellje intimiduese ose të përbuzshme ndaj palëve.

Në pyetjen e njëjtë, ku qytetarët deklaruan se nga 30 seancat e monitoruara, asnjë gjyqtar nuk bëri komente diskriminuese kundër palëve në asnjë rast.

Në të gjitha 30 seancat e monitoruara, qytetarët deklaruan se gjyqtari nuk dështoi të jetë i vëmendshëm gjatë seancës në asnjë rast.

Në 12 seancat e monitoruara, ose 40% të tyre, qytetarët deklaruan se performanca e avokatëve mbrojtës ishte e përshtatshme, ndërsa në 18 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Në të gjitha 30 seancat e monitoruara, qytetarët deklaruan se gjyqtarët nuk kishin kontakt me palët në asnjë rast.

Në të gjitha 30 seancat e monitoruara, qytetarët deklaruan se avokati nuk paraqiti ndonjë ankesë në lidhje me qasjen në dosjet e çështjes që nuk iu dhënë nga prokurori.

6.2.7. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Prishtinë - Dega Graçanicë/Gračanica

Nga 60 seanca të monitoruara në Gjykatën Themelore në Prishtinë - Degë Graçanicë, në 32 raste ose 53.3% të tyre, qytetarët deklaruan se kanë arritur të identifikojnë në mënyrë të qartë palët në procedurë, siç janë të akuzuari, prokurori, avokati i mbrojtjes, etj., ndërsa në 28 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Gjithashtu, nga 60 seanca të zhvilluara dhe të monitoruara, në 32 raste ose 53.3% të tyre, qytetarët deklaruan se kuptuan në mënyrë të qartë akuzat kundër të akuzuarit, ndërsa në 28 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 60 seanca të monitoruara, në 31 raste ose 51.7% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata pyeti të akuzuarin nëse ai/ajo kuptoi akuzat, ndërsa në 29 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Në lidhje me pyetjen se a udhëzoi gjykata të pandehurin për të drejtat e tij/saj, nga 60 seanca të monitoruara, në 29 raste ose 48.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata udhëzoi të pandehurin për të drejtat e tij/saj, ndërsa në 31 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 60 seanca të monitoruara, vetëm në 5 raste ose 8.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata udhëzoi dëshmitarin për të drejtat e tij/saj, ndërsa në 55 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetjeje.

Ndërsa nga 60 seanca të monitoruara, vetëm në 5 raste ose 8.3%, qytetarët deklaruan se i akuzuari kishte një avokat të mbrojtjes, ndërsa në 24 raste ose 40% të tyre qytetarët deklaruan se i akuzuari nuk kishte një avokat të mbrojtjes, dhe në 31 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Ndërsa, në pyetjen tjetër, ku qytetarët monitorues u pyetën për rolin e dëshmitarit në procedurë, nga 60 seanca të monitoruara, vetëm në 4 raste ose 6.7% të tyre, qytetarët deklaruan se kishin kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë, në 3 raste ose 5% ata nuk kishin kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë, ndërsa ata nuk janë përgjigjur në 50 raste të tjera.

Nga 60 seanca të monitoruara, në 30 raste ose 50% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata kishte kryer procedurat në mënyrë të qartë dhe të kuptueshme dhe nuk kishin asnjë rast ku procedurat në fjalë nuk ishin kryer në mënyrë adekuate, ndërsa në 30 raste ata nuk iu përgjigjen kësaj pyetjeje.

Gjithashtu, nga 60 seanca të monitoruara, në 25 raste ose 41.7% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtari kryesor trajtoi palët në procedurë, mbrojtësin dhe prokurorin në mënyrë të barabartë, në 1 rast përgjigja ishte negative, ndërsa në 34 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 60 seanca të monitoruara, në 31 raste ose 51.7% të tyre, qytetarët e monitoruar deklaruan se gjykata nuk pati sjellje prepotente ose të përbuzshme ndaj asnjë pale, ndërsa në 29 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 60 seanca të monitoruara, në 29 raste ose 48.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtari nuk bëri komente diskriminuese kundër palëve, në 1 rast ata deklaruan se nuk e dinin, ndërsa në 30 raste ata nuk iu përgjigjen pyetjes.

Nga 60 seanca të monitoruara, në 23 raste ose 38.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtari nuk dështoi të jetë i vëmendshëm gjatë seancës, në 1 rast gjyqtari dështoi të jetë i vëmendshëm gjatë seancës, ndërsa në 36 raste ata nuk iu përgjigjen pyetjes.

Ndërsa nga 60 seanca të monitoruara, në vetëm 4 raste, ose 6.7% të tyre, qytetarët deklaruan se performanca e avokatëve të mbrojtjes ka qenë e përshtatshme, 6 raste ose 10% ishin të pakapshëm, në 2 raste qytetarët deklaruan se nuk e dinin, ndërsa në 48 raste ata nuk iu përgjigjen pyetjes.

Nga 60 seanca të monitoruara, në 50 raste ose 83.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtarët nuk kishin kontakt me palët në procedurë jashtë seancës, ndërsa në 10 raste ata nuk iu përgjigjen pyetjes.

Nga 60 seanca të monitoruara, në 35 raste ose 58.3% të tyre, qytetarët deklaruan se avokati nuk ka paraqitur ankesa lidhur me qasjen në dosjet e çështjes që nuk i janë dhënë nga prokurori, në 1 rast ata deklaruan se avokati paraqiti ankesë lidhur me qasjen në dosjet e çështjes që nuk iu janë dhënë nga prokurori, , ndërsa në 24 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

6.2.8. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Prishtinë - Glllogoc/Glogovac Branch

Nga 30 seanca të monitoruara në Gjykatën Themelore në Prishtinë - Dega Glllogoc/Glogovac, në të gjitha rastet, qytetarët kanë deklaruar se kanë arritur të identifikojnë në mënyrë të qartë palët në procedurë, si të akuzuari, prokurori, avokati i mbrojtjes, etj.

Po ashtu, nga 30 seanca të mbajtura dhe të monitoruara, në të gjitha rastet ose 100% të tyre, qytetarët deklaruan se kanë kuptuar në mënyrë të qartë akuzat kundër të akuzuarit.

Nga 30 seanca të monitoruara, në 20 prej tyre ose 66.7% të rasteve, qytetarët deklaruan se gjykata pyeti të pandehurin nëse ai/ajo kuptonte akuzat, ndërsa në 10 raste ata nuk iu përgjigjen kësaj pyetjeje.

Ndërsa, në pyetjen nëse gjykata udhëzoi të pandehurin për të drejtat e tij/saj, nga 30 seanca të monitoruara, në 18 raste ose 60% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata udhëzoi të pandehurin për të drejtat e tij/saj, ndërsa në 12 raste ata nuk iu përgjigjen kësaj pyetjeje.

Nga 30 seanca të monitoruara, në 11 raste ose 36.7% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata udhëzoi dëshmitarin për të drejtat e tij/saj, ndërsa në 19 raste ata nuk iu përgjigjen kësaj pyetjeje.

Ndërsa, nga 30 seanca të monitoruara, në 10 raste ose 33.3% të tyre, qytetarët deklaruan se të pandehuri kishte një avokat mbrojtës, ndërsa në 11 raste ose 36.7% të tyre, qytetarët deklaruan se të pandehuri nuk kishte një avokat mbrojtës, dhe në 9 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Ndërsa, në pyetjen tjetër ku qytetarët e monitoruar u pyetën për rolin e dëshmitarit në procedurë, nga 30 seanca të monitoruara, në të gjitha rastet, qytetarët deklaruan se kishin kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë.

Nga 30 seanca të monitoruara, në 28 raste ose 93.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtari ka kryer procedurat në një mënyrë të qartë për t'u kuptuar dhe nuk raportuan asnjë rast ku procedurat në fjalë nuk janë kryer siç duhet, ndërsa në 2 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Përveç kësaj, nga 30 seanca të monitoruara, në 26 raste ose 86.7% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtari kryesor trajtoi palët në procedurë, mbrojtjen dhe prokurorin në një mënyrë të barabartë, ndërsa në 4 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 30 seanca të monitoruara, në 27 raste ose 90% të tyre, qytetarët e monitoruar deklaruan se gjyqtari nuk ka pasur sjellje kërcënuese ose të përbuzshme ndaj ndonjë pale, ndërsa në 3 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 30 seanca të monitoruara, në 27 raste ose 90% të tyre, qytetarët e monitoruar deklaruan se gjyqtari nuk ka bërë komente diskriminuese kundër palëve, ndërsa në 3 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 30 seanca të monitoruara, në 26 raste ose 86.7% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtari nuk ka dështuar të jetë i vëmendshëm gjatë seancës, ndërsa në 4 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Ndërsa, nga 30 seanca të monitoruara, vetëm në 27 prej tyre, ose 90% të tyre, qytetarët deklaruan se performanca e avokatëve të mbrojtjes ishte e përshtatshme, duke pasur parasysh se në këto raste të akuzuarit kishin një avokat të mbrojtjes, ndërsa në 3 raste ata nuk iu përgjigjen pyetjes.

Nga 30 seanca të monitoruara, në 29 raste ose 96.7% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtarët nuk kishin kontakt të mëparshëm me palët e procedurës, ndërsa në 1 rast ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 30 seanca të monitoruara, në 25 raste ose 83.3% të tyre, qytetarët deklaruan se avokati nuk kishte ngritur ndonjë ankesë lidhur me qasjen në dosjet e çështjes që nuk u jepet nga prokurori, ndërsa në 5 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

6.2.9. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Mitrovicë – Dega Vushtrri/Vuçitrn

Nga 30 seanca të monitoruara, në Gjykatën Themelore në Mitrovicë në degën Vushtrri/Vuçitrn, në të gjitha rastet, qytetarët kanë deklaruar se kanë arritur të identifkojnë qartë palët në procedurë si të akuzuarin, prokurorin, avokatin e mbrojtjes, etj.

Gjithashtu, nga këto 30 seanca të zhvilluara dhe të monitoruara, në të gjitha rastet ose 100% të këtyre rasteve, qytetarët kanë deklaruar se kanë kuptuar qartë akuzat kundër të akuzuarit.

E njëjta përgjigje po ashtu është dhënë në pyetjen e radhës se nga 30 seancat e monitoruara, në të gjitha rastet, qytetarët kanë deklaruar se gjykata i ka pyetur të akuzuarit nëse ai/ajo ka kuptuar akuzat.

Po ashtu, në pyetjen nëse gjyqtari ka udhëzuar të akuzuarin për të drejtat e tij/saj, nga 30 seancat e monitoruara, në të gjitha rastet ose 100% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata i ka udhëzuar të akuzuarit për të drejtat e tij/saj.

Nga 30 seancat e monitoruara, në të gjitha rastet, qytetarët kanë deklaruar se gjykata ka udhëzuar dëshmitarin për të drejtat e tij/saj.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 10 raste ose 33.3% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se i akuzuari kishte avokat mbrojtës, ndërsa në 19 raste ose 63.3% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se i akuzuari nuk ka pasur avokat mbrojtës, kurse në 1 rast nuk është përgjigjur në këtë pyetje.

Ndërsa, në pyetjen tjetër ku qytetarët monitorues u pyetën për rolin e dëshmitarit në procedurë, nga 30 seancat e monitoruara, në të gjitha rastet, qytetarët kanë deklaruar se kanë kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë.

Nga këto 30 seanca të monitoruara, në të gjitha rastet ose 100% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjyqtari ka kryer procedurat në mënyrë të qartë për tu kuptuar dhe nuk ka pasur ndonjë rast ku procedurat në fjalë nuk janë kryer siç duhet.

Gjithashtu, nga këto 30 seanca të monitoruara, në të gjitha rastet, qytetarët kanë deklaruar se kryetari trupit gjykues ka trajtuar palët në procedurë, mbrojtjen dhe prokurorin në mënyrë të barabartë.

Nga 30 seancat e monitoruara, në asnjë rast qytetarët monitorues nuk kanë deklaruar se gjykata ka pasur sjellje kërcënuese ose të përbuzshme ndaj ndonjë pale.

Përgjigja e njëjtë u dha edhe në pyetjen tjetër, ku qytetarët monitorues kanë deklaruar se nga 30 seancat e monitoruara, nuk ka pasur rast që gjyqtari të ketë bërë komente diskriminuese kundër palëve.

Nga 30 seancat e monitoruara, në asnjë rast qytetarët nuk kanë deklaruar se gjyqtari nuk ka qenë i vëmendshëm gjatë seancës.

Ndërsa, nga 30 seancat e monitoruara, në pyetjen nëse performanca e avokatëve të mbrojtjes ka qenë e përshtatshme, qytetarët nuk janë

përgjigjur fare në këtë pyetje.

Kurse, nga 30 seancat e monitoruara, në 30 raste qytetarët kanë deklaruar se gjykata nuk ka pasur kontakte jashtë seancës me palët.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 30 raste qytetarët kanë deklaruar se avokati nuk ka ngritur asnjë ankesë në lidhje me qasjen në dosjet e çështjes që nuk u dhanë nga prokurori.

6.2.10. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Mitrovicë – Dega Skenderaj/Srbica

Nga 30 seancat e monitoruara, në Gjykatën Themelore në Mitrovicë - dega Skënderaj/Srbica, në 19 raste ose 63.3%, qytetarët kanë deklaruar se kanë arritur të identifikojnë qartë palët në procedurë si të akuzuarin, prokurorin, avokatin e mbrojtjes, etj., ndërsa në raste të tjera nuk kanë përgjigjur në pyetje.

Përgjigje të njëjtë u dha edhe në pyetjen për akuzat kundër të akuzuarit, nga 30 seancat e monitoruara, në 19 raste ose 63.3%, qytetarët kanë deklaruar se kanë kuptuar qartë akuzat kundër të akuzuarit, ndërsa në 11 raste nuk kanë përgjigjur në pyetje.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 18 raste ose 60% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata i ka kërkuar të akuzuarit nëse ai/ajo ka kuptuar akuzat, ndërsa në 12 raste nuk kanë përgjigjur në këtë pyetje.

Në pyetjen nëse gjyqtari ka udhëzuar të akuzuarin për të drejtat e tij/saj, nga 30 seancat e monitoruara, në 16 raste ose 53.3% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata i ka udhëzuar të akuzuarit për të drejtat e tij/saj, në 3 raste ose 10% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata i ka udhëzuar pjesërisht të akuzuarit për të drejtat e tij/saj, ndërsa në 11 raste nuk kanë përgjigjur në pyetje.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 7 raste ose 23.3% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata ka udhëzuar dëshmitarin për të drejtat e tij/saj, në 4 raste ose 13.3% të tyre, kanë deklaruar se nuk e dinë, ndërsa në 19 raste nuk kanë përgjigjur në këtë pyetje.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 8 raste ose 26.7% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se i akuzuari ka pasur një avokat të mbrojtjes, në 9 raste ose 30% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se i akuzuari nuk ka pasur një avokat të mbrojtjes, dhe në 13 raste nuk janë përgjigjur në pyetje.

Ndërsa, në pyetjen tjetër ku qytetarët monitorues u pyetën për rolin e dëshmitarit në procedurë, nga 30 seancat e monitoruara, në vetëm 7 raste ose 23.3% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se kanë kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë, në 4 raste kanë deklaruar se nuk kanë kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë, ndërsa në 19 raste nuk kanë dhënë përgjigje në këtë pyetje.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 18 raste ose 60% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se gjykata ka kryer procedurat në mënyrë të qartë për tu kuptuar dhe në 12 raste nuk kanë përgjigjur si duhet në pyetje.

Gjithashtu, nga 30 seancat e monitoruara, në 19 raste ose 63.3% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se kryetari i trupit gjykues i ka trajtuar palët në procedurë, mbrojtjen dhe prokurorin, ndërsa në 11 raste nuk janë përgjigjur në pyetjen në të njëjtën mënyrë.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 19 raste ose 63.3% të tyre, qytetarët monitorues kanë deklaruar se gjykata nuk ka pasur sjellje të kërcënuese ose të përbuzshme ndaj ndonjë pale, ndërsa në 11 raste nuk janë përgjigjur në pyetjen.

Përgjigje të njëjtë u dha edhe në pyetjen tjetër, ku qytetarët monitorues kanë deklaruar se nga 30 seancat e monitoruara, në 19 raste ose 63.3% të tyre, qytetarët monitorues kanë deklaruar se nuk ka rast kur gjykata ka bërë komente diskriminuese kundër palëve, ndërsa në 11 raste nuk kanë dhënë përgjigje.

Gjithashtu, nga 30 seancat e monitoruara, në 19 raste ose 63.3% të tyre, qytetarët monitorues kanë deklaruar se gjyqi nuk ka dështuar të jetë i vëmendshëm gjatë dëgjimit, ndërsa në 11 raste, ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Ndërkaq, nga 30 seancat e monitoruara, vetëm në 6 prej tyre, ose 20% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se ata nuk dinë nëse performanca e avokatëve të mbrojtjes ka qenë e përshtatshme, ndërsa në 24 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetjen.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 19 raste ose 63.3% të tyre, qytetarët monitorues deklarojnë se gjyqi nuk ka pasur kontakt të paligjshëm me palët, ndërsa në 11 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetjen.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 13 raste qytetarët kanë deklaruar se avokati nuk ka dorëzuar ndonjë ankesë lidhur me qasjen në dosjet e çështjes që nuk i është dhënë nga prokurori, ndërsa në 17 raste, ata nuk janë përgjigjur në pyetjen.

6.2.11. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Gjilan – Dega Kamenicë/Kamenica

Nga 30 seancat e monitoruara, në Gjykatën Themelore në Gjilan/Gnjilane – dega në Kamenicë/Kamenica, në 28 raste ose 93.3% të tyre, qytetarët deklaruan se ata kanë arritur të identifikojnë qartë palët në procedurë si të akuzuarin, prokurorin, avokatin e mbrojtjes, etj., ndërsa në 2 raste, ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Gjithashtu, nga 30 seancat e monitoruara, vetëm në 1 rast, qytetarët kanë deklaruar se ata nuk dinë nëse kanë kuptuar qartë akuzat kundër të akuzuarit, ndërsa në 29 raste, ata nuk janë përgjigjur në pyetje.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 22 raste ose 73.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata ka pyetur të akuzuarin nëse ai/ajo ka kuptuar akuzat, në 3 raste ata përgjigjën se nuk dinë, ndërsa në 5 raste ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Ndërsa në pyetjen se nëse gjykatësi iu dha të akuzuarit udhëzime për të drejtat e tij/saj, nga 30 seancat e monitoruara, në 20 raste ose 66.7% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata i ka dhënë të akuzuarit udhëzime për të drejtat e tij/saj, në 6 raste ata përgjigjën se nuk dinë, ndërsa në 4 raste ata nuk kanë përgjigjur në këtë pyetje.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 7 raste ose 23.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata i ka dhënë dëshmitarit udhëzime për të drejtat e tij/saj, në 4 raste ata përgjigjën se nuk dinë, ndërsa në 19 raste ata nuk kanë dhënë asnjë përgjigje për këtë pyetje.

Ndërsa nga 30 seancat e monitoruara, në 24 raste ose 80% të tyre, qytetarët deklaruan se të akuzuarit kishin avokat të mbrojtjes, në 5 raste ose 16.7% të tyre, qytetarët deklaruan se të akuzuarit nuk kishin avokat të mbrojtjes, ndërsa në 1 rast ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Ndërkaq, në pyetjen tjetër, ku qytetarët monitorues u pyetën për rolin e dëshmitarit në procedurë, nga 30 seancat e monitoruara, në 9 raste ose 30% të tyre, qytetarët deklaruan se ata kuptuan rolin e dëshmitarit në procedurë, në 4 raste ata përgjigjën se nuk dinë, ndërsa në 17 raste ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 28 raste ose 93.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata ka kryer procedurat në mënyrë të qartë për tu kuptuar dhe nuk kanë paraqitur asnjë rast ku procedurat në fjalë nuk janë kryer në mënyrë të përshtatshme, ndërsa në 2 raste ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Gjithashtu, nga 30 seancat e monitoruara, në 26 raste ose 93.3% të tyre, qytetarët deklaruan se kryetari i trupit gjykues ka trajtuar palët në procedurë, mbrojtjen dhe prokurorin në mënyrë të barabartë, ndërsa në 4 raste ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 28 raste ose 93.3% të tyre, qytetarët monitorues deklaruan se gjyqtari nuk ka pasqyruar sjellje të frikshme ose të pahijshme ndaj palëve, ndërsa në 2 raste ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Nga 30 seancat e monitoruara, qytetarët monitorues nuk janë përgjigjur në pyetjen se nëse gjykatësi ka bërë komente diskriminuese ndaj palëve.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 28 raste ose 93.3% të tyre, qytetarët deklarojnë se gjyqtari nuk ka dështuar të jetë i vëmendshëm gjatë dëgjimit, ndërsa në 2 raste ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Ndërsa nga 30 seancat e monitoruara, në 20 prej tyre, ose 60.7% të tyre, qytetarët deklaruan se performanca e avokatëve të mbrojtjes ka qenë pjesërisht e përshtatshme, në 1 rast qytetarët deklaruan se ata nuk e dinë, ndërsa në 2 raste ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 29 raste ose 96.7% të tyre, qytetarët monitorues deklaruan se gjykata nuk ka pasur kontakte jashtë seancës me palët, ndërsa në 1 rast, ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Nga 30 seancat e monitoruara, në 24 raste qytetarët deklaruan se avokati nuk ka bërë ndonjë ankesë lidhur me qasjen në dosjen e çështjes që nuk i është dhënë nga prokurori, ndërsa në 6 raste, ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

6.2.12. Gjykimi i drejtë në Gjykatën Themelore në Ferizaj/Uroševac - Štrpce/Shtërpçë Branch

Nga 60 seancat e monitoruara, në Gjykatën Themelore në Ferizaj/Uroševac - Shtërpce/Shtërpçë, në 34 raste ose 56.7% të tyre, qytetarët kanë deklaruar se kanë arritur të identifikojnë në mënyrë të qartë palët në procedurë si të akuzuarin, prokurorin, avokatin e mbrojtjes, etj., ndërsa në 26 raste, ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Gjithashtu, nga 60 seancat e monitoruara, në 23 raste ose 38.3% të tyre, qytetarët deklaruan se kuptuan në mënyrë të qartë akuza kundër të akuzuarit, ndërsa në 37 raste, ata nuk kanë përgjigjur në këtë pyetje.

Nga 60 seancat e monitoruara, në 32 raste ose 53.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata ka pyetur të akuzuarin nëse ai/ajo ka kuptuar akuzat, ndërsa në 28 raste, ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Ndërsa në pyetjen se a ka udhëzuar gjykata të akuzuarin për të drejtat e tij/saj, nga 60 seancat e monitoruara, në 29 raste ose 48.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata ka udhëzuar të akuzuarin për të drejtat e tij/saj, ndërsa në 31 raste, ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Nga 60 seancat e monitoruara, në vetëm 4 raste ose 6.7% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata ka udhëzuar dëshmitarin për të drejtat

e tij/saj, në 1 rast ata deklaruan se nuk dinë, ndërsa në 55 raste ata nuk kanë dhënë asnjë përgjigje në këtë pyetje.

Ndërsa nga 60 seancat e monitoruara, vetëm në 1 rast, qytetarët deklaruan se të akuzuarin e ka pasur avokat mbrojtës, ndërsa në 28 raste ose 46.7% të tyre, qytetarët deklaruan se të akuzuarit nuk kanë pasur avokat mbrojtës, dhe në 31 raste ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Ndërsa, në pyetjen e radhës, ku qytetarët monitorues u pyetën për rolin e dëshmitarit në procedurë, nga 60 seancat e monitoruara, vetëm në 3 raste ose 5% të tyre, qytetarët deklaruan se kuptuan rolin e dëshmitarit në procedurë, në 2 raste ata deklaruan se nuk kuptuan rolin e dëshmitarit në procedurë, në 3 raste ata deklaruan se nuk dinë, ndërsa në 52 raste të tjera ata nuk kanë dhënë përgjigje.

Nga 60 seancat e monitoruara, në 32 raste ose 53.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata ka kryer procedurat në mënyrë të qartë dhe pa asnjë rast ku procedurat në fjalë nuk janë kryer si duhet, ndërsa në 28 raste ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Gjithashtu, nga 60 seancat e monitoruara, në 17 raste ose 28.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjyqtari kryesues ka trajtuar palët në procedurë, mbrojtjen dhe prokurorin në mënyrë të barabartë, në 1 rast ata deklaruan se gjyqtari nuk ka trajtuar palët në procedurë, mbrojtjen dhe prokurorin në mënyrë të barabartë, ndërsa në 42 raste ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Nga 60 seancat e monitoruara, në 32 raste ose 53.3% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata nuk ka pasqyruar sjellje të frikshme ose të përbuzshme ndaj asnjë pale, në 1 rast ata deklaruan se nuk dinë nëse gjykata ka pasqyruar sjellje të frikshme ose të përbuzshme ndaj asnjë pale, ndërsa në 27 raste ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Përgjigje të ngjashme u dha në pyetjen tjetër, ku qytetarët monitorues deklaruan se nga 60 seancat e monitoruara, në 31 raste ose 51.7%, gjykata nuk ka bërë komente diskriminuese kundër palëve, në 1 rast ata deklaruan se nuk dinë nëse gjykata ka bërë komente diskriminuese

kundër palëve, ndërsa në 28 raste ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Nga 60 seancat e monitoruara, në 28 raste ose 46.7% të tyre, qytetarët deklaruan se gjykata nuk ka dështuar në vëmendjen gjatë seancës, në 1 rast ata deklaruan se nuk dinë nëse gjykata ka dështuar në vëmendjen gjatë seancës, ndërsa në 31 raste ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Ndërsa nga 60 seancat e monitoruara, në vetëm 1 prej tyre, qytetarët deklaruan se nuk dinë nëse performanca e avokatëve të mbrojtjes ka qenë e përshtatshme, ndërsa në 59 raste ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Nga 60 seancat e monitoruara, në 48 raste ose 80% të tyre, qytetarët monitorues deklaruan se gjykata nuk ka pasur kontakte jashtë seancës me palët, në 1 rast ata deklaruan se gjykata ka pasur kontakt jashtë seance me palët, ndërsa në 11 raste ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

Nga 60 seancat e monitoruara, në 38 raste ose 63.3% të tyre, qytetarët deklaruan se avokati nuk ka ngritur asnjë ankesë në lidhje me qasjen në dosjet e çështjes që nuk është dhënë nga prokurori, ndërsa në 12 raste, ata nuk janë përgjigjur në këtë pyetje.

7. GJETJET KRYESORE

IKD paraqet më poshtë gjetjet kyçe të monitorimit të seancave gjyqësore në fushën penale, të ndara në dy pjesë: transparenca e sistemit të drejtësisë dhe respektimi i të drejtave dhe lirive të njeriut dhe standardet e një gjykate të drejtë. Po ashtu, janë përmendur edhe gjetjet kyçe lidhur me përshtypjet e monitoruesve të shprehura në intervistat për IKD.

Transparenca në sistemin e drejtësisë

- Nga 600 seancat e monitoruara, vetëm në 2 prej tyre qytetarët nuk kanë pasur qasje të lehtë në gjykatë.
- Gjetjet e monitorimit tregojnë se sistemi i drejtësisë në fushën penale është pothuajse plotësisht transparent. Nga 600 seancat e monitoruara, rezulton se 559 ose 93.2% prej tyre ishin të hapura për publikun, 3 ose 0.5% prej seancave ishin të mbyllura, në 9 raste ose 1.5% prej tyre deklaruan se nuk e dinin nëse seanca ishte e hapur ose e mbyllur, ndërsa në 29 raste nuk janë përgjigjur në pyetje.
- Nga 600 seancat e monitoruara, 360 ose 60% prej tyre ishin seanca të monitoruara në gjykatat themelore, ndërsa 240 ose 40% prej tyre ishin seanca të monitoruara në degë.
- Nga 360 seancat që u monitoruan në gjykatat themelore, 295 ose 82% prej tyre u mbajtën dhe u monitoruan, ndërsa 65 ose 18% prej tyre nuk u mbajtën për arsye të ndryshme.
- Po ashtu, seancat që u monitoruan në degë, nga 240 prej tyre, 138 ose 57.5% prej tyre u mbajtën dhe u monitoruan, ndërsa 83 ose 35% prej tyre nuk u mbajtën për arsye të ndryshme.
- Kur janë pyetur në lidhje me qasjen e gjykatësit/panelit të gjykatës ndaj monitorëve/publikut të seancave gjyqësore, nga 600 seanca, vetëm në 2 prej tyre qytetarët nuk kishin qasje të lehtë në gjykatë, ndërsa në 529 prej tyre ose 88.2% monitoruesit kishin qasje të

lehtë në gjykatë. Gjithashtu, gjykatësit patën një qasje të mirë ndaj monitoruesve dhe publikut, në 177 prej tyre ose 29.5% gjykatësit kishin një qasje miqësore, ndërsa në 294 prej tyre ose 49% gjykatësit kishin një qasje të mirë ndaj monitoruesve, ndërsa në 129 raste nuk i janë përgjigjur pyetjes.

Respektimi i të drejtave dhe lirive të njeriut dhe gjykimi i drejtë

- Gjetjet e monitorimit tregojnë se nga 600 seancat e monitoruara, 422 ose 70.3% prej tyre u mbajtën, ndërsa 126 ose 21% u shtynë për arsye të ndryshme. Nga 600 seancat e monitoruara, në 434 ose 72.3% prej tyre, qytetarët kanë arritur të identifikojnë qartë palët në procedurë si të akuzuarin, prokurorin, avokatin e mbrojtjes, etj., në 7 raste qytetarët nuk kanë arritur të identifikojnë qartë palët në procedurë, në 30 raste ata nuk e dinë nëse kanë identifikuar qartë palët në procedurë, ndërsa në 129 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.
- Nga 600 seancat e monitoruara, në 432 ose 72% prej tyre, qytetarët deklaruan se kanë kuptuar qartë akuzat kundër të akuzuarit, ndërsa në 2 raste prej tyre qytetarët deklaruan se nuk kanë kuptuar qartë akuzat kundër të akuzuarit, ndërsa në 4 ose 0.7% prej tyre qytetarët deklaruan se nuk dinë nëse kanë kuptuar qartë akuzat kundër të akuzuarit, dhe në 162 raste ose 27% prej tyre nuk kanë përgjigjur në pyetje.
- Kur janë pyetur nëse gjykata pyeti të pandehurin nëse ai/ajo kuptoi akuzat, nga 600 seancat e monitoruara, në 421 ose 70.2% prej tyre, qytetarët deklaruan se gjykata pyeti të pandehurin nëse ai/ajo kuptoi akuzat, në 19 ose 3.2% prej tyre qytetarët deklaruan se gjykata nuk pyeti të pandehurin nëse ai/ajo kuptoi akuzat, ndërsa në 4 ose 0.7% prej tyre qytetarët deklaruan se nuk dinë nëse gjykata pyeti të pandehurin nëse ai/ajo kuptoi akuzat dhe në 156 raste ose 26% prej tyre nuk janë përgjigjur.

- Nga 600 seancat, në 387 ose 64.5% prej tyre, qytetarët deklaruan se gjykata i ka udhëzuar të pandehurin për të drejtat e tij/saj, në 30 ose 5% prej tyre qytetarët kanë deklaruar se gjykata i ka udhëzuar të pandehurin pjesërisht për të drejtat e tij/saj ose nuk e ka udhëzuar të pandehurin për të drejtat e tij/saj, në 9 ose 1.5% prej tyre ata nuk dinë, ndërsa në 174 ose 29% prej tyre qytetarët nuk janë përgjigjur në pyetje.
- Nga 600 seancat e monitoruara, në 245 ose 40.8% prej tyre, qytetarët deklaruan se gjykata i ka udhëzuar dëshmitarët për të drejtat dhe obligimet e tyre, në 15 ose 2.5% prej tyre, qytetarët deklaruan se gjykata nuk i ka udhëzuar dëshmitarët për të drejtat dhe obligimet e tyre, në 20 raste ose 3.3% deklaruan se nuk dinë, dhe në 320 ose 53% të rasteve nuk janë përgjigjur në pyetje.
- Nga 600 seancat e monitoruara, në 314 ose 52.3% prej tyre, qytetarët deklaruan se i akuzuari kishte një avokat të mbrojtjes, ndërsa në 144 ose 24% prej tyre, qytetarët deklaruan se i akuzuari nuk kishte një avokat të mbrojtjes, dhe në 142 raste ose 23.7% prej tyre nuk janë përgjigjur në pyetje.
- Nga 600 seanca, në 291 ose 48.5% prej tyre, qytetarët deklaruan se kanë kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë, në 30 ose 5% prej tyre qytetarët deklaruan se nuk kanë kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë, dhe në 33 ose 5.5% prej tyre qytetarët deklaruan se nuk dinë nëse kanë kuptuar rolin e dëshmitarit në procedurë, ndërsa në 246 raste ose 41% nuk janë përgjigjur në pyetje.
- Nga 600 seancat, në 464 ose 77.3% prej tyre, qytetarët deklaruan se gjykata ka kryer procedurat në mënyrë të qartë për tu kuptuar, në 2 ose 0.3% prej tyre qytetarët deklaruan se gjykata nuk ka kryer procedurat në mënyrë të qartë për tu kuptuar, ndërsa në 134 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.
- Sa i përket nëse gjykata ka ruajtur rregull në sallën e gjyqit, nga 600 seancat e monitoruara, në 468 ose 78% prej tyre, qytetarët deklaruan se gjykata ka respektuar rregullat, ndërsa në 132 raste ose 22% nuk janë përgjigjur në pyetje.

- Nga 600 seancat, në 431 ose 71.8% prej tyre, qytetarët deklaruan se kryetari i trupi gjykues i trajtoj palët në procedurë, mbrojtjen dhe prokurorin në mënyrë të barabartë, në 4 ose 0.7% prej tyre qytetarët deklaruan se kryetari i trupi gjykues apo trupi gjykues nuk i ka trajtuar palët në mënyrë të barabartë, në 2 ose 0.3% prej tyre ata nuk dinë nëse kryetari i trupi gjykues i ka trajtuar palët në mënyrë të barabartë, ndërsa në 163 ose 27.2% prej tyre nuk janë përgjigjur në pyetje.
- Nëse nga 600 seancat, në 464 ose 77.3% prej tyre qytetarët deklaruan se gjykata nuk ka pasur sjellje të frikshme ose të përbuzëse ndaj palëve, në vetëm 2 ose 0.3% prej tyre qytetarët deklaruan se gjykata ka pasur sjellje të frikshme ose përbuzëse ndaj palëve, ndërsa në 1 rast qytetarët deklaruan se nuk dinë nëse gjykata ka pasur sjellje të frikshme ose përbuzëse ndaj palëve, ndërsa në 133 raste ose 22.2% të rasteve monitoruesit nuk janë përgjigjur në pyetje.
- Nga 600 seanca, në 3 ose 0.5% prej tyre, qytetarët deklaruan se nuk dinë nëse gjykata ka bërë komente diskriminuese ndaj palëve, në 432 ose 72% prej tyre qytetarët deklaruan se gjykata nuk ka bërë komente diskriminuese ndaj palëve, ndërsa në 165 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.
- Nga 600 seanca, vetëm në dy raste qytetarët deklaruan se gjykata nuk ishte e kujdesshme gjatë seancës, në 452 ose 75.3% prej tyre qytetarët deklaruan se gjykata ishte e kujdesshme gjatë seancës, ndërsa në 1 qytetar deklaroi se nuk di nëse gjykata ishte e kujdesshme gjatë seancës, ndërsa në 145 raste ata nuk janë përgjigjur në pyetje.
- Në 600 seanca, 158 ose 26.3% e tyre, qytetarët deklaruan se performanca e avokatëve të mbrojtjes ishte e përshtatshme, në 9 raste, qytetarët deklaruan se performanca e avokatëve të mbrojtjes ishte e papërshtatshme, në 20 raste ata deklaruan se ishte pjesërisht adekuate, në 25 raste qytetarët deklaruan se nuk e dinin nëse performanca e avokatëve të mbrojtjes ishte

e përshtatshme, në 16 raste ata deklaruan se performanca e avokatëve të mbrojtjes nuk ishte e zbatueshme, ndërsa në 372 raste ata nuk iu kanë përgjigjur pyetjes.

- Përvoja në monitorimin e seancave gjyqësore, siç është vërejtur nga përgjigjet e qytetarëve monitorues, ka qenë në përgjithësi shumë e mirë. Prej 20 qytetarëve të angazhuar në monitorim, të gjithë ata deklaruan se përvoja në monitorimin e seancave gjyqësore ka qenë shumë e mirë.
- IKD dhe EULEX, para fillimit të procesit të monitorimit, zhvilluan trajnime për monitoruesit laikë për të kuptuar bazat e funksionimit të sistemit të drejtësisë penale dhe aspektet e monitorimit të seancave gjyqësore. Nga përgjigjet e këtyre 20 qytetarëve të angazhuar në monitorim në lidhje me nivelin e tyre të njohurive për sistemin e drejtësisë në Kosovë para mbajtjes së trajnimeve dhe monitorimit, rezultoi se 18 prej tyre, ose 90%, deklaruan se kishin njohuri të kufizuara për sistemin e drejtësisë në Kosovë, ndërsa 2 prej tyre, ose 5%, kanë deklaruar se nuk kanë asnjë njohuri për sistemin e drejtësisë në Kosovë.
- Përshtypjet e përgjithshme e këtyre qytetarëve para procesit të monitorimit në lidhje me sistemin e drejtësisë në Kosovë, në përgjithësi nuk ka qenë e mirë. Nga 20 qytetarët, rezultoi se 14 prej tyre, ose 70%, deklaruan se, para se të angazhoheshin personalisht në monitorim, kishin një përshtypje të keqe për sistemin e drejtësisë në Kosovë, 3 prej tyre, ose 15%, deklaruan se kishin një përshtypje të mirë për sistemin e drejtësisë në Kosovë para se të angazhoheshin personalisht në monitorim, ndërsa 3 prej tyre, ose 15%, deklaruan se kishin një përshtypje shumë të mirë për sistemin e drejtësisë në Kosovë para se të angazhoheshin personalisht në monitorim të seancave gjyqësore.
- Pas organizimit të trajnimeve nga IKD dhe EULEX dhe përvojës së monitorimit të drejtpërdrejtë të seancave gjyqësore, shumica e qytetarëve të angazhuar në monitorim deklaruan se kishin ndryshuar përshtypjen e tyre për sistemin e drejtësisë.

Nga përgjigjet e tyre, 20 qytetarë të angazhuar në monitorim, rezulton se 10 prej tyre, ose 50%, deklaruan se kishin ndryshuar pak përshtypjen në mënyrë pozitive për sistemin e drejtësisë në Kosovë, 7 prej tyre, ose 35%, deklaruan se kishin ndryshuar shumë përshtypjen në mënyrë pozitive për sistemin e drejtësisë në Kosovë, ndërsa 3 prej tyre, ose 15%, deklaruan se kishin ndryshuar pak përshtypjen në mënyrë negative për sistemin e drejtësisë në Kosovë. Disa prej tyre kanë deklaruar se do të vazhdojnë të monitorojnë disa nga gjykimet që i kanë lënë përshtypje më të thellë.

- Pas monitorimit të drejtpërdrejtë të seancave gjyqësore në fushën penale, më shumë se gjysma e qytetarëve të angazhuar në monitorim deklaruan se sistemi i drejtësisë është shumë transparent, ndërsa gjysma tjetër ndan mendimin se sistemi i drejtësisë është më pak transparent. Nga përgjigjet e 20 qytetarëve të angazhuar në monitorim për nivelin e transparencës në gjykatë, rezulton se 18 prej tyre, ose 90%, deklaruan se ka transparencë në gjykatë, 1 prej tyre, ose 5%, deklaroi se ka pak transparencë në gjykatë, ndërsa 1 prej tyre, ose 5%, deklaroi se nuk ka transparencë në gjykatë, duke bërë të ditur se ka nevojë për informimin e publikut në lidhje me planifikimin e seancave gjyqësore.

Përshtypjet e monitoruesve për transparencën dhe gjykimin e drejtë në gjykatë

- Qytetarët të angazhuar drejtpërdrejt në monitorim vlerësojnë, nga përvoja e tyre, se në shumicën e rasteve, sistem i drejtësisë ka respektuar të drejtat dhe liritë e njeriut. Nga përgjigjet e këtyre 20 qytetarëve të angazhuar në monitorim, rezulton se 18 prej tyre, ose 90%, deklaruan se sistemi i drejtësisë në Kosovë ka respektuar të drejtat dhe liritë e njeriut, ndërsa 1 prej tyre, ose 5%, deklaroi se në disa raste janë respektuar të drejtat dhe liritë e njeriut nga sistemi i drejtësisë në Kosovë dhe vetëm 1 prej tyre, ose 5%, ka dhënë një përgjigje negative për këtë pyetje.

- Për qytetarët është shumë e rëndësishme perceptimi se si zhvillohet gjykimi i drejtë. Në përgjithësi, qytetarët të angazhuar në monitorim vlerësojnë se gjykimet zhvillohen me ndershmëri. Nga përgjigjet e këtyre 20 qytetarëve të angazhuar në monitorim, rezulton se 16 prej tyre, ose 80%, vlerësojnë se gjykimet zhvillohen drejtë, 2 prej tyre, ose 10%, vlerësojnë se zhvillimi i gjykimeve nuk është i drejtë, ndërsa 2 prej tyre, ose 10%, kanë deklaruar se vendimet janë ndonjëherë të padrejta.
- Një aspekt i rëndësishëm për të cilin ka patur interes për përshtypjen e qytetarëve të angazhuar në monitorim është trajtimi i gjykimeve në rastet e dhunës në familje dhe dhunës me bazë gjinore. Megjithatë, pasi këto seanca në shumicën e rasteve janë të mbyllura për publikun, mundësia për t'i monitoruar ato ka qenë më e kufizuar. Nga përgjigjet e 20 qytetarëve të angazhuar në monitorim, rezulton në të vërtetë që nga 600 seanca, vetëm 13 raste, ose 2.7%, rezultuan të jenë raste të dhunës në familje dhe dhunës me bazë gjinore.
- Në përgjithësi, rezulton që mundësitë e trajnimit për qytetarët të angazhuar në fushën e drejtësisë të organizuara dhe mbajtura nga IKD dhe EULEX kanë pasur një ndikim të madh në rritjen e njohurive të qytetarëve në lidhje me sistemin e drejtësisë. Sipas vlerësimit të tyre, trajnimi dhe këshillat e dhëna nga monitoruesit profesionistë të IKD kanë qenë shumë të dobishme për të kryer monitorimin e seancave gjyqësore.

8. REKOMANDIMET

Bazuar në zbulimet e monitorimit të qytetarëve në gjyqësor, IKD prezanton rekomandimet e mëposhtme për sistemin e drejtësisë:

- Në fillim të çdo gjyqi, palët dhe publiku në sallën e gjyqit duhet të njoftohen për çështjen penale që do të procesohet në seancë, në mënyrë që publiku të kuptojë çështjen.
- Gjyqtarët duhet të sigurojnë që të respektohen të gjitha obligimet ndaj të pandehurve, për të siguruar që ata të kuptojnë qartë akuzat të drejtuara kundër tyre.
- Gjyqtarët duhet t'i udhëzojnë të pandehurit me detaje në lidhje me të drejtat e tyre në procedurat penale.
- Gjyqtarët duhet t'i udhëzojnë dëshmitarët me detaje në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tyre në procedurat penale.
- Shqyrtimet gjyqësore nuk duhet të zhvillohen kundër të pandehurve pa avokat mbrojtjes, kur kjo është e detyrueshme sipas ligjit.
- Gjyqtarët duhet të sigurojnë zhvillimin e qetë të procedurave penale gjatë shqyrtimit gjyqësor.
- Gjyqtarët, me sjelljen e tyre në procedurat penale, duhet të sigurojnë që në asnjë mënyrë të mos krijohet përshtypja se ata trajtojnë palët me mospërfillje.
- Gjyqtarët duhet të sigurohen që as të mos lënë përshtypjen se janë të prirur në procesin e gjyqit dhe të mos kenë komunikim “ex-parte” me palët.
- Personeli i gjykatës duhet të informohet për të drejtat e qytetarëve për të marrë pjesë dhe monitoruar seancat gjyqësore, dhe kjo të drejtë duhet të bëhet e mundur, madje edhe për qytetarët që nuk marrin pjesë në ndonjë projekt të organizuar nga ndonjë organizatë.

Instituti i Kosovës për Drejtësi
Kosovo Law Institute
Kosovski Institut Pravde

9/2023

Pravosuđe u očima građana

**Treći izveštaj o nadgledanju sudskih pretresa
od strane građana**

Autor: Kosovski institut pravde

Nijedan deo ovog materijala ne sme se štampati, kopirati, umnožavati u elektronskom ili štampanom obliku ili u bilo kom drugom obliku umnožavanja bez saglasnosti Kosovskog instituta pravde.

Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Kosovskog instituta pravde (KIP) i ne odražava stavove donatora – Misije Evropske unije za vladavinu prava na Kosovu (EULEX).

O KIP-u

KIP – Kosovski institut pravde je nevladina i neprofitabilna organizacija javnih politika, stvaralac specijalizovanih ideja u oblasti pravosuđa

KIP

Ulica Iljaza Agušija, Priština

E: info@kli-ks.org

Veb-stranica: www.kli-ks.org

Maj 2023

Priština, Kosovo

SADRŽAJ

1. Sažetak	5
2. Uvod.....	11
3. Metodologija	14
4. Struktura posmatrača – laički posmatrači	16
5. Utisci posmatrača o sistemu nadgledanja i pravosudnom sistemu	18
6. Nalazi laičkih posmatrača o nadgledanju	22
6.1. Transparentnost pravosudnog sistema.....	23
6.1.1. Transparentnost u Osnovnom sudu u Prištini	25
6.1.2. Transparentnost u Osnovnom sudu u Prizrenu	26
6.1.3. Transparentnost u Osnovnom sudu u Peći	27
6.1.4. Transparentnost u Osnovnom sudu u Gnjilanu	28
6.1.5. Transparentnost u Osnovnom sudu u Uroševcu.....	29
6.1.6. Transparentnost u Osnovnom sudu u Đakovici.....	30
6.1.7. Transparentnost u Osnovnom sudu u Prištini – ogranak u Gračanici	31
6.1.8. Transparentnost u Osnovnom sudu u Prištini – ogranak u Glogovcu	32
6.1.9. Transparentnost u Osnovnom sudu u Mitrovici – ogranak u Vučitrnu	33
6.1.10. Transparentnost u Osnovnom sudu u Mitrovici – ogranak u Srbici.....	34
6.1.11. Transparentnost u Osnovnom sudu u Gnjilanu – ogranak u Kamenici...35	
6.1.12. Transparentnost u Osnovnom sudu u Uroševcu – ogranak u Štrpcu	36
6.2. Poštovanje ljudskih prava i pravično suđenje	37
6.2.1. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Prištini	41
6.2.2. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Prizrenu.....	43
6.2.3. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Gnjilanu.....	45
6.2.4. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Đakovici	47
6.2.5. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Peći.....	49
6.2.6. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Uroševcu	51
6.2.7. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Prištini – ogranak u Gračanici	53
6.2.8. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Prištini – ogranak u Glogovcu	55
6.2.9. Pravično suđenje u Osnovnom u Mitrovici - ogranak u Vučitrnu	57
6.2.10. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Mitrovici – ogranak u Srbici.....	58
6.2.11. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Gnjilanu – ogranak u Kamenici... 60	
6.2.12. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Uroševcu – ogranak u Štrpcu....	62
7. Ključni nalazi	65
8. Preporuke.....	72

1. SAŽETAK

Nakon prve i druge faze koje su realizovane 2019/2020. i 2021/2022. god., Kosovski institut pravde (KIP) uz podršku Misije Evropske unije za vladavinu prava na Kosovu (EULEX), u decembru 2022. god., započeo je implementaciju treće faze projekta “Izgradnja poverenja u pravosudni sistem i unapređenje ostvarivanja ljudskih prava putem laičkog nadgledanja sudskih pretresa od strane građana”. U okviru ovog projekta, KIP je angažovao 20 građana, laičkih posmatrača, koji su učestvovali u nadgledanju oko 600 krivičnih sudskih pretresa u krivičnim predmetima širom Kosova.

Svrha ovog projekta je da se građanima omogući da svojim očima vide sudske postupke u oblasti krivičnog pravosuđa i da shvate kako funkcioniše pravosudni sistem na osnovu njihovih uverenja, bez tuđeg tumačenja.

Kroz ovaj projekat, KIP i EULEX su imali za cilj da nadgledaju transparentnost i primenu ljudskih prava i sloboda u sudovima na Kosovu.

Odabrani laički posmatrači su građani Kosova koji nisu imali pravno iskustvo i izabrani su na osnovu brojnih kriterijuma – uključujući pol, etničku pripadnost, starosno doba, obrazovanje, zanimanje, regione itd. Prvobitno je osoblje KIP-a i EULEX-a pružilo obuku laičkim posmatračima o metodologiji nadgledanja¹.

Nakon toga je pripremljen upitnik. Građani laici su birali krivične predmete različitih optužbi, koje su potom nadgledali i prijavljivali u bazu podataka KIP-a. U poslednjoj fazi nadgledanja KIP je organizovao onlajn sastanak sa njima kako bi ocenio znanje koje su imali pre nadgledanja, iskustvo koje su stekli tokom nadgledanja kao i njihove utiske o pravosudnom sistemu na Kosovu po pitanju transparentnosti pravosudnog sistema, pravičnom suđenju itd².

¹<https://kli-ks.org/kip> održao obuku za građane koji će nadgledati sudske pretese/

²<https://kli-ks.org/održan> konsultativan sastanak sa posmatračima suđenja građanima laicima/

Nadgledanje suđenja je obavljeno tokom dva meseca, februara i marta 2023. god., i ukupno je nadgledano 600 sudskih pretresa u šest (6) osnovnih sudova, i to u Prištini, Mitrovici, Peći, Đakovici, Prizrenu, Uroševcu i Gnjilanu, kao i u šest (6) ogranaka, i to u Vučitrnu, Srbici, Glogovcu, Štrpcu, Gračanici i Kamenici.

Od ukupno 600 sudskih pretresa, 422 krivična pretresa su održana i nadgledana, a 1121 osumnjičena optužena su za 681 različito krivično delo, 141 nije održano iz različitih razloga, dok u 37 od njih nisu odgovorili na pitanje.

Jedno od najvažnijih načela u sprovođenju pravde je načelo transparentnosti, kojim se otvaranjem sudskog postupka za javnost omogućava neophodan publicitet da se stranke u postupku i javnost ubede u pravdu koja se ostvaruje na sudu. Iz tog razloga, jedno od pitanja koje je obrađeno kroz anketu koju su građani pripremili za ovaj eksperiment nadgledanja bilo je davanje značaja transparentnosti pravosudnog sistema i pristupu građana sudskim pretresima.

Analiziranjem upitnika, KIP je utvrdio da nalazi nadgledanja pokazuju da su u oblasti krivičnog pravosuđa sudovi skoro u potpunosti transparentni.

Od 600 sudskih pretresa, 559 ili 93,2% njih bilo je otvoreno za javnost, 360 ili 60% pretresa je bilo nadgledano u osnovnim sudovima, dok je 240 ili 40% njih nadgledano u ograncima. Od 360 pretresa koji su nadgledani u osnovnim sudovima 282 ili 78,3% održano je i nadgledano, dok 65 ili 18% nije održano iz različitih razloga, a u 13 slučajeva ili 3,6% građani nisu odgovorili na pitanje. Od 240 pretresa koji su nadgledani u ograncima, 140 ili 58,3% njih je održano i nadgledano, dok 76 ili 31,7% njih nije održano iz različitih razloga, a u 24 slučaja ili 10% njih nisu odgovorili na pitanje. Samo na 2 pretresa građani nisu imali lak pristup sudu, dok su od 600 pretresa na 529 ili 88,2% njih posmatrači imali lak pristup sudu. Za ostale nije dat odgovor na pitanje.

U 177 ili 29,5% od 600 nadgledanih pretresa, sudije su imale prijateljski odnos prema posmatračima i javnosti, dok su u 294 ili 49% njih sudije imale dobar odnos posmatračima, dok u 129 nisu odgovorili na pitanje.

Među najvažnijim aspektima za pravosudni sistem nalazi se poštovanje osnovnih prava i sloboda u krivičnom postupku, što se može smatrati preduslovom za pravično, nepristrasno i profesionalno suđenje, zasnovano na najnaprednijim standardima krivičnog pravosuđa. S tim u vezi, percepcija građana o tome kako se vode krivični sudski postupci od vitalnog je značaja za izgradnju poverenja građana u pravosudni sistem.

U vezi toga, proces nadgledanja je pokazao da su od 600 pretresa, u 434 ili 72,3% njih građani uspeali da jasno identifikuju stranke u postupku kao tužioca, optuženog, branioca okrivljenog, u 30 ili 5% njih izjavili su da ne znaju da li su jasno identifikovali stranke u postupku, u 7 slučajeva građani nisu uspeali da jasno identifikuju stranke u postupku, dok u 129 nisu odgovorili na pitanje. Od 600 pretresa, u 432 ili 72% njih građani su izjavili da jasno razumeju optužbe protiv optuženih, dok su u 2 slučaja građani izjavili da ne razumeju jasno optužbe protiv optuženih, dok su u 4 ili 0,7% njih građani izjavili da ne znaju da li su jasno razumeli optužbe protiv optuženih, a u 162 slučaja ili 27% njih nisu odgovorili na pitanje.

Upitani da li je sud upitao okrivljenog/okrivljenu da li razume optužbe, od 600 pretresa, u 421 ili 70.2% njih, građani su izjavili da je sud pitao okrivljenog/okrivljenu da li razume optužbe, u 19 ili 3.2% njih građani su izjavili da sud nije pitao okrivljenog/okrivljenu da li razume optužbe, dok u 4 ili 0.7% njih građani su izjavili da ne znaju da li je sud pitao okrivljenog/okrivljenu da li razume optužbe, a u 156 slučajeva ili 26% njih nisu odgovorili.

A na pitanje da li je sud obavestio okrivljenog/okrivljenu o njegovim/njenim pravima, od 600 pretresa, u 387 ili 64,5% njih građani su izjavili da je sud obavestio okrivljenog/okrivljenu o njegovim/njenim pravima, u 30 ili 5% njih građani su izjavili da je sud delimično obavestio okrivljenog/okrivljenu o njegovim/njenim pravima ili da nije obavestio okrivljenog/okrivljenu o njegovim/njenim pravima, u 9 ili 1,5% ne znaju, dok u 174 ili 29% njih građani nisu odgovorili na pitanje.

Od 600 pretresa, u 245 ili 40.8% njih, građani su izjavili da je sud obavestio svedoke o njihovim pravima i obavezama, dok u 15 ili 2.5% njih građani su odgovorili sa 'ne', u 20 slučajeva ili 3.3% njih izjavili su da ne znaju, a u 320 ili 53% slučajeva nije bilo svedoka ili nisu uopšte odgovorili.

Od 600 pretresa, u 314 ili 52,3% njih građani su izjavili da je optuženi imao branioca, dok su u 144 ili 24% njih građani izjavili da optuženi nije imao branioca, a u 142 slučajeva ili 23,7% njih nisu odgovorili na pitanje.

Od 600 pretresa, u 291 ili 48.5% njih, građani su izjavili da su razumeli ulogu svedoka u postupku, u 30 ili 5% njih građani su izjavili da nisu razumeli ulogu svedoka u postupku, dok u 246 slučajeva ili 41% njih nisu odgovorili na pitanje.

Od 600 pretresa, u 464 ili 77.3% njih građani su izjavili da je sudija vodio postupak jasno da bi se razumeo, u 2 ili 0.3% njih građani su izjavili da sudija nije vodio postupak jasno da bi se razumeo, a u 134 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

U vezi sa tim da li je sudija držao red u sudnici, od 600 pretresa, u 468 ili 78% njih građani su izjavili da je sudija poštovao pravila, a u 132 slučaja ili 22% nisu odgovorili.

Što se tiče postupanja prema strankama u postupku, od 600 pretresa, u 431 ili 71.8% njih građani su izjavili da je predsednik veća jednako

postupao prema odbrani i tužiocu, u 4 ili 0,7% njih građani su izjavili da predsednik veća nije jednako postupao prema odbrani i tužiocu, dok u 2 ili 0,3% njih građani su izjavili da ne znaju da li je predsednik veća jednako postupao prema odbrani i tužiocu, dok u 163 slučaja ili 27,2% nisu odgovorili na pitanje.

Od 600 pretresa, u samo 2 ili 0,3% njih građani su izjavili da se sudija ponašao na zastrašujući način ili je pokazivao nepoštovanje prema nekoj stranci, u 464 ili 77,3% njih građani su izjavili da se sudija nije ponašao na zastrašujući način ili je pokazivao nepoštovanje prema nekoj stranci, dok su u jednom slučaju građani izjavili da ne znaju da li se sudija ponašao na zastrašujući način ili je pokazivao nepoštovanje prema nekoj stranci, dok u 133 ili 22,2% njih posmatrači nisu odgovorili na pitanje.

Od 600 pretresa, nijedan građanin nije izjavio da je sudija davao diskriminatorne komentare strankama, u 432 ili 72% njih građani su izjavili da sudija nije davao diskriminatorne komentare strankama, dok u 3 ili 0,5% njih građani su izjavili da ne znaju da li je sudija davao diskriminatorne komentare strankama, a u 165 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 600 pretresa, samo u jednom slučaju građani su izjavili da sudija nije bio pažljiv tokom pretresa, u 455 ili 75,8% njih građani su izjavili da je sudija bio pažljiv tokom pretresa, dok u 3 ili 0,5% njih građani su izjavili da ne znaju da li je sudija bio pažljiv tokom pretresa, a u 141 ili 23,5% njih nisu odgovorili na pitanje.

Od 600 pretresa, u 158 ili 26,3% njih, građani su izjavili da je učinak branilaca bio prikladan, u 9 ili 1,8% slučajeva građani su izjavili da je učinak branilaca bio neprikladan, dok u 20 slučajeva izjavili su da je bio delimično prikladan, dok u 25 slučajeva ili 4,2% njih nisu znali i u 16 slučajeva su izjavili da učinak branilaca nije bio primenjiv, dok u 372 slučajeva ili 62% nisu odgovorili na pitanje.

Na pitanje o ponašanju sudskog osoblja prema posmatračima kada su pristupili sudu, od 600 pretresa, samo u 2 pretresa građani su izjavili da nisu imali lak pristup.

Na pitanje o ponašanju sudije/sudskog veća prema posmatračima i javnosti na sudskim pretresima, od 600 pretresa, 294 ili 49% njih su izjavili da je odnos bio dobar, u 177 slučajeva ili 29,5% njih su izjavili da je odnos bio prijateljski, dok u 129 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

2. UVOD

Kosovski institut pravde (KIP) kao organizacija specijalizovana za nadgledanje pravosudnog sistema, ušao je u svoju drugu deceniju nadgledanja koje obavljaju profesionalni posmatrači što uključuju advokate obučene za nadgledanje svih oblasti kao što su krivični, građanski, upravni i privredni predmeti.

Na osnovu svog dugogodišnjeg iskustva u sistematskom nadgledanju i istraživanju pravosudnog sistema, zajedno sa predstavnicima Misije Evropske unije za vladavinu prava na Kosovu (EULEX), KIP je osmislio projekat – podržan od strane EULEX-a i implementiran od strane KIP-a – da omogući građanima, koji su laici (nemaju stručno znanje) u oblasti pravosuđa i koji su izabrani po osnovu različitih polova, starosnih grupa, obrazovanja, zanimanja, etničke pripadnosti i regiona da direktno nadgledaju pravosudni sistem.

Jedan od najvažnijih principa u sprovođenju pravde je princip transparentnosti. Otvaranjem sudskog postupka za javnost postiže se neophodan publicitet u javnosti kako bi se stranke u postupku i šira javnost uverili u pravdu koja se ostvaruje na sudu.

U zakonodavnom aspektu, Kosovo je postiglo približavanje pravnog okvira u pogledu transparentnosti i javnosti rada sudova ka međunarodnoj praksi i standardima koji se primenjuju na Kosovu. Prema članu 288 Zakonika o krivičnom postupku, jasno je definisano pravilo da je pretres u krivičnim predmetima javan, a samo u posebnim okolnostima moguće je isključiti javnost, odnosno predstavnike medija, naime samo u onim slučajevima kada je to u interesu pravde i kao mera neophodna pod uslovima definisanim članovima 289 do 291³.

3 <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=61759>

Cilj ovog projekta je da se građanima omogući da svojim očima vide sudske postupke u oblasti krivičnog pravosuđa i da razumeju kako funkcioniše pravosudni sistem na osnovu njihovih sopstvenih iskustava, bez tuđeg tumačenja.

U tom smislu, KIP i EULEX su imali za cilj da povećaju transparentnost u pravosudnom sistemu na Kosovu, poboljšaju ljudska prava i slobode i sprovedu međunarodne standarde za pravično, nezavisno i nepristrasno suđenje i štaviše da prikupe važne informacije o tome koliko su obični građani u stanju da razumeju sudske postupke.

Ovaj projekat je bio uspešno sproveden po prvi put na Kosovu krajem 2019. i početkom 2020.⁴, a po drugi put krajem 2021. i početkom 2022⁵.

U svetlu uspeha projekta u postizanju cilja, KIP i EULEX su nastavili sa njegovom implementacijom po treći put, čime je broj posmatrača doveden sa 18 na 20, a broj nadgledanih sudskih pretresa sa 25 na 30 po osobi za ukupno 600 sudskih pretresa.

KIP je izabrao 20 laičkih posmatrača širom teritorije Kosova, koji nisu imali iskustvo u zakonskim procedurama, a izabrani su na osnovu niza kriterijuma – uključujući pol, etničku pripadnost, starost, obrazovanje, zanimanje, region itd. Pre nego što su počeli da prisustvuju sudskim pretresima, laički posmatrači su prošli obuku o metodologiji nadgledanja. Nakon toga je pripremljen upitnik. Građani su u ulozi posmatrača odabrali krivične predmete različitih optužbi. Predmeti su nadgledani i uneti u bazu podataka KIP-a. Nakon nalaza rezultata nadgledanja koje su obavili laički posmatrači građani iz oblasti pravosuđa, u poslednjoj fazi nadgledanja, KIP je organizovao onlajn sastanak sa građanima posmatračima koji su analizirali znanje koje su imali pre nadgledanja, iskustvo u nadgledanju i utiske o pravosudnom sistemu na Kosovu, transparentnosti pravosudnog sistema, konceptu pravičnog suđenja, itd.

4 <https://kli-ks.org/kip> objavio izveštaj pravosuđe u očima građana/

5 <https://kli-ks.org/pravosuđe> u očima građana-2/

Među aspektima koji su, kako se navodi, najviše impresionirali posmatrače bili su priprema i predstavljanje predmeta u sudovima. Prema njihovim rečima, na početku nisu imali pojma kako se vodi sudski pretres i šta je važnije, nivo poverenja u pravosudni sistem je bio vrlo nizak, ali sada nakon nadgledanja ovih pretresa, građani imaju drugačiji utisak o sudskom sistemu, tako je došlo do porasta poverenja u pravosudni sistem.

Tokom onlajn diskusije, posmatrači su pokrenuli mnoga važna pitanja koja su pokazala njihovu posvećenost tokom celog procesa, kao i probleme koje treba rešiti. Većina njih je imala primedbe na kašnjenje tokom pretresa i na nedostatak tačnih informacija o vremenu i mestu održavanja pretresa.

Bilo je i slučajeva kada je od građana koji su obavljali proces nadgledanja bilo traženo da imaju posebnu dozvolu za pristup sudu iako su rasprave bile otvorene za javnost. Ovo pokazuje da sudsko osoblje nije dobro informisano o zakonskom pravu građana da učestvuju na sudskim pretresima otvorenim za javnost.

Pošto se isti problem pojavio tokom implementacije projekta po drugi put, KIP je pokrenuo ovo pitanje u Sudskom savetu Kosova, a takođe je dva puta izvestio na veb-stranici BetimiperDrejtesi⁶.

Pored navedenih napomena, građani koji su obavljali proces nadgledanja su preporučili da se u budućnosti osmisle slični projekti, jer bi to, prema njihovim rečima, veoma pozitivno uticalo na informisanje javnosti o pravosudnom sistemu.

U isto vreme, neki od njih su izrazili svoju spremnost da nastave sa dobrovoljnim nadgledanjem predmeta koji su ostavili najjači utisak na njih.

6 <https://betimiperdrejtesi.com/sud> u Glogovcu nezakonito uskraćuje građanima pravo nadgledanja javnih pretresa/
<https://betimiperdrejtesi.com/nastavljaju-se-nedozvoljene-prepreke-u-uskraćivanju-građanima-na-ostvarivanje-prava-na-nadgledanje-javnih-pretresa/>

3. METODOLOGIJA

KIP ima dugogodišnju ekspertizu u nadgledanju pravosudnog sistema, odnosno rada Sudskog saveta Kosova (SSK), Tužilačkog saveta Kosova (TSK) na svim nivoima sudova i tužilaštava.

Nalazi u ovom izveštaju rezultat su nadgledanja koje po treći put obavljaju građani laici (koji nemaju znanje) u oblasti pravosuđa.

Da bi videli direktno kako sami građani vide funkcionisanje krivičnog pravosuđa na Kosovu, KIP i EULEX su odlučili da građani odnosno laički posmatrači obave proces nadgledanja.

Tokom prve faze projekta KIP je angažovao 20 laičkih posmatrača. Ovi posmatrači, koji nemaju pravno iskustvo, izabrani su na osnovu brojnih kriterijuma, uključujući pol, etničku pripadnost, starosno doba, obrazovanje, zanimanje, regione itd.

Nakon odabira, građani su prošli obuku koji su obavili KIP i EULEX o metodologiji nadgledanja pravosudnog sistema. Dana 24. januara 2023. god., KIP i EULEX su organizovali obuku za 20 laičkih posmatrača o glavnim konceptima sudskih postupaka i nadgledanja suđenja.

Tokom druge faze projekta, od februara do marta 2023. god., laički posmatrači su uspostavili kontakt sa profesionalnim posmatračima KIP-a kako bi se olakšao pristup sudovima i odabir predmeta za nadgledanje. Koristeći upitnik koji su prethodno pripremili KIP i EULEX, građani su u ulozi posmatrača tokom februara i marta 2023. god., nadgledali krivične predmete različitih optužbi, koje su prethodno odabrali, a prikupljeni podaci su uneti u bazu podataka KIP-a.

Nakon toga, KIP i EULEX su održali konsultativni onlajn sastanak sa laičkim posmatračima. Tema sastanka bila je diskusija o izazovima sa kojima su se građani susreli tokom nadgledanja sudskih pretresa i utiscima koje su stekli tokom ovog procesa. Tokom sastanka razmotrena su mnoga pitanja, a posebna pažnja posvećena je pitanju

izgradnje poverenja građana u pravosudni sistem, gde su posmatrači imali priliku da iznesu svoje stavove o mišljenjima koja su imali pre i nakon procesa nadgledanja.

Ukupno je nadgledano 600 sudskih rasprava u šest (6) osnovnih sudova, i to u: Prištini, Mitrovici, Peći, Đakovici, Prizrenu, Uroševcu i Gnjilanu, kao i u šest ogranaka odnosno u Vučitrnu, Srbici, Glogovcu, Štrpcu, Gračanici i Kamenici.

Tokom 600 održanih i nadgledanih pretresa krivičnih suđenja, ukupno 1121 osumnjičena su optužena za 681 različito krivično delo.

Svi nalazi nadgledanja koje su obavili laički posmatrači i razgovori koje je KIP obavio sa posmatračima su uneti u KIP bazu podataka. Nalazi su podeljeni po kvalitativnim i kvantitativnim podacima koji su analizirani i konačno predstavljeni u ovom izveštaju.

4. STRUKTURA POSMATRAČA – LAIČKI POSMATRAČI

Nakon objavljivanja konkursa za prijem laičkih posmatrača građana dana 16. decembra 2022., KIP je odabrao 20 laičkih posmatrača građana da nadgledaju sudske rasprave u oblasti krivičnog pravosuđa. Kako je navedeno u metodologiji ovog izveštaja, građani su izabrani po osnovu nekoliko kriterijuma kako bi se postigla različitost iz svih kategorija pola, starosne dobi, uključujući pol, etničku pripadnost, starost, obrazovanje, regione, itd⁷.

Od 20 posmatrača koji su angažovani u proces nadgledanja, četrnaest (14) njih su bile žene i šest (6) su bili muškarci.

Tabela 1 – Učešće po polu

Žene	Muškarci
14 ili 70%	6 ili 30%

Njihovo starosno doba: jedan (1) 19 godina; jedan (1) 21 godinu; dva (2) 25 godina; tri (3) 26 godina; jedan (1) 28 godina; jedan (1) 30 godina; jedan (1) 31 godinu; jedan (1) 37 godina; jedan (1) 48 godina; dva (2) 49 godina; jedan (1) 50 godina; dva (2) 51 godinu; jedan (1) 67 godina; jedan (1) 68 godina; jedan (1) 78 godina.

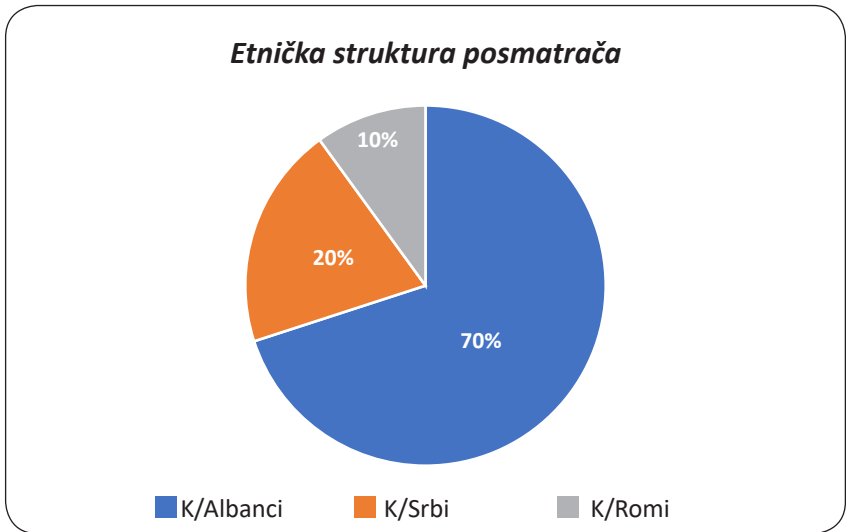
Tabela 2 – Učešće po starosti

19 god.	21 god.	25 god.	26 god.	28 god.	30 god.	31 god.	37 god.	48 god.	49 god.	50 god.	51 god.	67 god.	68 god.	78 god.
1	1	2	3	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1

Što se tiče etničke strukture, njih dvoje (2) su bili iz zajednice kosovskih Roma, (4) četiri iz zajednice kosovskih Srba i četrnaest (14) iz zajednice kosovskih Albanaca.

⁷ <https://kli-ks.org/konkurs-za-nadgledanje-pretrasa-od-strane-gradana-3/>

*Etnička struktura laičkih posmatrača uključenih
u nadgledanje sudskih pretresa*

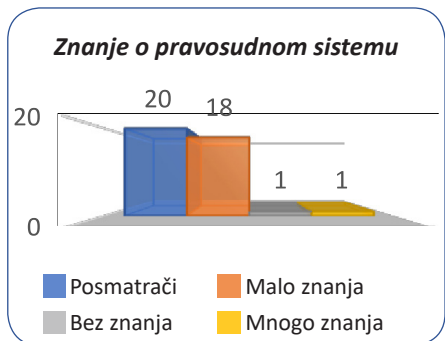

5. UTISCI POSMATRAČA O SISTEMU NADGLEDANJA I PRAVOSUDNOM SISTEMU

Na Kosovu je poverenje u pravosudni sistem obično nisko i karakteriše ga nezadovoljstvo građana. To se ogleda u brojnim izveštajima raznih organizacija.

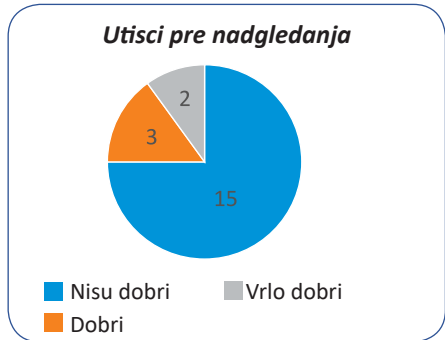
Na kraju implementacije projekta, KIP je obavio razgovore sa građanima posmatračima da bi razumeo kako oni vide pravosudni sistem nakon njihovih ličnih iskustava.

- Kako se vidi iz odgovora građana posmatrača, iskustvo u nadgledanju sudskih pretresa je uopšteno vrlo dobro. Od 20 građana koji su angažovani u proces nadgledanja, 17 ili 85% njih su izjavili da je iskustvo u nadgledanju sudskih pretresa bilo vrlo dobro, dok je 3 ili 15% njih izjavilo da je iskustvo u nadgledanju bilo dobro.
- Posmatrači angažovani u ovom istraživanju su građani laici, koji su uopšteno imali vrlo malo znanja o pravosudnom sistemu, kao i o tome kako rade tužioci, sudovi i advokatura. Međutim, KIP i EULEX su pre početka procesa nadgledanja održali obuke sa građanima laičkim posmatračima kako bi im omogućili da razumeju osnove funkcionisanja krivičnog pravosuđa i aspekte nadgledanja sudskih pretresa.
- Na pitanje koliko znaju o pravosudnom sistemu na Kosovu pre održavanja obuke i nadgledanja, 18 ili 90% njih su izjavili da su imali malo znanja o pravosudnom sistemu na Kosovu, 1 ili 5% njih je izjavilo da nisu imali

uopšte znanja o pravosudnom sistemu na Kosovu, dok je 1 ili 5% njih izjavilo da su imali mnogo znanja o pravosudnom sistemu na Kosovu.

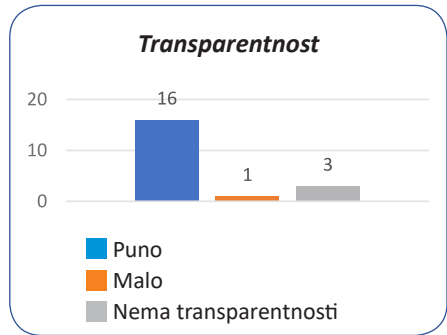
- Angažovanjem laičkih posmatrača u nadgledanju sudskih pretresa u oblasti krivičnog pravosuđa, građanima je data prilika da stvore lično iskustvo u vezi sa pristupom sistemu krivičnog pravosuđa. Opšti utisci ovih građana posmatrača u vezi sa

pravosudnim sistemom na Kosovu pre procesa nadgledanja su uopšteno bili loši. Od 20 građana pokazalo se da je 15 ili 75% njih izjavilo da su pre ličnog nadgledanja imali loš utisak o pravosudnom sistemu na Kosovu, 3 ili 15% njih su izjavili da su imali dobar utisak o pravosudnom sistemu na Kosovu pre ličnog nadgledanja, dok je 2 ili 10% njih izjavilo da su imali vrlo dobar utisak o pravosudnom sistemu na Kosovu pre ličnog nadgledanja sudskih pretresa.

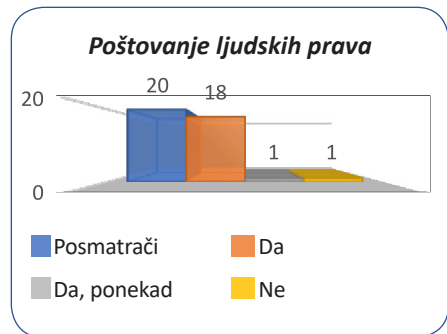
- Nakon organizovanja obuka od strane KIP-a i EULEX-a i iskustava direktnog nadgledanja sudskih pretresa, mnogi građani posmatrači su izjavili da su promenili utiske o pravosudnom sistemu. Na osnovu odgovora 20 građana angažovanih u nadgledanju proizilazi da su 14 ili 70% njih izjavili da su malo promenili utisak nabolje po pravosudni sistem na Kosovu, 4 ili 20% njih izjavili su da su promenili utisak mnogo na bolje po pravosudni sistem na Kosovu, dok su 2 ili 10% njih izjavili da su promenili utisak ka malo lošijem po pravosudni sistem na Kosovu.

- Transparentnost kao jedan od najvažnijih principa u sprovođenju pravde, u većini slučajeva se pokazao na dobrom nivou sudeći po nalazima nadgledanja.

- Na pitanje koliko transparentnosti je bilo na sudu, 16 ili 80% angažovanih građana su izjavili da je na sudu bilo puno transparentnosti, 1 ili 5% njih su izjavili da je na sudu bilo malo transparentnosti, dok su 3 ili 15% njih izjavili da na sudu nije bilo transparentnosti.

- Laički posmatrači su izjavili da se u većini slučajeva ljudska prava i slobode poštuju u pravosudnom sistemu. U odgovorima ovih 20 građana angažovanih na nadgledanju, 18 ili 90% njih su izjavili da se ljudska prava i slobode

poštuju od strane pravosudnog sistema na Kosovu, dok je 1 ili 5% njih izjavilo da se ponekad poštuju ljudska prava i slobode od strane pravosudnog sistema na Kosovu i samo 1 ili 5% njih je dalo negativan odgovor na ovo pitanje.

- Što se tiče mišljenja građana o vođenju pravičnog suđenja uopšteno, građani koji su se bavili nadgledanjem smatraju da su suđenja pravična. Iz njihovih odgovora proizilazi da 16 ili 80% njih smatra da su suđenja pravična, 2 ili 10% njih smatra da suđenja nisu pravična, dok je 2 ili 10% njih izjavilo da su presude u nekim slučajevima bile nepravične.

- Na osnovu nadgledanja pretresa u predmetima rodno zasnovanog nasilja proizilazi da su nadgledani sudski pretresi održani po pravilima, iako je broj nadgledanih pretresa u ovom pogledu bio ograničen: od 600 pretresa samo su se 11 odnosila na slučajeve rodno zasnovanog nasilja. Međutim, iz odgovora građana koji su se bavili nadgledanjem proizilazi da su suđenja za slučajeve rodno zasnovanog nasilja smatrana pravičnima.

6. NALAZI NADGLEDANJA KOJE SU SPROVELI LAIČKI POSMATRAČI GRAĐANI

Nadgledanje sistema krivičnog pravosuđa na Kosovu koje su po prvi put obavili građani laici, a koje su organizovali KIP i EULEX 2019/2020. god., doneo je direktnu perspektivu o tome kako građani vide transparentnost i učinak pravosudnog sistema u poštovanju ljudskih prava i pravičnost suđenja.

Ukupno je nadgledano 600 sudskih pretresa u šest (6) osnovnih sudova, i to u Prištini, Peći, Đakovici, Prizrenu, Uroševcu i Gnjilanu, kao i šest (6) ogranaka, odnosno u Vučitrnu, Srbici, Glogovcu, Štrpcu, Gračanici i Kamenici.

Tabela 3 – Broj sudskih pretresa koje su nadgledali građani laici u oblasti sudstva

Pretresi koje su građani laici nadgledali	
Osnovni sud Priština	90
Osnovni sud Prizren	60
Osnovni sud Peć	90
Osnovni sud Gnjilane	30
Osnovni sud Uroševac	30
Osnovni sud Đakovica	60
Osnovni sud Mitrovica/ogranak Srbica	30
Osnovni sud Mitrovica/ogranak Vučitrn	30
Osnovni sud Priština/ogranak Gračanica	60
Osnovni sud Uroševac/ogranak Štrpce	60
Osnovni sud Priština/ogranak Glogovac	30
Osnovni sud Gnjilane/ogranak Kamenica	30

Od ovih 600 nadgledanih pretresa u oblasti krivičnog pravosuđa, 422 ili 70.3% njih je održano, dok je 178 ili 29.7% odloženo ili otkazano iz različitih razloga. Ovi pretresi obuhvataju i 1121 lica koja su ukupno optužena za 681 različito krivično delo.

Tabela 4 – Broj nadgledanih sudskih pretresa, broj optuženih lica i broj krivičnih dela za koja im se sudilo.

Sud/Ogranak	Nadgledani pretresi	Broj lica	Broj krivičnih dela
Priština	90	370	122
Prizren	60	111	73
Peć	90	128	96
Gnjilane	30	41	33
Uroševac	30	44	36
Đakovica	60	102	70
Srbica	30	39	30
Vučitrn	30	41	31
Štrpce	60	77	68
Gračanica	60	77	66
Kamenica	30	45	32
Glogovac	30	46	30

6.1 Transparentnost pravosudnog sistema

Omogućavanje pristupa javnosti u smislu dopuštanja običnim građanima da prisustvuju sudskim pretresima omogućuje ostvarivanje jednog od najvažnijih principa u sprovođenju pravde: principa transparentnosti, kojim se omogućuje neophodan publicitet da ubedi stranke u postupku i javnost o pravdi koja je ostvarena na sudu. Iz tog razloga, jednom od pitanja koja se obrađuju kroz anketu koja je pripremljena za proces nadgledanja koje obavljaju građani, dat je značaj transparentnosti pravosudnog sistema i pristupu građana sudskim pretresima.

U vezi sa tim, pripremljena su četiri zatvorena pitanja za građane laike, koji su u procesu nadgledanja imali priliku da direktno steknu lični utisak na osnovu nadgledanih pretresa o tome koliko je pravosudni sistem transparentan u krivičnoj oblasti.

Posmatrači su postavljali pitanja od pristupa sudu do odnosa sudija prema javnosti i posmatračima, da li je pretres bio javan i da li je pretres održan u sudnici ili u kancelarijama sudija.

Nalazi posmatrača pokazuju da je pravosudni sistem u oblasti krivičnog pravosuđa gotovo u potpunosti transparentan. Od 600 pretresa, 530 ili 88.3% njih je bilo otvoreno za javnost, 3 ili 0.5% pretresa nije bilo otvoreno za javnost, dok su za 9 ili 1.5% nadgledanih pretresa građani izjavili da ne znaju, a u 58 ili 9.7% nije dat odgovor na pitanje.

Takođe, na pitanje da li je sudija imao komunikaciju koja bi se mogla smatrati „jednostranom“ komunikacijom⁸ sa strankama u postupku, od 600 pretresa, u 37 ili 6.2% slučajeva građani su odgovorili sa ‘da’, dok su u 471 ili 78.5% građani odgovorili sa ‘ne’, a u 92 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

Od 600 nadgledanih pretresa, proizilazi da su u 177 ili 29.5% njih sudije imale prijateljski odnos prema posmatračima, dok su u 294 ili 49% njih sudije nisu imale dobar odnos prema posmatračima, dok u 129 njih nisu odgovorili na pitanje.

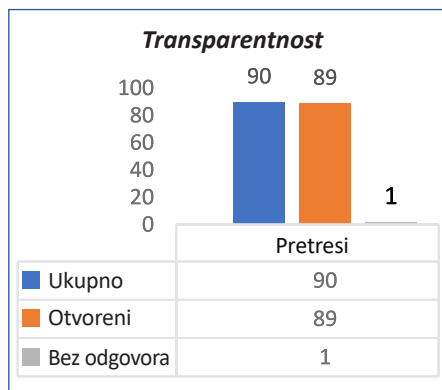
⁸ “Jednostrana” komunikacija sa strankama je izričito zabranjena Administrativnim uputstvom 03/2019 SSK koje definiše da “jednostrana” komunikacija podrazumeva svaki oblik komunikacije između sudije i jedne od stranaka u sudskom postupku ili druge strane u vezi sa konkretnim predmetom bez prisustva ili znanja druge stranke.

Tabela 5 – Rezultati o transparentnosti na sudskim pretresima koje su nadgledali građani

	Da li ste lako pristupili sudu?	Da li je pretres bio otvoren za javnost?	Gde je pretres održan?	Kakav je bio odnos sudija/sudskog veća prema posmatračima/javnosti na pretresima?
Da	529	530		
Ne	2	3		
Ne znam		9		
U Osnovnim sudovima			360	
U ograncima			240	
Dobar				294
Prijateljski				177
Nije bio dobar				///

6.1.1. Transparentnost u Osnovnom sudu u Prištini

Najveći broj pretresa koje su građani nadgledali pripada Osnovnom sudu u Prištini, sa ukupno 90 sudskih pretresa. Nalazi pokazuju da je Osnovni sud u Prištini u krivičnom pravosuđu gotovo u potpunosti transparentan. Od njih koji su održani i nadgledani, proizilazi da je 89 ili 98.9% njih bilo otvoreno za

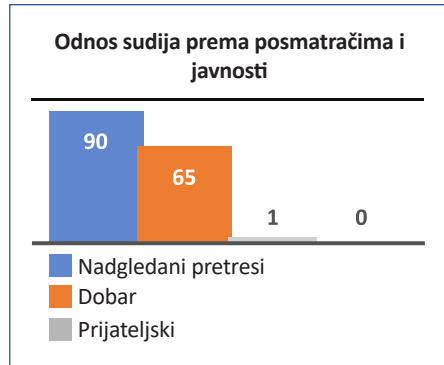

javnost, dok u jednom slučaju posmatrači nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa proizilazi da su 17 ili 18,9% njih bili prvi pretresi, 18 ili 20% njih su bili u fazi uvodne reči, 31 ili 34,4% njih u fazi saslušanja svedoka, dok je 23 njih bilo u fazi izvođenja dokaza i završne reči. Što se tiče pristupa sudu, od 90 nadgledanih pretresa

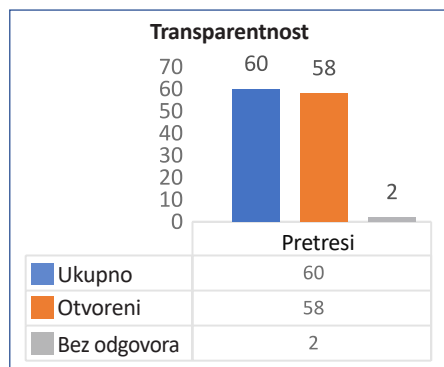
proizilazi da su građani u 66 ili 73,3% njih imali lak pristup sudu, dok u 24 ili 26,7% pretresa posmatrači nisu odgovorili na pitanje, ali nije bilo nijednog izveštaja o tome da nisu imali lak pristup sudu.

Od 90 nadgledanih pretresa, proizilazi da su u 65 ili 72.2% njih sudije imale dobar odnos prema posmatračima i javnosti, dok su u jednom slučaju sudije imale prijateljski odnos prema posmatračima i javnosti, dok u 24 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

6.1.2. Transparentnost u Osnovnom sudu u Prizrenu

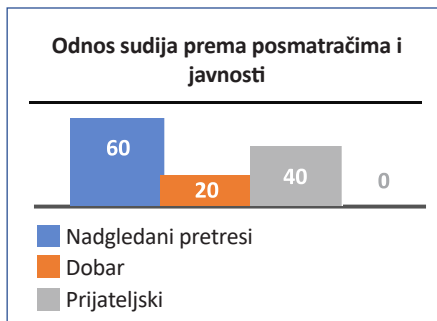
Tokom nadgledanja Osnovnog suda u Prizrenu, nalazi su pokazali da je taj sud skoro potpuno transparentan. Od 60 nadgledanih pretresa, 58 ili 96.7% njih je bilo otvoreno za javnost, dok u 2 slučaja posmatrači nisu imali odgovor na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa proizilazi da su 17 ili 28,3% njih bili prvi pretresi, 30 ili 50% njih je bilo u fazi uvodne reči, 5 ili 8,3% njih je bilo u fazi ispitivanja svedoka, dok je njih 5 bilo u fazi izvođenje dokaza. Što se tiče pristupa sudu, od 60 nadgledanih

pretresa proizilazi da su građani u 59 ili 98,3% njih imali lak pristup sudovima, dok u jednom slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, proizilazi da su u 20 ili 33,3% njih sudije imale dobar odnos prema posmatračima i javnosti, u 40 ili 66,7% njih sudije su male prijateljski odnos prema posmatračima i javnosti.

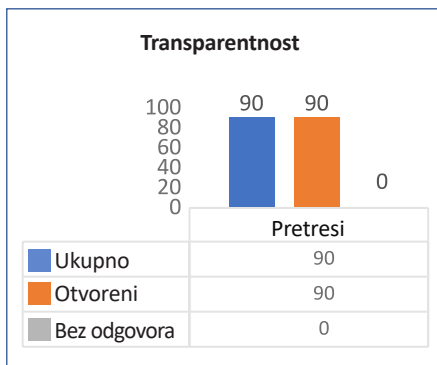

6.1.3. Transparentnost u Osnovnom sudu u Peći

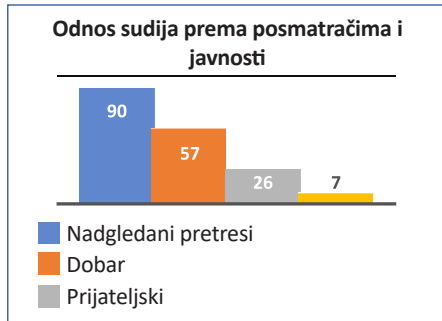
U Osnovnom sudu u Peći u krivičnom pravosuđu, nalazi pokazuju da je i u ovom sudu transparentnost na dobrom nivou.

Od 90 nadgledanih pretresa, proizilazi da su 23 ili 25,6% njih bili prvi pretresi, 15 ili 16,7% njih je bilo u fazi uvodne reči, 10 ili 11,1% njih u fazi saslušanja svedoka, dok

je 18 ili 20% bilo u fazi izvođenja dokaza i završne reči. Što se tiče pristupa sudu, od 90 nadgledanih pretresa proizilazi da su građani u 81 ili 90% njih imali lak pristup sudovima, dok u 9 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

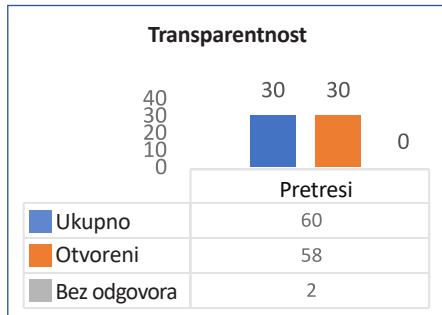

Od 90 održanih i nadgledanih pretresa, proizilazi da su u 57 ili 63.3% njih sudije imale dobar odnos prema posmatračima i javnosti, dok su u 26 ili 28.9% njih sudije imale prijateljski odnos prema posmatračima i javnosti, a u 7 slučajeva ili 7.8% posmatrači nisu odgovorili na pitanje.

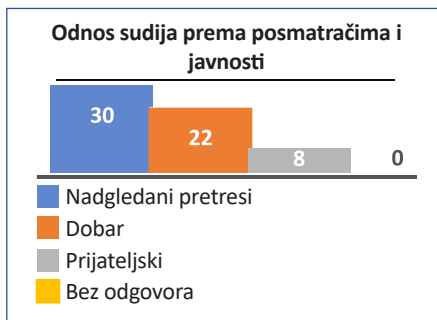
6.1.4. Transparentnost u Osnovnom sudu u Gnjilanu

Tokom analize upitnika dobijenih na osnovu nadgledanja u Osnovnom sudu u Gnjilanu u oblasti krivičnog pravosuđa, Kosovski institut pravde nalazi da je ovaj sud skoro u potpunosti transparentan.

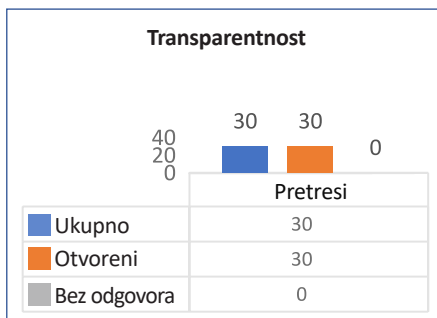
Od 30 nadgledanih pretresa, proizilazi da su svi bili otvoreni za javnost, dok 3 od njih nisu uopšte održani. Od 30 nadgledanih pretresa, proizilazi da su 9 ili 30% njih bili prvi pretresi, 12 ili 40% njih su bili u fazi uvodne reči, 10 ili 33.3% njih su bili u fazi saslušanja svedoka, dok je 7 ili 23.3% njih bilo u fazi završne reči. Što se tiče pristupa sudu, od 30 nadgledanih pretresa proizilazi da su građani u 29 ili 96.7% njih imali lak pristup sudovima, dok u jednom slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Takođe, od 30 nadgledanih pretresa, proizilazi da su u 22 ili 73.3% njih sudije imale dobar odnos prema posmatračima i javnosti, a u 8 ili 26.7% njih sudije su imale prijateljski pristup prema posmatračima i javnosti.

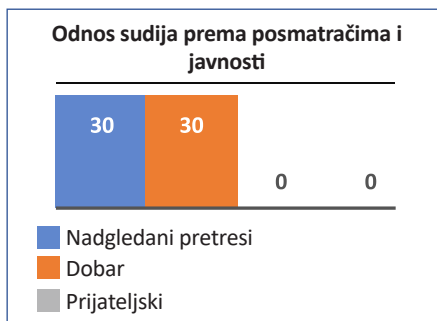

6.1.5. Transparentnost u Osnovnom sudu u Uroševcu

U Osnovnom sudu u Uroševcu u oblasti krivičnog pravosuđa, nalazi pokazuju da je i ovaj sud skoro u potpunosti transparentan. Od 30 nadgledanih pretresa, pokazalo se da su svi bili otvoreni za javnost. Od 30 nadgledanih pretresa, proizilazi da su 17 ili 56.7% njih bili u fazi uvodne reči, 8 ili 26.7% njih su bili u fazi saslušanja svedoka, dok su 5 ili 16.7% njih bili u fazi izvođenja dokaza i završne reči. Što se tiče pristupa sudu, od 30 nadgledanih pretresa proizilazi da su građani u svim slučajevima imali lak pristup sudu.

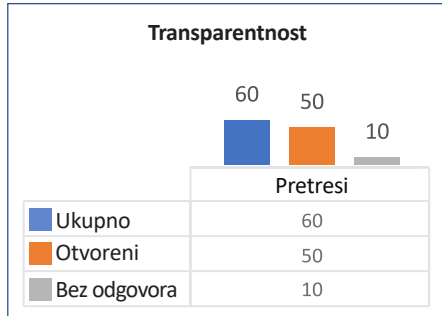

Od 30 održanih i nadgledanih pretresa, proizilazi da su u svima njima sudije imale dobar odnos prema posmatračima i javnosti.

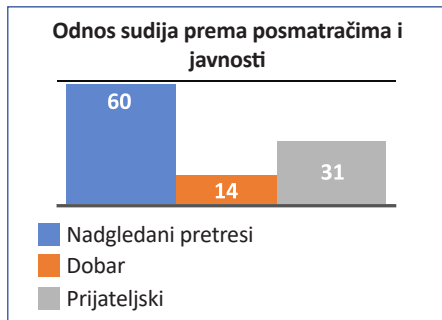
6.1.6. Transparentnost u Osnovnom sudu u Đakovici

U Osnovnom sudu u Đakovici u oblasti krivičnog pravosuđa, nalazi pokazuju da je ovaj sud skoro u potpunosti transparentan. Od 60 nadgledanih pretresa, pokazalo se da je 50 ili 83.3% njih bilo otvoreno za javnost. Od 60 nadgledanih pretresa,

proizilazi da su 8 ili 13.3% njih bili prvi pretresi, 30 ili 50% njih su bili u fazi uvodne reči, 9 ili 15 % njih su bili u fazi saslušanja svedoka, dok su 13 ili 21.7% njih bili u fazi završne reči. Što se tiče pristupa sudu, od 60 nadgledanih pretresa proizilazi da su građani u 44 ili 73.3% njih imali lak pristup sudovima, dok u 15 slučajeva nisu odgovorili na pitanje, dok je u jednom slučaju bilo prepreka koje su morali da otklone nakon intervencije KIP-a⁹.

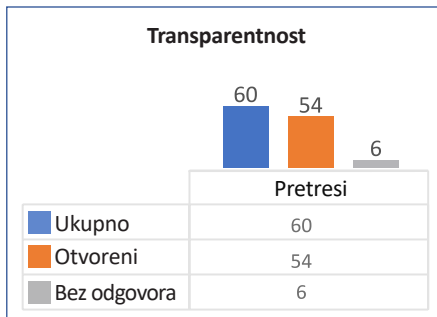
Od 60 nadgledanih pretresa, proizilazi da su u 14 ili 23.3% njih sudije imale dobar odnos prema posmatračima i javnosti, dok su u 31 ili 51.7% njih sudije imale prijateljski odnos prema posmatračima i javnosti, dok u 15 ili 25% slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

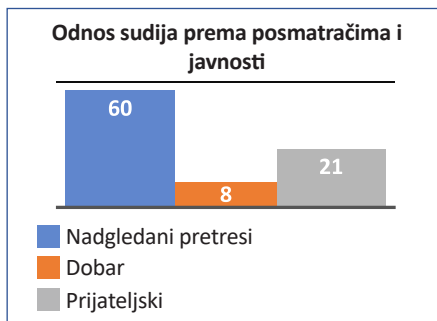
⁹ <https://betimiperdrejtesi.com/nastavljaju-se-nelegalne-prepreke-u-osporavanju-gradanima-da-ostvare-pravo-da-nadgledaju-javne-pretrese/>

6.1.7. Transparentnost u Osnovnom sudu u Prištini – ogranak u Gračanici

Od 60 nadgledanih pretresa u Osnovnom sudu u Prištini/ogranak u Gračanici, 54 ili 90% njih su bili otvoreni za javnost, dok je (6) ili 10% građana odgovorilo da ne znaju. Od 60 nadgledanih pretresa, proizilazi da su 45 ili 75% njih bili prvi pretresi, 13 ili 21.7% njih su bili u fazi uvodne reči, dok u 2 slučaja nisu odgovorili na pitanje. Što se tiče pristupa sudu, od 60 nadgledanih pretresa, proizilazi da su građani u 55 ili 91.7% njih imali lak pristup sudovima, dok u jednom slučaju nisu imali lak pristup sudu, dok u 4 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

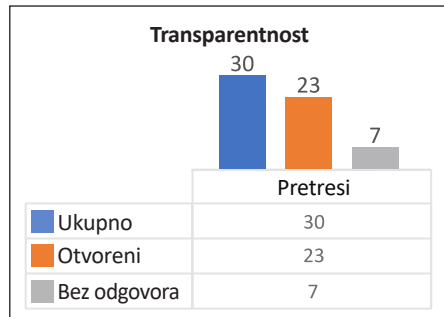

Dok od 60 nadgledanih pretresa proizilazi da su u 8 ili 13.3% njih sudije imale dobar odnos prema posmatračima i javnosti, u 21 ili 35% njih sudije su imale prijateljski odnos prema posmatračima i javnosti, dok u 31 ili 51.7% slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

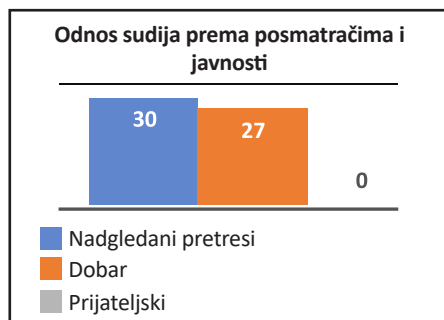
6.1.8. Transparentnost u Osnovnom sudu u Prištini – ogranak u Glogovcu

Što se tiče transparentnosti u Osnovnom sudu u Prištini/ ogranak u Glogovcu, važno je napomenuti da iako su skoro svi pretresi bili otvoreni za javnost, od 30 nadgledanih pretresa proizilazi da su 23 ili 76.7% njih bili otvoreni za javnost, a u 7 slučajeva

posmatrači nisu odgovorili na pitanje. Od 30 nadgledanih pretresa, proizilazi da su 9 ili 30% njih bili prvi pretresi, 13 ili 43.3% njih su bili u fazi uvodne reči, 3 ili 10% njih su bili u fazi saslušanja svedoka, dok su 15 ili 50% njih bili u fazi izvođenja dokaza i završne reči. Što se tiče pristupa sudu, od 30 nadgledanih pretresa, proizilazi da su građani u 27 ili 90% njih imali lak pristup sudovima, a u jednom slučaju bilo je prepreka koje su otklonjene nakon intervencije KIP-a,¹⁰ dok u 2 slučaja nisu odgovorili na pitanje. Iako su sudski posmatrači imali lak pristup u svim slučajevima, to ne garantuje da će obični građani, koji nisu u svojstvu posmatrača imati iste mogućnosti.

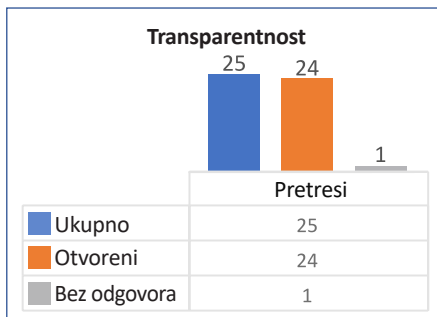
Što se tiče odnosa sudija prema posmatračima i javnosti, u 27 ili 90% slučajeva oni su imali dobar odnos prema posmatračima i javnosti, dok u 3 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

¹⁰ <https://betimiperdrejesi.com/sud-u-Glogovcu-na-nelegalan-način-osporava-pravo-građanima-da-nadgledaju-javne-pretrese>

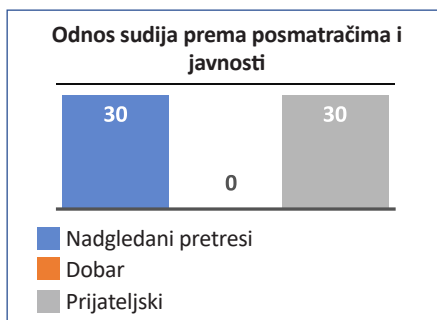
6.1.9. Transparentnost u Osnovnom sudu u Mitrovici – ogranak u Vučitrnu

Što se tiče transparentnosti u Osnovnom sudu u Mitrovici-ogranak u Vučitrnu, vredi napomenuti da iako su skoro svi pretresi bili otvoreni za javnost, od 30 nadgledanih pretresa proizilazi da su 27 ili 90% njih bili otvoreni za javnost i samo 3 zatvorena.

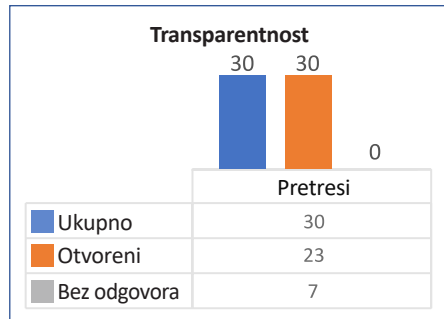
Od 30 nadgledanih pretresa proizilazi da su 20 ili 66.7% njih bili prvi pretresi, 10 ili 33.3% njih su bili u fazi uvodne reči. Što se tiče pristupa sudu, od 30 nadgledanih pretresa proizilazi da su građani u svima njima imali lak pristup sudu.

Što se tiče odnosa sudija prema posmatračima i javnosti, u svima njima sudije su imale prijateljski odnos prema posmatračima i javnosti.

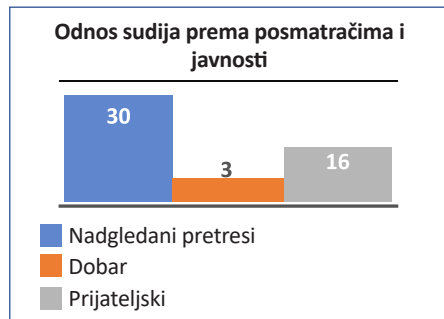
6.1.10. Transparentnost u Osnovnom sudu u Mitrovici – ogranak u Srbici

Što se tiče transparentnosti u Osnovnom sudu u Mitrovici-ogranak u Srbici, vredi napomenuti da iako su skoro svi pretresi bili otvoreni za javnost, od 30 nadgledanih pretresa, proizilazi da su svi pretresi bili otvoreni za javnost. Od 30 nadgledanih

pretresa, proizilazi da su 7 ili 23.3% njih bili prvi pretresi, 12 ili 40% njih su bili u fazi uvodne reči, 5 ili 16.7% njih su bili u fazi saslušanja svedoka, dok su 5 ili 16.7% bili u fazi izvođenja dokaza i završne reči. Što se tiče pristupa sudu, od 30 nadgledanih pretresa, u 19 ili 63.3% građani su imali lak pristup sudovima, dok u 11 ili 36.7% slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Što se tiče odnosa sudija prema građanima posmatračima i javnosti, u 3 ili 10% slučajeva oni su imali dobar odnos prema posmatračima i javnosti, dok su u 16 ili 53.3% njih sudije imale prijateljski odnos prema posmatračima i javnosti, a u 11 ili 36.7% slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

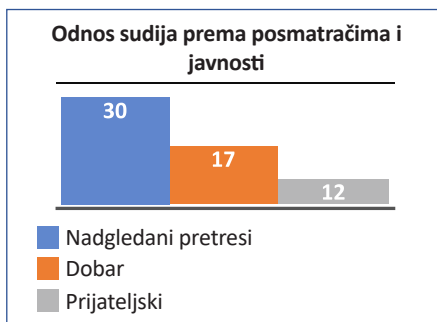
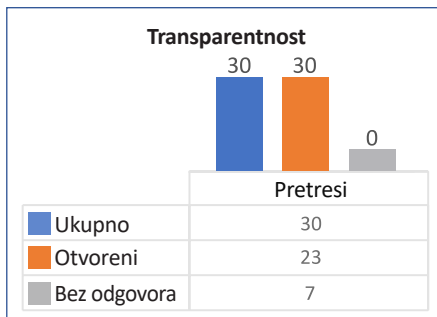
6.1.11. Transparentnost u Osnovnom sudu u Gnjilanu – ogranak u Kamenici

Što se tiče transparentnosti u Osnovnom sudu u Gnjilanu – ogranak u Kamenici, vredi napomenuti da su od 30 pretresa, svi bili otvoreni za javnost.

Od 30 praćenih pretresa proizilazi da su njih 13 ili 43,3% bili preliminarni pretresi, 3 ili 10% u fazi uvodne reči, 6 ili 20% u fazi saslušanja svedoka, dok je 13 ili 43,3% bilo u fazi izvođenja dokaza i završnih reči

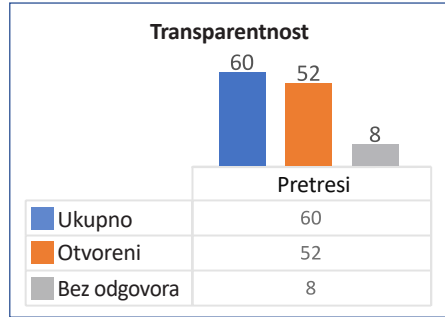
Što se tiče pristupa sudu, od 30 praćenih pretresa, u 29 ili 96,7% proizilazi da su građani imali lak pristup sudu, dok u 1 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Što se tiče pristupa sudija prema građanima koji su pratili sudjenja i javnosti, u 17 slučajeva ili 56,7% sudije su imale dobar pristup prema posmatračima i javnosti, dok su u 12 ili 40% sudije imale prijateljski pristup prema posmatračima i javnosti, dok u 1 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

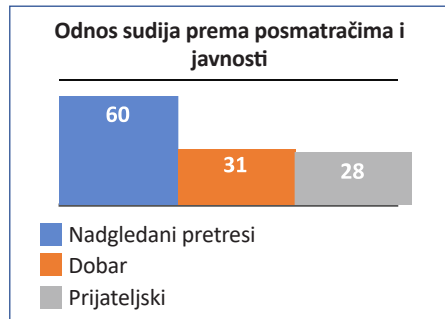
6.1.12. Transparentnost u Osnovnom sudu u Uroševcu – ogranak u Štrpcu

Što se tiče transparentnosti u Osnovnom sudu Priština – Ogranak u Štrpcu, vredi napomenuti da iako su skoro sva ročišta bila otvorena za javnost, od 60 pretresa, proizilazi da su u 52 ili 86,7% bile otvoreni za javnost, a u 8 predmeta. nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 praćenih pretresa, proizilazi da su 44 ili 73,3% bila uvodna ročišta, 14 ili 23,3% njih je bilo u fazi uvodne reči, dok u 2 slučaja nisu odgovorili na pitanje. Što se tiče pristupa sudu, sa 60 praćenih ročišta, u svim slučajevima građani su imali lak pristup sudu.

Što se tiče pristupa sudija građanima koji su pratili pretres i javnosti, u 31 slučaju ili 51,7% sudije su imale su dobar pristup prema posmatračima i javnosti, dok su u 28 ili 46,7% sudije su imale prijateljski pristup prema posmatračima i javnosti. javnosti, dok u 1 slučaju nisu odgovorili na pitanje

6.2. Poštovanje ljudskih prava i pravično suđenje

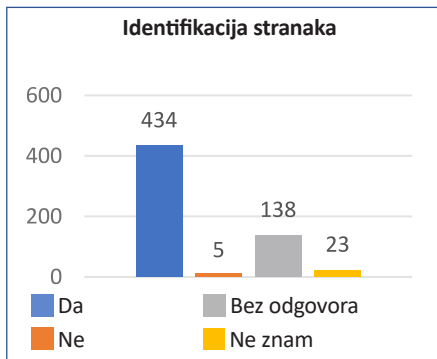
Među osnovnim principima krivičnog pravosuđa je poštovanje ljudskih prava u krivičnom postupku, princip o kome moraju da vode računa sve strane u postupku

Poštovanje osnovnih prava i sloboda u krivičnom postupku je preduslov za pravično, nepristrasno i profesionalno

suđenje, zasnovano na najnaprednijim standardima krivičnog pravosuđa. S tim u vezi, percepcija građana o tome kako se vode krivični sudski postupci od vitalnog je značaja za izgradnju poverenja građana u pravosudni sistem. Stoga ćemo u nastavku elaborirati nalaze nadgledanja građana laika u oblasti pravosuđa, kako su oni ocenjivali krivično procesni proces, koliko su poštovana ljudska prava i slobode i kakav je njihov utisak o načinu suđenja od strane sudija ili sudskih veća.

Nalazi pokazuju da je od 600 nadgledanih pretresa održano 422 ili 70,3%, dok 126 nije održano iz različitih razloga, dok u 52 od njih posmatrači laici nisu odgovorili na pitanje.

Od 600 pretresa na njih 434 ili 72,3% građani su uspeli da jasno identifikuju stranke u postupku kao okrivljenog, tužioca, branioca i dr., u 30 ili 5% slučajeva su izjavili da ne znaju da li su jasno identifikovali stranke u postupku, u 7 slučajeva građani nisu uspeli jasno da identifikuju stranke u postupku, dok u 129 nisu odgovorili na pitanje.

Na pitanje da li razumeju optužbe protiv optuženih, od 600 pretresa, na njih 432 ili 72%, građani su izjavili da jasno razumeju optužbe protiv optuženih, dok su u 2 slučaja građani izjavili da ne razumeju jasno optužbe protiv optuženih, dok su u 4 ili 0,7% građani izjavili da ne znaju da li su jasno razumeli optužbe protiv optuženih, a u 162 slučaja ili 27% nisu odgovorili na pitanje.

Od 600 pretresa, za njih 421 ili 70,2% građani su izjavili da je sud pitao okrivljenog da li razume optužbe, u 19 ili 3,2% građani su izjavili da sud nije pitao okrivljenog da li je on/ona razumela optužbe, dok su u 4 ili 0,7% građani izjavili da ne znaju da li je sud pitao okrivljenog da li razume optužbe, a u 156 slučajeva ili 26% nisu odgovorili na pitanje.

Od 600 pretresa, za njih 387 ili 64,5% građani su izjavili da je sud poučio okrivljenog o njegovim pravima, u 30 ili 5% građani su izjavili da je sud delimično poučio okrivljenog o njegovim pravima ili ga nije poučio, u 9 ili 1,5% nisu znali, dok u 174 ili 29% građani nisu odgovorili na pitanje.

Na pitanje da li je sud poučio svedoke o njihovim pravima, od 600 pretresa, za njih 245 ili 40,8 %, građani su naveli da je sud poučio svedoke o njihovim pravima i obavezama, dok su za 15 ili 2,5 % građani odgovorili da ih nije pouči, u 20 slučajeva ili 3,3% izjavili su da ne znaju, a u 320 ili 53% slučajeva nije bilo svedoka ili uopšte nisu odgovorili na pitanje.

Takođe, od 600 pretresa, za njih 314 ili 52,3% građani su izjavili da optuženi ima branioca, dok su u 144 ili 24% građani izjavili da optuženi nema branioca, a u 142 slučaja ili 23,7% nisu odgovorili na pitanje.

Na pitanje da li razumeju ulogu svedoka u postupku, od 600 pretresa, za 291 ili 48,5 %, građani su izjavili da razumeju ulogu svedoka u postupku, za 30 ili 5 % građani su izjavili da ne razumeju ulogu svedoka u postupku, a u 33 ili 5,5% građani su izjavili da ne znaju da

li razumeju ulogu svedoka u postupku, dok u 246 slučajeva ili 41% nisu odgovorili na pitanje.

Od 600 pretresa, za 464 pretresa ili 77,3%, građani su izjavili da je sudija izvršio postupke jasno kako bi oni bili razumljivi, u 2 ili 0,3% građani su izjavili da sudija nije pravilno sproveo postupke kao bi oni jasno bili razumljivi, a u 134 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

Od 600 pretresa, na pitanje da li je sudija držao red u sudnici u 468 ili 78 %, građani su izjavili da je sudija poštovao pravila, a u 132 slučaja ili 22 % nisu odgovorili na pitanje.

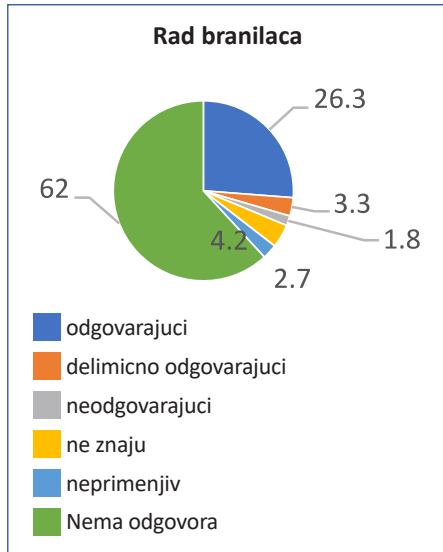
Što se tiče postupanja prema strankama u postupku, od 600 pretresa, za 431 ili 71,8 %, građani su izjavili da je predsednik veća jednako postupao prema odbrani i tužiocu, u 4 ili 0,7 % građani su izjavili da predsednik veća nije jednako tretirao odbranu i tužioca, dok su u 2 ili 0,3% građani izjavili da ne znaju da li se predsednik veća ravnopravno odnosio prema odbrani i tužiocu, dok u 163 slučaja ili 27,2% nisu odgovorili na pitanje.

Upitani o ponašanju sudije prema strankama u postupku, od 600 pretresa, u samo 2 ili 0,3% građani su izjavili da se sudija ponašao na zastrašujući način ili pokazivao nepoštovanje prema bilo kojoj stranci, u 464 slučaja ili 77,3% građani su naveli da se sudija nije ponašao na zastrašujući način ili pokazivao nepoštovanje prema strankama, dok u 1 slučaju građani su naveli da ne znaju da li se sudija ponašao zastrašujuće ili pokazivao nepoštovanje prema strankama, dok u 133 ili 22,2% posmatrači nisu odgovorili na pitanje.

Od 600 pretresa, niko od građana nije naveo da je sudija izrekao diskriminatorne komentare strankama, u 432 ili 72% građani su izjavili da sudija nije izrekao diskriminatorne komentare strankama, dok u 3 slučaja ili 0,5% građani su naveli da ne znaju da li je sudija izrekao diskriminatorne komentare strankama, a u 165 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 600 pretresa, samo u dva slučaja građani su izjavili da sudija nije bio pažljiv tokom pretresa, u 452 slučaja ili 75,3% građani su izjavili da sudija nije propustio da bude pažljiv tokom pretresa, dok u 1 slučaju, građani su naveli da ne znaju da li je sudija propustio da bude pažljiv tokom pretresa, a u 145 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 600 pretresa, za njih 158 ili 26,3% građani su izjavili da je rad branilaca bio odgovarajući, u 9 ili 1,8% slučajeva građani su izjavili da je rad branilaca bio neodgovarajući, u 20 slučajeva ili 3,3% su naveli da je delimično adekvatan, dok u 25 slučajeva ili 4,2% nisu znali, a u 16 slučajeva ili 2,7% su izjavili da je rad branilaca neprimenljiv, dok u 372 slučajeva ili 62% nisu odgovorili na pitanje.

6.2.1. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Prištini

Nalazi pokazuju da su od 90 nadgledanih pretresa u Osnovnom sudu u Prištini, u 54 ili 60% slučajeva građani su uspeli da jasno identifikuju stranke u postupku kao što su tužilac, optuženi, branilac i dr, u 5 slučajeva ili 5,6% građani nisu uspeli da jasno identifikuju stranke u postupku, dok samo u 1 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, kod njih 69 ili 76,7% građani su izjavili da jasno razumeju optužbe protiv optuženih, u 1 ili 1,1% građani su izjavili da ne razumeju jasno optužbe protiv optuženih, dok u 20 ili 22,2% slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa u 57 ili 63,3% slučajeva građani su izjavili da je sud pitao okrivljenog/u da li razume optužbe, u 13 ili 14,4% pretresa građani su izjavili da sud nije pitao optuženog/u da li razume optužbe, dok u 20 ili 22,2% slučajeva nisu dali odgovor.

Od 90 nadgledanih pretresa, u 46 ili 51,1% slučajeva, građani su izjavili da je sud upoznao okrivljenog/u sa njegovim/njenim pravima, u 2 ili 2,2% slučajeva su izjavili da je sud delimično upoznao, u 13 slučajeva ili 14,4% građani su naveli da sud nije upoznao okrivljenog/u sa njegovim/njenim pravima, dok u 29 ili 32,2% slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Povodom pitanja o čitanju prava i obaveza svedoka, od 90 nadgledanih pretresa, kod 40 ili 44,4% građani su izjavili da je sud poučio svedoka o njegovim pravima, dok u 7 slučajeva ili 7,8% građani su izjavili da sud nije poučio svedoka o njegovim pravima, u 2 slučaja ili 2,2% građani su izjavili da je sud delimično poučio svedoka, a u 41 ili 45,5% slučajeva posmatrači nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih predmeta, kod 62 ili 68,9% građani su naveli da optuženi ima branioca, dok su samo u 3 slučaja ili 3,3% građani izjavili da optuženi nema branioca.

Što se tiče uloge svedoka u krivičnom postupku, od ukupno 90 nadgledanih pretresa, kod njih 57 ili 63,3% građani su izjavili da razumeju ulogu svedoka u postupku, u 1 slučaju nisu razumeli ulogu svedoka, dok u 32 ili 35,5% slučajeva posmatrači nisu dali odgovor na pitanje.

Na osnovu rezultata upitnika, na pitanje o jasnom sprovođenju postupka od strane sudije, od ukupno 90 nadgledanih pretresa, kod njih 64 ili 71,1%, građani su izjavili da je sudija vodio postupak na način koji je jasno razumljiv, u 1 slučaju građani su izjavili da sudija nije jasno sproveo postupke da bi se jasno razumeli, dok u 25 slučajeva ili 27,8% građani nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, kod njih 61 ili 67,8% građani su izjavili da se predsednik veća ravnopravno odnosi prema strankama, odbrani i tužiocu, dok u 2 slučaja ili 2,2% građani su izjavili da predsednik veća ne postupa ravnopravno prema strankama, dok u 27 ili 30% građani nisu odgovorili na pitanje.

U sledećem pitanju koje se odnosi na ponašanje sudije prema strankama u postupku, od 90 nadgledanih pretresa, kod samo 2 ili 2,2 odsto, građani su konstatovali da se sudija ponašao na zastrašujući način ili je pokazivao nepoštovanje prema strankama, u 63 ili 70% građani su izjavili da se sudija nije ponašao na zastrašujući način ili pokazivao nepoštovanje prema strankama, dok u 25 slučajeva ili 27,8% građani nisu odgovorili na pitanje.

Od odgovora građana na sledeće pitanje, od 90 nadgledanih pretresa, kod 64 ili 71,1 % građani su naveli da sudija nije davao diskriminatorne komentare strankama, dok su u 26 ili 28,9 % građani nisu odgovorili na pitanje.

Od nadgledanih pretresa, kod 65 ili 72,2% građani su izjavili da sudija nije propustio da bude pažljiv tokom saslušanja, dok u 25 slučajeva ili 27,8% građani nisu odgovorili na pitanje.

Iz nalaza nadgledanja pretresa u vezi sa narednim pitanjem, u 60 predmeta ili 66,7% građani su izjavili da je rad advokata bio adekvatan, dok su u 2 slučaja ili 2,2% građani izjavili da je rad advokata, branilaca bio neadekvatan, dok u 28 slučajeva ili 31,1% građani nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, kod 6 ili 6,7% građani su izjavili da su sudije imale kontakt sa strankama, u 58 ili 64,4% građani su izjavili da sudije nisu imale kontakt sa strankama, dok u 26 slučajeva ili 28,9% građani nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, kod 2 ili 2,2% građani su izjavili da je advokat uložio pritužbu na uvid u spise predmeta koju nije dao tužilac, u 62 ili 68,9% odgovor na ovo pitanje je bio ne, dok u 26 slučajeva ili 28,9% građani nisu odgovorili na pitanje.

6.2.2. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Prizrenu

Nalazi nadgledanja suđenja u Osnovnom sudu u Prizrenu pokazuju da su od 60 pretresa, u 59 ili 98,3% slučajeva građani uspjeli da jasno identifikuju stranke u postupku, kao što su optuženi, tužilac, branilac i dr., a samo u 1 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 59 predmeta ili njih 98,3% građani su izjavili da jasno razumeju optužbe protiv optuženih, dok u 1 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

U sledećem pitanju, od 60 nadgledanih pretresa, za njih 51 ili 85% građani su naveli da je sud pitao okrivljenog da li razume optužbe, u 4 slučaja ili 6,7% građani su izjavili da sud nije pitao okrivljenog da li razume optužbe, dok u 5 slučajeva ili 8,3% nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 51 slučajeva ili 85% građani su izjavili da je sud poučio okrivljenog o njegovim pravima, u 4 slučaja ili 6,7% građani su izjavili da je sud delimično ili uopšte nije poučio okrivljenog o njegovim pravima, dok u 5 slučajeva ili 8,3% nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 33 slučaja ili 55%, građani su izjavili da je sud poučio svedoka o njegovim pravima, na 3 pretresa ili 5% građani su izjavili da sud nije poučio svedoka o njegovim pravima, dok u 24 slučaja ili 40% nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, na njih 49 ili 81,7% građani su naveli da optuženi ima branioca, dok su u 9 ili 15% građani izjavili da optuženi nema branioca, dok u 2 slučaja ili 3,3% nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, za 52 ili njih 86,7% građani su izjavili da razumeju ulogu svedoka u postupku, u jednom slučaju građani su izjavili da ne znaju da li razumeju ulogu svedoka u postupku, a u 7 slučajeva ili 11,7% nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, na njih 58 ili 96,7%, građani su izjavili da je sudija vodio postupak na način koji je jasno razumljiv, dok u 2 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, kod njih 58 ili 96,7% građani su izjavili da je predsednik veća ravnopravno tretirao stranke u postupku, odbranu i tužioca, dok u 2 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, kod 59 ili 98,3% građani su konstatovali da se sudija nije ponašao na zastrašujući način ili je pokazivao nepoštovanje prema strankama, dok samo u 1 slučaju građani nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 59 ili 98,3% građani su izjavili da sudija nije dao diskriminatorne komentare strankama, dok samo u 1 slučaju građani nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 59 ili 98,3% građani su izjavili da sudija nije propustio da bude pažljiv tokom ročišta, dok u 1 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, građani nisu odgovorili na pitanje da li je rad advokata bio odgovarajući.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 30 ili 50% građani su izjavili da su sudije imale jednostrani kontakt sa strankama, u 30 ili 50% građani su izjavili da sudije nisu imale jednostrani kontakt sa strankama.

Od 60 nadgledanih pretresa, na njih 31 ili 51,7% građani su izjavili da je advokat uložio pritužbu na uvid u spise predmeta koju nije dao tužilac, u 27 ili 45% odgovor na ovo pitanje je negativan, dok u 2 slučaja građani nisu odgovorili na pitanje.

6.2.3. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Gnjilanu

Nalazi nadgledana suđenja u Osnovnom sudu u Gnjilanu pokazuju da su od 30 nadgledanih pretresa u svim predmetima građani uspeli da jasno identifikuju stranke u postupku kao što su optuženi, tužilac, branilac itd.

Od 30 nadgledanih pretresa, za njih 26 ili 86,7% građani su izjavili da jasno razumeju optužbe protiv optuženih, dok u 2 slučaja ili 6,7% građani su izjavili da ne znaju da li jasno razumeju optužbe protiv optuženih, dok u 2 slučaja građani nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, za njih 25 ili 83,3% građani su izjavili da je sud pitao okrivljenog da li razume optužbe, u 2 ili 6,7% građani su izjavili da sud nije pitao okrivljenog da li je razume optužbe, u 1 slučaju građani su izjavili da ne znaju da li je sud pitao okrivljenog da li razume optužbe, dok u 2 ili 6,7% slučajeva građani nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 21 ili 70% građani su izjavili da je sud poučio okrivljenog o njegovim pravima, u 3 ili 10% građani su izjavili da je sud delimično poučio okrivljenog o njegovim pravima, u 2 slučaja su izjavili da sud nije poučio okrivljenog o njegovim pravima, a u 1 slučaju su izjavili da ne znaju, dok u 3 ili 10% slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, samo u 14 slučajeva ili 46,7% građana su izjavili da je sud poučio svedoka o njegovim pravima, u 2 ili 6,7% slučajeva su naveli da sud nije poučio svedoka o njegovim pravima, u 12 ili 40% slučajeva izjavili su da ne znaju, dok u 2 ili 6,7% slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, na njih 19 ili 63,3% građani su izjavili da optuženi ima branioca, dok su u 9 ili 30% njih građani izjavili da optuženi nema branioca, dok su u 2 ili 6,7% slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Dok su na pitanje da li su građani koji su pratili suđenja razumeli ulogu svedoka u postupku, od 30 nadgledanih pretresa, u 14 slučajeva ili 46,7%, građani su izjavili da razumeju ulogu svedoka u postupku, u 14 slučajeva ili 46,7% građani su izjavili da ne znaju da li razumeju ulogu svedoka u postupku, dok u 2 ili 6,7% slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 27 ili 90% građani su izjavili da je sudija vodio postupak na način koji je jasno razumljiv, u 1 ili 3,3% građani su izjavili da sudija nije vodio postupak na jasan način da bi ga razumeli, u 1 ili 3,3% građani su izjavili da ne znaju, dok u 1 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, za njih 27 ili 90% građani su izjavili da je predsednik veća ravnopravno tretirao stranke u postupku, odbranu i tužioca, a u 3 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u samo 1 slučaju ili 3,3% građani su izjavili da se sudija ponašao zastrašujuće ili s nepoštovanjem prema bilo kojoj strani, a u 27 ili 90% slučajeva građani su konstatovali da se sudija nije ponašao na zastrašujući način ili je pokazivao nepoštovanje prema strankama, dok u 2 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

U sledećem pitanju, građani su naveli da je od 30 nadgledanih pretresa, za njih 27 ili 90% sudija nije pravio diskriminatorne komentare prema

strankama, u 1 slučaju je odgovor bio da ne znaju, dok u 2 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, za njih 27 ili 90% građani su izjavili da sudija nije propustio da bude pažljiv tokom ročišta, dok u 3 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 10 slučajeva ili 33,3% građani su izjavili da ne znaju da li je rad advokata bio odgovarajući, dok u 20 ili 66,7% slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u svim slučajevima građani su konstatovali da sudije nisu imale jednostrani kontakt sa strankama.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 2 slučaja građani su izjavili da je advokat uložio pritužbu na uvid u spise predmeta koju nije dao tužilac, u 26 ili 86,7% odgovor na ovo pitanje je bio negativan, dok je u 2 slučaja, građani nisu odgovorili na pitanje.

6.2.4 Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Đakovici

Nalazi nadgledanja suđenja u Osnovnom sudu u Đakovici pokazuju da su od 60 nadgledanih pretresa, u 37 ili 61,7%, građani su uspeli da jasno identifikuju stranke u postupku kao što su tužilac, optuženi, branilac itd., u 2 slučaja su izjavili da ne znaju, dok u 21 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Kao i u prethodnom pitanju u ovom slučaju, od 60 nadgledanih pretresa, kod njih 42 ili 70% građani su izjavili da jasno razumeju optužbe protiv optuženih, dok u samo 2 slučaja ili 3,3% izjavili su da ne znaju, dok u 16 slučajeva nisu odgovorili na pitanje

Od 60 nadgledanih pretresa, na 33 ili 55 odsto, građani su naveli da je sud pitao okrivljenog da li razume optužbe, dok u 27 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, kod njih 29 ili 48,3% građani su izjavili da je sud poučio okrivljenog o njegovim pravima, u 2 ili 3,3% građani su izjavili da ne znaju, dok u 29 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, na njih 26 ili 43,3% građani su izjavili da je sud poučio svedoka o njegovim pravima, u 10 ili 16,7% građani su izjavili da ne znaju da li je sud poučio svedoka o njegovim pravima, a u 24 slučaja nije dat odgovor.

Od 60 nadgledanih pretresa, na njih 41 ili 68,3% građani su naveli da optuženi ima branioca, dok u 19 slučajeva ili 31,7% nisu odgovorili na pitanje.

Na pitanje da li razumeju ulogu svedoka u postupku, od 60 nadgledanih pretresa, kod njih 20 ili 33%, građani su izjavili da razumeju ulogu svedoka u postupku, dok u 3 slučaja ili 5% nisu razumeli ulogu svedoka, a u 15 slučajeva su izjavili da ne znaju da li su razumeli ulogu svedoka u postupku, dok u 12 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, na 41 ili 68,3%, građani su izjavili da je sudija jasno vodio postupak na jasan i razumljiv način, dok u 19 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Povodom pitanja o postupanju prema strankama u postupku, sa 60 nadgledanih pretresa, kod njih 39 ili 65%, građani su naveli da je predsednik veća ravnopravno tretirao stranke u postupku, optuženog, branioca i tužioca, dok u 21 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, kod 41 ili 68,3% građani su izjavili da se sudija nije ponašao na zastrašujući način ili je pokazivao nepoštovanje prema strankama, dok u 19 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 41 ili 68,3% građani su izjavili da sudija nije pravio diskriminatorne komentare prema strankama, dok u 19 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 41 ili 68,3% građani su izjavili da sudija nije propustio da bude pažljiv tokom ročišta, dok u 19 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, na samo 2, građani su izjavili da ne znaju da li je rad advokata bio odgovarajući, dok u 58 predmeta nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 41 ili 68,3% građani su izjavili da sudije nisu imale jednostrani kontakt sa strankama, dok u 19 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 1 slučaju građani su izjavili da je advokat uložio pritužbu na uvid u spise predmeta koje nije dao tužilac, u 41 ili 68,3% odgovor na ovo pitanje je negativan, dok u 18 slučajeva, građani nisu odgovorili na pitanje.

6.2.5. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Peći

Nalazi u Osnovnom sudu u Peći pokazuju da su od 90 nadgledanih pretresa, kod 81 ili 90% građani koji su nadgledali suđenja uspjeli da jasno identifikuju strane u postupku, kao što su tužilac, optuženi, branilac i dr., dok u 9 slučajeva građani nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, u 72 slučaja ili 80% građani su izjavili da jasno razumeju optužbe protiv optuženih, u 1 slučaju nisu jasno razumeli optužbe protiv optuženih, dok u 17 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, kod njih 74 ili 82,2% građani su naveli da je sud pitao okrivljenog da li razume optužbe, dok u 16 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, u 68 predmeta ili 75,6% građani su izjavili da je sud poučio okrivljenog o njegovim pravima, u 3 slučaja građani su naveli da sud nije poučio okrivljenog o njegovim pravima, dok u 19 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, u 50 ili 55,6% slučajeva građani su izjavili da je sud poučio svedoka o njegovim pravima, u 3 slučaja građani su naveli da sud nije poučio svedoka o njegovim pravima, dok u 37 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, u 72 slučaja ili 80% građani su izjavili da optuženi ima branioca, dok samo u 9 predmeta ili 10% izjavili su da optuženi nema branioca, dok u 9 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, u 47 ili 52,2% slučajeva građani su izjavili da razumeju ulogu svedoka u postupku, u 10 ili 11,1% građani su izjavili da ne razumeju ulogu svedoka u postupku, u 2 slučaja ne znaju, dok u 31 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, u 78 ili 86,7% slučajeva građani su izjavili da je sudija vodio postupak na jasan i razumljiv način, dok u 12 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, u 73 ili 81,1% slučajeva građani su izjavili da je predsednik veća ravnopravno tretirao stranke u postupku, optuženog, odbranu i tužioca, u 1 slučaju građani su izjavili da ne znaju, dok u 16 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, u 75 ili 83,3% građani su izjavili da se sudija nije ponašao na zastrašujući način ili je pokazivao nepoštovanje prema strankama, dok u 15 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, u 75 ili 83,3% građani su izjavili da sudija nije pravio diskriminatorne komentare prema strankama, dok u 15 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, u 76 ili 84,4% građani su izjavili da sudija nije propustio da bude pažljiv tokom ročišta, u 1 slučaju su izjavili da sudija nije bio pažljiv tokom ročišta, dok u 13 slučajeva nisu dali odgovor na pitanje.

Na pitanje o radu branioca, od 90 nadgledanih pretresa, na njih 55 ili 61,1% građani su izjavili da je rad branioca bio odgovarajući, dok su u 3 slučaja ili 3,3% izjavili da ne znaju da li je rad advokata bio neadekvatan, dok u 22 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, u 77 ili 85,6% građani su izjavili da sudije nisu imale jednostrani kontakt sa strankama, dok u 13 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 90 nadgledanih pretresa, u 76 ili 84,4% slučajeva građani su izjavili da advokat nije uložio nijednu pritužbu na uvid u spise predmeta koju nije dao tužilac, dok u 14 slučajeva građani nisu odgovarali na pitanje.

6.2.6. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Uroševcu

Nalazi nadgledanja u Osnovnom sudu u Uroševcu pokazuju da na 30 nadgledanih pretresa, na pitanje da li su uspeli da jasno identifikuju stranke u postupku kao što su optuženi, tužilac, branilac i dr., građani nisu odgovorili. na ovo pitanje uopšte.

Od 30 nadgledanih pretresa, u svim slučajevima građani su izjavili da jasno razumeju optužbe protiv optuženih.

Od 30 nadgledanih pretresa, u svim slučajevima građani su izjavili da je sud pitao okrivljenog da li razume optužbe.

Od 30 nadgledanih pretresa, u svim slučajevima građani su izjavili da je sud poučio okrivljenog/okrivljenu o njegovim/njenim pravima.

Od 36 nadgledanih pretresa, u 18 slučajeva ili 60%, građani su izjavili da je sud poučio svedoka o njegovim/njenim pravima, dok u 12 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, na njih 13 ili 43,3% građani su naveli da optuženi ima branioca, dok su u 17 slučajeva ili 56,7% građani izjavili da optuženi nema branioca.

Dok su na pitanje da li su građani koji su pratili suđenja razumeli ulogu svedoka u postupku, od 30 nadgledanih pretresa, u samo 18 slučajeva ili 60 %, građani su naveli da razumeju ulogu svedoka u postupku, u 11 ili 36,7% građani su izjavili da ne razumeju ulogu svedoka u postupku, dok u 1 slučaju ne znaju.

Od 30 nadgledanih pretresa, u svim slučajevima građani su izjavili da je sudija vodio postupak na jasan i razumljiv način.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 30 slučajeva građani su izjavili da je predsednik veća ravnopravno tretirao stranke u postupku, odbranu i tužioca.

Od 30 nadgledanih pretresa, nema slučaja u kojem su građani koji su pratili suđenja naveli da se sudija ponašao na zastrašujući način ili sa nepoštovanjem prema bilo kojoj strani.

Isti odgovor je dat i u sledećem pitanju, gde su građani naveli da od 30 nadgledanih pretresa nijedan sudija ni u jednom slučaju nije pravio diskriminatorne komentare prema strankama.

Od 30 nadgledanih pretresa, građani su naveli da sudija ni u jednom slučaju nije propustio da bude pažljiv tokom ročišta.

Od 30 nadgledanih pretresa, kod njih 12 ili 40% građani su izjavili da je rad advokata bio odgovarajući, a u 18 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u svim slučajevima građani su konstatovali da sudije nisu imale jednostrani kontakt sa strankama.

Od 30 nadgledanih pretresa, u svim slučajevima građani su naveli da advokat nije uložio nijednu pritužbu na uvid u spise predmeta koju nije dao tužilac.

6.2.7. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Prištini – ogranak Gračanica

Od 60 nadgledanih pretresa, u Osnovnom sudu u Prištini – ogranak Gračanica, u 32 ili 53,3% slučajeva, građani su izjavili da su uspeli da jasno identifikuju stranke u postupku kao što su optuženi, tužilac, odbrana, advokat i dr., dok u 28 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Takođe, od 60 održanih i nadgledanih pretresa, u 32 slučaja ili 53,3% građani su izjavili da jasno razumeju optužbe protiv optuženih, dok u 28 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, na 31 ili 51,7%, građani su naveli da je sud pitao okrivljenog/okrivljenu da li razume optužbe, a u 29 slučajeva nisu odgovorili na ovo pitanje.

Dok su na pitanje da li je sudija poučio okrivljenog o njegovim/njenim pravima, od 60 nadgledanih pretresa, u 29 slučajeva ili 48,3%, građani su naveli da je sud poučio okrivljenog o njegovim pravima, dok u 31 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u samo 5 slučajeva ili 8,3% građani su izjavili da je sud poučio svedoka o njegovim/njenim pravima, dok u 55 slučajeva nisu dali nikakav odgovor na ovo pitanje.

Dok su od 60 nadgledanih pretresa samo u 5 slučajeva ili 8,3% građani izjavili da optuženi ima branioca, u 24 slučaja ili 40% građani su izjavili da optuženi nema branioca, a u 31 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Dok su u sledećem pitanju, gde su građani monitoringa pitani o ulozi svedoka u postupku, od 60 nadgledanih pretresa, u samo 4 slučaja ili 6,7%, građani su naveli da razumeju ulogu svedoka u postupku, u 3 ili 5% nisu razumeli ulogu svedoka u postupku, dok u 50 drugih slučajeva nisu dali odgovore.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 30 slučajeva ili 50%, građani su izjavili da je sudija vodio postupak na jasan i razumljiv način, i građani nisu dali nijedan slučaj da predmetni postupci nisu sprovedeni kako treba, a u 30 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Takođe, od 60 nadgledanih pretresa, kod njih 25 ili 41,7% građani su izjavili da je predsednik veća ravnopravno tretirao stranke u postupku, odbranu i tužioca, u 1 slučaju je odgovor bio negativan, dok u 34 nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 31 ili 51,7% slučajeva građani su naveli da se sudija nije ponašao na zastrašujući način ili s nepoštovanjem prema bilo kojoj strani, dok u 29 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 29 ili 48,3% građani su izjavili da sudija nije pravio diskriminatorne komentare prema strankama, u 1 slučaju su izjavili da ne znaju, dok u 30 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 23 ili 38,3% slučajeva građani su naveli da sudija nije propustio da bude pažljiv tokom pretresa, u 1 jednom slučaju sudija nije bio pažljiv tokom pretresa, dok u 36 slučajeva nisu dali odgovor na ovo pitanje.

Dok su od 60 nadgledanih pretresa, samo kod 4, ili 6,7%, građani su izjavili da je rad advokata bio odgovarajući, u 6 slučajeva ili 10% da rad nije bio odgovarajući, u 2 slučaja građani su izjavili da ne znaju, dok u 48 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 50 ili 83,3% građani su izjavili da sudije nisu imale jednostrani kontakt sa strankama, dok u 10 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 35 ili 58,3% slučajeva građani su izjavili da advokat nije uložio nijednu pritužbu na uvid u spise predmeta koje nije dao tužilac, u 1 slučaju su izjavili da je advokat uložio pritužbu na uvid u spise predmeta koje nije dao tužilac, dok u 24 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

6.2.8. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Prištini – Ogranak u Glogovcu

Od 30 nadgledanih pretresa, u Osnovnom sudu u Prištini – Ogranak u Glogovcu, u svim predmetima građani su se izjasnili da su uspeli da jasno identifikuju stranke u postupku kao što su optuženi, tužilac, branilac itd.

Takođe, od 30 održanih i nadgledanih pretresa, u svim predmetima ili 100 odsto, građani su izjavili da jasno razumeju optužbe protiv optuženih.

Od 30 nadgledanih pretresa, na njih 20 ili 66,7% građani su naveli da je sud pitao okrivljenog da li razume optužbe, a u 10 slučajeva nisu odgovorili na ovo pitanje.

Dok su na pitanje da li je sudija poučio okrivljenog o njegovim prava, od 30 nadgledanih pretresa, u 18 slučajeva ili 60%, građani su naveli da je sud poučio okrivljenog o njegovim prava, dok u 12 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 11 slučajeva ili 36,7% građana su izjavili da je sud poučio svedoka o njegovim/njenim pravima, dok u 19 slučajeva nisu dali nikakav odgovor na ovo pitanje.

Dok su od 30 nadgledanih pretresa, u 10 slučajeva ili 33,3% građani izjavili da optuženi ima branioca, u 11 ili 36,7% građani su izjavili da optuženi nema branioca, a u 9 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Dok su u sledećem pitanju, gde su građani koji su pratili suđenja pitani o ulozi svedoka u postupku, od 30 nadgledanih pretresa, na

svim su građani izjavili da razumeju ulogu svedoka u postupku.

Od 30 nadgledanih pretresa, na njih 28 ili 93,3% građani su izjavili da je sudija postupak sproveo na jasan i razumljiv način i nisu dali nijedan slučaj da predmetni postupci nisu sprovedeni kako treba, dok u 2 slučaja nisu dali odgovor na ovo pitanje.

Takođe, od 30 nadgledanih pretresa, na njih 26 ili 86,7% građani su izjavili da je predsednik veća ravnopravno tretirao stranke u postupku, odbranu i tužioca, dok u 4 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 27 ili 90% slučajeva građani su naveli da se sudija nije ponašao na zastrašujući način ili sa nepoštovanjem prema bilo kojoj strani, dok u 3 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 27 ili 90% slučajeva građani su naveli da sudija nije davao diskriminatorne komentare strankama, dok u 3 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 26 ili 86,7% slučajeva građani navode da sudija nije propustio da bude pažljiv tokom pretresa, dok u 4 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

Dok od 30 nadgledanih pretresa, na samo 27 ili 90%, građani su izjavili da je rad advokata bio odgovarajući, jer samo u ovim slučajevima optuženi je imao branioca, dok u 3 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 29 ili 96,7% njih građani su izjavili da sudije nisu imale jednostrani kontakt sa strankama, dok u 1 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 25 ili 83,3% slučajeva građani su izjavili da advokat nije uložio nijednu pritužbu na uvid u spise predmeta koju nije dao tužilac, dok u 5 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

6.2.9. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Mitrovici – ogranak u Vučitrnu

Od 30 nadgledanih pretresa, u Osnovnom sudu u Mitrovici – ogranak Vučitrn, u svim slučajevima građani su izjavili da su uspeli da jasno identifikuju stranke u postupku kao što su optuženi, tužilac, branilac itd.

Takođe, od 30 održanih i nadgledanih pretresa, u svim predmetima ili 100%, građani su izjavili da jasno razumeju optužbe protiv optuženih. Isti odgovor je dat i na sledeće pitanje - od 30 nadgledanih pretresa, na svim su građani naveli da je sud pitao okrivljenog/okrivljenu da li razume optužbe.

Na pitanje da li je sudija poučio okrivljenog/okrivljenu o njegovim/njenim pravima, od 30 nadgledanih pretresa, u svim predmetima ili u 100% slučajeva, građani su naveli da je sud poučio okrivljenog o njegovim pravima.

Od 30 nadgledanih pretresa, u svim slučajevima građani su izjavili da je sud poučio svedoka o njegovim/njenim pravima.

Od 30 nadgledanih pretresa, na njih 10 ili 33,3% građani su izjavili da optuženi ima branioca, dok su u 19 slučajeva ili 63,3% građani izjavili da optuženi nema branioca, a u 1 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Dok su u sledećem pitanju, gde su građani monitoringa pitani o ulozi svedoka u postupku, od 30 nadgledanih sednica, na svim, građani izjavili da razumeju ulogu svedoka u postupku.

Od 30 nadgledanih pretresa, u svim predmetima ili u 100% njih, građani su konstatovali da je sudija jasno vodio postupke da bi se razumeo i nisu izneli nijedan slučaj u kome predmetni postupci nisu sprovedeni kako treba.

Takođe, od 30 nadgledanih pretresa, na njih 30 građani su izjavili da je predsednik veća ravnopravno tretirao stranke u postupku, odbranu i tužioca.

Od 30 nadgledanih pretresa, ni u jednom slučaju građani koji su pratili suđenja nisu naveli da se sudija ponašao na zastrašujući način ili s nepoštovanjem prema bilo kojoj strani.

Isti odgovor je dat i u sledećem pitanju, gde su građani koji su pratili suđenja konstatovali da od 30 nadgledanih pretresa nema slučaja da je sudija uputio diskriminatorne komentare strankama.

Od 30 nadgledanih pretresa, ni u jednom slučaju građani nisu izjavili da sudija nije bio pažljiv tokom pretresa.

Od 30 nadgledanih pretresa, na pitanje da li je rad advokata bio odgovarajući, građani uopšte nisu odgovorili na ovo pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 30 slučajeva građani su naveli da sudija nije imao jednostrani kontakt sa strankama.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 30 slučajeva građani su izjavili da advokat nije uložio nijednu pritužbu na uvid u spise predmeta koje nije dao tužilac.

6.2.10. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Mitrovici – ogranak u Srbici

Od 30 nadgledanih pretresa, u Osnovnom sudu u Mitrovici – Ogranak Srbica, u 19 ili 63,3% slučajeva građani su izjavili da su uspeli da jasno identifikuju stranke u postupku kao što su optuženi, tužilac, branilac itd., dok u ostalim slučajevima nisu odgovorili na pitanje.

Isti odgovor je dat i na pitanje u vezi sa optužbama protiv optuženog, od 30 nadgledanih pretresa, u 19 ili 63,3% slučajeva građani su izjavili da su jasno razumeli optužbe protiv optuženih, dok u 11 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, na 18 ili 60%, građani su naveli da je sud pitao okrivljenog/okrivljenu da li razume optužbe, a u 12 slučajeva nisu odgovorili na ovo pitanje.

Na pitanje da li je sudija poučio okrivljenog/okrivljenu o njegovim/njenim pravima, od 30 nadgledanih pretresa, na njih 16 ili 53,3%, građani su naveli da je sud poučio okrivljenog/okrivljenu o njegovim/njenim pravima, u 3 ili 10%, građani su naveli da je sud delimično poučio okrivljenog/okrivljenu o njegovim/njenim pravima, dok u 11 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 7 slučajeva ili 23,3%, građani su izjavili da je sud poučio svedoka o njegovim/njenim pravima, u 4 ili 13,3% izjavili su da ne znaju, dok u 19 slučajeva nisu odgovorili na ovo pitanje

Od 30 nadgledanih pretresa, kod njih 8 ili 26,7%, građani su izjavili da optuženi ima branioca, u 9 ili 30%, građani su izjavili da optuženi nema branioca, a u 13 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

U sledećem pitanju gde su građani koji su pratili suđenja pitani o ulozi svedoka u postupku, od 30 nadgledanih pretresa, u samo 7 slučajeva ili 23,3%, građani su naveli da razumeju ulogu svedoka u postupku, u 4 su izjavili da ne razumeju ulogu svedoka u postupku, dok u 19 slučajeva nisu dali odgovor na ovo pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, na njih 18 ili 60%, građani su izjavili da je sudija jasno sproveo postupke da bi se razumeli, a u 12 slučajeva nisu pravilno odgovorili na pitanje.

Takođe, od 30 nadgledanih pretresa, na njih 19 ili 63,3% građani su izjavili da je predsednik veća jednako postupao prema strankama u postupku, braniocu i tužiocu, dok u 11 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 19 ili 63,3% slučajeva, građani su naveli da se sudija nije ponašao na zastrašujući način ili s nepoštovanjem prema bilo kojoj strani, dok u 11 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Isti odgovor je dat i u sledećem pitanju, gde su građani koji su pratili suđenja naveli da od 30 nadgledanih pretresa, u 19 ili 63,3% slučajeva nema slučaja da je sudija uputio diskriminatorne komentare strankama, dok u 11 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Takođe, od 30 nadgledanih pretresa, u 19 ili 63,3% slučajeva građani su izjavili da sudija nije propustio da bude pažljiv tokom ročišta, dok u 11 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, na samo 6 ili 20% njih, građani su izjavili da ne znaju da li je rad advokata bio odgovarajući, dok u 24 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 19 ili 63,3% slučajeva građani su izjavili da sudija nije imao jednostrani kontakt sa strankama, dok u 11 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 13 slučajeva građani su izjavili da advokat nije uložio nijednu pritužbu na uvid u spise predmeta koje nije dao tužilac, dok u 17 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

6.2.11. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Gnjilanu – Ogranak Kamenica

Od 30 nadgledanih pretresa, u Osnovnom sudu u Gnjilanu – ogranak u Kamenici, u 28 ili 93,3% slučajeva, građani su izjavili da su uspeli da jasno identifikuju strane u postupku kao što su optuženi, tužilac, branilac i dr., dok u 2 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

Takođe, od 30 nadgledanih pretresa, samo u 1 slučaju građani su izjavili da ne znaju da li su jasno razumeli optužbe protiv optuženih, dok u 29 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, na njih 22 ili 73,3% građani su izjavili da je sud pitao okrivljenog da li razume optužbe, u 3 slučaja su odgovorili da ne znaju, dok u 5 slučajeva nisu odgovorili. ovo pitanje.

Dok su na pitanje da li je sudija poučio okrivljenog/okrivljenu o njegovim/njenim pravima, od 30 nadgledanih pretresa, u 20 slučajeva ili 66,7%, građani su naveli da je sud poučio okrivljenog/okrivljenu o njegovim/njenim pravima, u 6 slučajeva su odgovorili da ne znaju, dok u 4 slučaja nisu odgovorili na ovo pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 7 slučajeva ili 23,3%, građani su izjavili da je sud poučio svedoka o njegovim/njenim pravima, u 4 slučaja su odgovorili da ne znaju, dok u 19 slučajeva nisu dali nikakav odgovor na ovo pitanje.

Dok su od 30 nadgledanih pretresa, u 24 slučaja ili 80%, građani izjavili da optuženi ima branioca, u 5 slučajeva ili 16,7% građani su izjavili da optuženi nema branioca, a u 1 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Dok su u sledećem pitanju, gde su građani koji su pratili suđenja pitani o ulozi svedoka u postupku, od 30 nadgledanih pretresa, u 9 slučajeva ili 30% njih, građani su naveli da razumeju ulogu svedoka u postupku, u 4 slučaja su odgovorili da ne znaju, dok u 17 slučajeva nisu odgovorili na ovo pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 28 slučajeva ili 93,3% njih, građani su izjavili da je sudija vodio postupak jasno i razumljivo i nisu naveli nijedan slučaj da predmetni postupci nisu sprovedeni kako treba, dok u 2 slučaja građani nisu odgovorili na ovo pitanje.

Takođe, od 30 nadgledanih pretresa, u 26 slučajeva ili njih 93,3% građani su izjavili da je predsednik veća ravnopravno tretirao stranke u postupku, odbranu i tužioca, dok u 4 slučaja nisu odgovorili na ovo pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 28 slučajeva ili njih 93,3%, građani koji su pratili suđenja su konstatovali da se sudija nije ponašao na zastrašujući način ili sa nepoštovanjem prema bilo kojoj strani, dok u 2 slučaja nisu odgovorili na ovo pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, građani koji su pratili suđenja nisu odgovorili na pitanje da li je sudija uputio diskriminatorne komentare strankama.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 28 slučajeva ili njih 93,3% građani navode da sudija nije propustio da bude pažljiv tokom pretresa, dok u 2 slučaja nisu odgovorili na ovo pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, na njih 20 ili 60,7% građani izjavili da je rad advokata delimično odgovarajući, u 1 slučaju građani su izjavili da ne znaju, dok u 2 slučaja nisu odgovorili na ovo pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 29 ili 96,7% slučajeva građani koji su pratili suđenja su naveli da sudija nije imao jednostrani kontakt sa strankama, dok u 1 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Od 30 nadgledanih pretresa, u 24 slučaja građani su izjavili da advokat nije uložio nijednu pritužbu na uvid u spise predmeta koje nije dao tužilac, dok u 6 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

6.2.12. Pravično suđenje u Osnovnom sudu u Uroševcu – ogranak Štrpce

Od 60 nadgledanih pretresa, u Osnovnom sudu u Uroševcu – ogranak Štrpce, u 34 slučaja ili 56,7%, građani su izjavili da su uspeli da jasno identifikuju stranke u postupku kao što su optuženi, tužilac, branilac i dr., dok u 26 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Takođe, od 60 nadgledanih pretresa, u 23 slučaja ili njih 38,3% građani su izjavili da jasno razumeju optužbe protiv optuženih, dok u 37 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, na njih 32 ili 53,3% građani su naveli da je sud pitao okrivljenog/okrivljenu da li razume optužbe, dok u 28 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Na pitanje da li je sudija poučio okrivljenog/okrivljenu o njegovim/njenim pravima, od 60 nadgledanih pretresa, u 29 slučajeva ili 48,3% njih, građani su naveli da je sud poučio okrivljenog/okrivljenu o njegovim/njenim pravima, dok u 31 slučaju, nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u samo 4 slučaja ili 6,7%, građana su izjavili da je sud poučio svedoka o njegovim/njenim pravima, u 1 slučaju su izjavili da ne znaju, dok u 55 slučajeva nisu dali odgovor na ovo pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, samo u 1 predmetu građani izjavili da optuženi ima branioca, dok su u 28 slučajeva ili njih 46,7% građani izjavili da optuženi nema branioca, a u 31 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

U sledećem pitanju, građani su upitani o ulozi svedoka u postupku, i od 60 nadgledanih pretresa, u samo 3 slučaja ili 5% njih, građani su izjavili da razumeju ulogu svedoka u postupku, u 2 slučaja su izjavili da ne razumeju ulogu svedoka u postupku, u 3 slučaja su izjavili da ne znaju, dok u 52 slučaja nisu dali odgovor.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 32 slučaja ili 53,3% njih, građani su izjavili da je sudija vodio postupak na jasan i razumljiv način i nisu naveli nijedan slučaj da predmetni postupci nisu obavljani kako treba, dok u 28 slučajeva nisu dali odgovor na pitanje.

Takođe, od 60 nadgledanih pretresa, na njih 17 ili 28,3% građani su izjavili da je predsednik veća jednako postupao prema strankama u postupku, braniocu i tužiocu, u 1 slučaju su izjavili da sudija nije postupao jednako prema strankama u postupku, braniocu i tužiocu, dok u 42 slučaja nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 32 slučaja ili 53,3% građani su izjavili da se sudija nije ponašao na zastrašujući način ili s nepoštovanjem prema bilo kojoj strani, u 1 slučaju su izjavili da ne znaju da li se sudija ponašao na zastrašujući način ili s nepoštovanjem prema bilo kojoj strani, dok u 27 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Sličan odgovor dat je i u sledećem pitanju, gde su građani naveli da od 60 nadgledanih pretresa, u 31 slučaju ili 51,7%, sudija nije uputio diskriminatorne komentare strankama, u 1 slučaju su izjavili da ne znaju da li je sudija uputio diskriminatorne komentare strankama, dok u 28 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 28 slučajeva ili njih 46,7% građani su izjavili da je sudija bio pažljiv tokom pretresa, u 1 slučaju su izjavili da ne znaju da li je sudija bio pažljiv tokom pretresa, dok u 31 slučaju nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, samo u 1 slučaju građani su izjavili da ne znaju da li je rad advokata bio odgovarajući, dok u 59 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 48 ili 80% slučajeva građani su naveli da sudija nije imao jednostrani kontakt sa strankama, u 1 slučaju su izjavili da je sudija imao jednostrani kontakt sa strankama, dok u 11 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Od 60 nadgledanih pretresa, u 38 slučajeva ili 63,3% građani su izjavili da advokat nije uložio nijednu pritužbu na uvid u spise predmeta koju nije dao tužilac, dok u 12 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

7. KLJUČNI NALAZI

KIP u nastavku predstavlja ključne nalaze nadgledanja sudskih pretresa u oblasti krivičnog prava, podeljene u dva dela: transparentnost u pravosudnom sistemu kao i poštovanje ljudskih prava i sloboda i standarda pravičnog suđenja. Navedeni su i ključni nalazi u vezi sa utiscima posmatrača u intervjuima za KIP.

Transparentnost u pravosudnom sistemu

- Od 600 nadgledanih pretresa, građani nisu imali lak pristup sudu samo u 2 slučaja.
- Nalazi nadgledanih pokazuju da je pravosudni sistem u oblasti krivičnog prava skoro u potpunosti transparentan. Od 600 nadgledanih, proizilazi da je njih 559 ili 93,2% bilo otvoreno za javnost, zatvoreno je bilo 3 ili 0,5% pretresa, dok su u 9 ili 1,5% slučajeva građani izjavili da ne znaju, a u 29 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.
- Od 600 nadgledanih pretresa, 360 ili 60% njih je nadgledano u osnovnim sudovima, dok je 240 ili 40% pretresa nadgledano u ograncima sudova.
- Od 360 pretresa koja su nadgledana u osnovnim sudovima, 295 ili 82% je održano i nadgledano, dok 65 ili 18% nije održano iz različitih razloga.
- Što se tiče pretresa koji su nadgledani u ograncima, od 240 - njih 138 ili 57,5% su održani i nadgledani, dok 83 ili 35% pretresa nije održano iz različitih razloga.
- Na pitanje o pristupu sudije/veća prema posmatračima/javnosti na sudskim pretresima, od 600 ročišta, samo u 2 slučaja građani su izjavili da nisu imali lak pristup sudu, dok su u 529 ili 88,2% slučajeva izjavili da su imali lak pristup sudu, a što se tiče pristupa sudija posmatračima i javnosti, u 177 slučajeva ili 29,5% izjavili su da je pristup bio prijateljski, dok su u 294 slučaja ili 49% rekli

da je pristup sudija prema posmatračima bio dobar, a u 129 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

Poštovanje ljudskih prava i sloboda i pravično suđenje

- Nalazi nadgledanja pokazuju da je od 600 nadgledanih pretresa, 422 ili 70,3% bilo održano, a 126 ili 21% odloženo iz različitih razloga. Od 600 nadgledanih pretresa, na 434 ili 72,3%, građani su uspeli da jasno identifikuju stranke u postupku kao okrivljenog, tužioca, branioca itd., u 7 slučajeva, građani nisu uspeli da jasno identifikuju stranke u postupku, dok su u 30 slučajeva nisu znali da li su jasno identifikovali stranke u postupku, a u 129 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.
- Od 600 nadgledanih pretresa, na njih 432 ili 72% građani su izjavili da jasno razumeju optužbe protiv optuženih, dok su u 2 predmeta, građani izjavili da ne razumeju jasno optužbe protiv optuženih, dok su u 4 ili 0,7% slučajeva, građani izjavili da ne znaju da li su jasno razumeli optužbe protiv optuženih, a u 162 slučajeva ili 27% nisu odgovorili na pitanje.
- Na pitanje da li je sud pitao okrivljenog da li razume optužbe, od 600 nadgledanih pretresa, na 421 ili 70,2%, građani su odgovorili da je sud pitao okrivljenog/okrivljenu da li razume optužbe, u 19 ili 3,2%, građani su izjavili da sud nije pitao okrivljenog/okrivljenu da li razume optužbe, dok su u 4 slučaja ili 0,7%, građani izjavili da ne znaju da li je sud pitao okrivljenog/okrivljenu da li razume optužbe, a u 156 slučajeva ili 26% nije dat odgovor.
- Od 600 nadgledanih pretresa, na njih 387 ili 64,5% građani su izjavili da je sud poučio okrivljenog/okrivljenu o njegovim/njenim pravima, u 30 ili 5% građani su izjavili da je sud delimično poučio okrivljenog/okrivljenu o njegovim/njenim pravima ili da

ih nije poučio o pravima, dok su u 9 ili 1,5% slučajeva, građani izjavili da ne znaju da li je sud poučio okrivljenog/okrivljenu o njegovim pravima, a u 174 slučajeva ili 29% nisu odgovorili na pitanje.

- Od 600 nadgledanih pretresa, na njih 245 ili 40,8% građani su izjavili da je sud poučio svedoke o njihovim pravima i obavezama, dok su u 15 ili 2,5% građani odgovorili da sud nije poučio svedoke o njihovim pravima i obavezama, u 20 slučajeva ili 3,3 % su izjavili da ne znaju, a u 320 ili 53% slučajeva nisu dali odgovor.
- Od 600 nadgledanih pretresa, na njih 314 ili 52,3% građani su izjavili da optuženi ima branioca, dok su u 144 ili 24% slučajeva, građani izjavili da optuženi nema branioca, a u 142 slučajeva ili 23,7% nisu odgovorili na pitanje.
- Od 600 nadgledanih pretresa, na njih 291 ili 48,5% građani su izjavili da razumeju ulogu svedoka u postupku, u 30 ili 5% građani su izjavili da ne razumeju ulogu svedoka u postupku, dok kod 33 ili 5,5% građani su izjavili da ne znaju da li razumeju ulogu svedoka u postupku. Dok u 246 slučajeva ili 41% nisu odgovorili na pitanje.
- Od 600 nadgledanih pretresa, u 464 predmeta ili njih 77,3% građani su izjavili da je sudija vodio postupke jasno i razumljivo, u 2 ili 0,3% građani su izjavili da sudija nije vodio postupke jasno i razumljivo, a u 134 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.
- Povodom pitanja da li je sudija održavao red u sudnici, od 600 nadgledanih pretresa, na njih 468 ili 78% građani su odgovorili da je sudija poštovao pravila, a u 132 slučaja ili 22% građani nisu odgovorili na pitanje.
- Od 600 nadgledanih pretresa, na njih 431 ili 71,8% građani su izjavili da je predsednik veća ravnopravno tretirao stranke u

postupku, odbranu i tužioca, u 4 ili 0,7% slučajeva, građani su izjavili da predsednik veća nije ravnopravno tretirao stranke, a u 2 slučajeva ili 0,3% izjavili su da ne znaju da li je predsednik veća ravnopravno tretirao stranke, dok u 163 slučajeva ili 27,2% nisu odgovorili na pitanje.

- Od 600 nadgledanih pretresa, u 464 ili 77,3%, građani su izjavili da se sudija nije ponašao na zastrašujući način ili sa nepoštovanjem prema bilo kojoj stranci, u samo 2 slučaja ili 0,3%, građani su izjavili da se sudija ponašao na zastrašujući način ili sa nepoštovanjem prema nekoj od stranaka, dok u 1 slučaju, građani su izjavili da ne znaju da li se sudija ponašao zastrašujuće ili s nepoštovanjem prema nekoj stranci, dok u 133 slučajeva posmatrači nisu odgovorili na pitanje.
- Od 600 nadgledanih pretresa, u 3 ili 0,5%, građani su izjavili da ne znaju da li je sudija uputio diskriminatorne komentare strankama, u 432 ili 72% građani su izjavili da sudija nije pravio diskriminatorne komentare prema strankama, a u 165 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.
- Od 600 nadgledanih pretresa, u samo dva slučaja građani su izjavili da sudija nije bio pažljiv tokom ročišta, u 452 ili 75,3% građani su izjavili da je sudija bio pažljiv tokom pretresa, dok su u 1 slučaju građani izjavili da ne znaju da li je sudija bio nepažljiv tokom pretresa, a u 145 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.
- Od 600 nadgledanih pretresa, kod njih 158 ili 26,3% građani su izjavili da je rad advokata bio odgovarajući, u 9 slučajeva, građani su izjavili da je rad advokata bio neodgovarajući, u 20 građani su izjavili da je njegov rad bio delimično odgovarajući, u 25 slučajeva građani su naveli da ne znaju da li je rad advokata bio odgovarajući, dok u 16 slučajeva građani su odgovorili da je njegov rad nije bio prikladan, a u 372 slučajeva nisu odgovorili na pitanje.

- Iskustvo u nadgledanju sudskih pretresa, kao što se vidi iz odgovora građana koji su pratili suđenja, u opštem smislu je veoma dobro. Od 20 građana angažovanih na praćenju, svi su oni izjavili da je iskustvo u nadgledanju sudskih pretresa bilo veoma dobro.
- KIP i EULEX su, pre početka procesa nadgledanja, održali obuke za laičke posmatračke kako bi oni razumeli osnove funkcionisanja sistema krivičnog pravosuđa i aspekte nadgledanja sudskih pretresa. Iz odgovora ovih 20 građana angažovanih u nadgledanju i njihovog znanja o pravosudnom sistemu na Kosovu pre održavanja obuke i nadgledanja proizilazi da je 18 njih ili 90% izjavilo da imaju malo znanja o pravosudnom sistemu na Kosovu, njih 2 ili 5% izjavili su da uopšte nemaju znanje o pravosudnom sistemu na Kosovu.
- Opšti utisci ovih građana pre procesa nadgledanja pravosudnog sistema na Kosovu generalno nisu tako dobri. Od 20 građana, pokazalo se da je njih 14 ili 70% izjavilo da je, pre ličnog nadgledanja, imalo loš utisak o pravosudnom sistemu na Kosovu, njih 3 ili 15% izjavilo je da imaju dobar utisak o pravosudnom sistemu na Kosovu pre ličnog nadgledanja, dok je njih 3 ili 15% izjavilo da su imali veoma dobar utisak o pravosudnom sistemu na Kosovu, pre nego što su lično nadgledali sudske pretrese.
- Nakon organizovanja obuka od strane KIP i EULEX-a i iskustva direktnog nadgledanja sudskih pretresa, mnogi građani koji su nadgledali suđenja su izjavili da su promenili utiske o pravosudnom sistemu. Iz odgovora 20 građana angažovanih u nadgledanju proizilazi da je njih 10 ili 50% izjavilo da su malo promenili utisak nabolje u vezi pravosudnog sistema na Kosovu, njih 7 ili 35% izjavilo je da je promenilo utisak puno nabolje u vezi pravosudnog sistema na Kosovu, dok je 3 ili 15% izjavilo da su malo promenili utisak nagore o pravosudnom sistemu na

Kosovu. Neki od njih su izjavili da će nastaviti da nadgleda neka od suđenja koja su ih najviše impresionirala.

- Nakon direktnog nadgledanja sudskih pretresa u oblasti krivičnog prava, više od polovine građana angažovanih na nadgledanju izjavila je da je pravosudni sistem veoma transparentan, dok druga polovina smatra da je pravosudni sistem manje transparentan. Iz odgovora o transparentnosti na sudu ovih 20 građana angažovanih na nadgledanju suđenja proizilazi da je 18 ili 90% angažovanih građana izjavilo da je u sudu bilo dosta transparentnosti, 1 ili 5% njih je izjavio da je u sudu bilo malo transparentnosti, dok je 1 ili 5% izjavio da nema transparentnosti u sudu, uz napomene o potrebi informisanja javnosti o zakazivanju pretresa.

Utisci posmatrača o transparentnosti i pravičnom suđenju u sudovima

- Građani koji su bili direktno uključeni u nadgledanje procenjuju, iz sopstvenog iskustva, da su ljudska prava i slobode u većini slučajeva poštovani od strane pravosudnog sistema. Iz odgovora ovih 20 građana angažovanih na nadgledanju proizilazi da je njih 18 ili 90% izjavilo da se ljudska prava i slobode poštuju od strane pravosudnog sistema na Kosovu, dok je 1 ili 5% izjavio da su ljudska prava i slobode ponekad poštovani od strane pravosudnog sistema na Kosovu i samo 1 ili 5% je dalo negativan odgovor na ovo pitanje.
- Za građane je veoma važna percepcija o tome koliko se pravično suđenje vodi. Uglavnom, građani koji se bave nadgledanjem ocenjuju da se suđenja vode pravično. Iz odgovora ovih 20 građana angažovanih na nadgledanju proizilazi da njih 16 ili 80% smatra da su suđenja pravična, 2 ili 10% njih smatra da suđenja nisu pravična, dok je njih 2 ili 10% izjavilo da su presude ponekad nepravične.

- Važan aspekt za koji postoji interes da se stekne utisak građana uključenih u nadgledanje suđenja jeste postupanje u suđenjima u slučajevima nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja. Međutim, pošto su ove rasprave u većini slučajeva zatvorene za javnost, mogućnost njihovog nadgledanja je ograničenija. Iz odgovora 20 građana angažovanih na nadgledanju zaista proizilazi da se od 600 nadgledanih pretresa samo je 13 ili 2,7% bilo u vezi nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja.
- Sve u svemu, pokazalo se da su mogućnosti obuke za građane laike u oblasti pravosuđa koje su organizovali i održavali KIP i EULEX imale veliki uticaj na podizanje znanja građana o pravosudnom sistemu. Prema njihovim povratnim informacijama, obuka i saveti koje su dali profesionalni monitori KIP-a bili su veoma korisni za praćenje sudskih pretresa.

8. PREPORUKE

Na osnovu nalaza nadgledanja krivičnih suđenja od strane građana, KIP iznosi sledeće preporuke za pravosudni sistem:

- Na početku svakog suđenja, stranke i javnost u sudnici moraju biti obavešteni o krivičnom predmetu koji će biti procesuiran na ročištu, kako bi javnost razumela slučaj.
- Sudije moraju da obezbede da ispoštuju sve obaveze optuženih kako bi jasno razumeli optužbe protiv njih.
- Sudije treba da detaljno upute optužene o njihovim pravima u krivičnom postupku.
- Sudije treba da detaljno pouče svedoke o njihovim pravima i obavezama u krivičnom postupku.
- Suđenja protiv optuženih ne bi trebalo da se vode bez branioca, kada je to po zakonu obavezno.
- Sudije treba da obezbede nesmetan tok krivičnog postupka na suđenju
- Sudije svojim ponašanjem u krivičnom postupku moraju osigurati da ni na koji način ne stvaraju utisak da se prema strankama odnose s nepoštovanjem.
- Sudije treba da se postaraju da ne ostavljaju čak ni utisak da su pristrasne u procesu suđenja i ne bi trebalo da imaju jednostranu komunikaciju sa strankama.
- Sudsko osoblje treba da bude informisano o pravu građana da prisustvuju i da prate sudske rasprave i to bi trebalo omogućiti, čak i bez učešća u bilo kakvom projektu koji organizuje bilo koja organizacija.

Instituti i Kosovës për Drejtësi
Kosovo Law Institute
Kosovski Institut Pravde

9/2023

Justice in the Eyes of Citizens

**Third Report on Monitoring of Court Hearings
by Citizens**

Author: Kosovo Law Institute

No part of this material may be printed, copied, duplicated in electronic or printed form, or in any other form of duplication, without the consent of the Kosovo Law Institute.

The contents of this publication are the sole responsibility of the Kosovo Law Institute - KLI and it does not reflect the views of the donor - the European Union Rule of Law Mission in Kosovo (EULEX).

ABOUT KLI

KLI – Kosovo Law Institute is a non-governmental and non-profit organization of public policy, a factory of specialized ideas in the justice sector

KLI

Ilaz Agushi Str. Pristina

E: info@kli-ks.org

Webpage: www.kli-ks.org

May 2023

Pristina, Kosovo

CONTENTS

1. Executive summary.....	5
2. Introduction.....	11
3. Methodology.....	14
4. Structure of the monitors – lay monitors.....	16
5. Impressions of monitors on monitoring and justice system	18
6. Findings of monitoring by lay citizens	22
6.1. Transparency of the justice system.....	23
6.1.1. Transparency in the Basic Court Pristina.....	25
6.1.2. Transparency in the Basic Court Prizren	26
6.1.3. Transparency in the Basic Court Pejë/Peć.....	27
6.1.4. Transparency in the Basic Court Gjilan/Gnjilane	28
6.1.5. Transparency in the Basic Court Ferizaj/Uroševac	29
6.1.6. Transparency in the Basic Court Gjakovë/ Đakovica.....	30
6.1.7. Transparency in the Basic Court Pristina - Gračanica /Graçanicë Branch	31
6.1.8. Transparency in the Basic Court Pristina – Gllogoc/Glogovac Branch	32
6.1.9. Transparency in the Basic Court Mitrovica Vushtrri/Vucitrn	33
6.1.10. Transparency in the Basic Court Mitrovica Skenderaj/Srbica.....	34
6.1.11. Transparency in Basic Court Gjilan/Gnjilane Kamenicë/Kamenica Branch	35
6.1.12. Transparency in the Basic Court Ferizaj/Uroševac – Štrpce/Shtërpçë Branch	36
6.2. Respect for human rights and fair trial.....	37
6.2.1. Fair trial in the Basic Court Pristina	41
6.2.2. Fair trial in the Basic Court Prizren.....	43
6.2.3. Fair trial in the Basic Court Gjilan/Gnjilane.....	45
6.2.4. Fair trial in the Basic Court Gjakovë/ Đakovica.....	48
6.2.5. Fair trial in the Basic Court Pejë /Peć.....	50
6.2.6. Fair trial in the Basic Court Ferizaj/Uroševac	52
6.2.7. Fair trial in the Basic Court Pristina Gračanica/Graçanicë Branch.....	53
6.2.8. Fair trial in the Basic Court Pristina Gllogoc/Glogovac Branch.....	55
6.2.9. Fair trial in the Basic Court Mitrovica Vushtrri/Vucitrn	57
6.2.10. Fair trial in the Basic Court Mitrovica -Skenderaj/Srbica Branch.....	59
6.2.11. Fair trial in the Basic Court Pristina – Gjilan/Gnjilane Kamernicë/ Kamenica Branch	61
6.2.12. Fair trial in the Basic Court in Ferizaj/Uroševac Štrpce/Shtërpçë Branch	63
7. Key findings	66
8. Recommendations.....	73

1. EXECUTIVE SUMMARY

Following the first and second phase that took place in 2019/2020 and 2021/2022, the Kosovo Law Institute (KLI), supported by the European Union Rule of Law Mission in Kosovo (EULEX), in December 2022 started the implementation of the third phase of the project “Building trust in the judicial system and increasing the realization of human rights through monitoring of court hearings by citizens”. In the framework of this project, KLI recruited 20 citizens as lay monitors, who participated in the monitoring of 600 criminal court hearings in criminal matters throughout Kosovo.

The purpose of this project is to allow the citizens to see with their own eyes court proceedings in the criminal field and to understand how the justice system functions based on their convictions, without interpretation from others.

Through this project, KLI and EULEX aimed to monitor transparency and implementation of human rights and freedoms in Kosovo courts.

The selected lay monitors, are Kosovo citizens with no legal background, and were chosen based on a number of criteria - including gender, ethnicity, age, education, profession, regions etc. Lay monitors were initially trained by KLI staff and EULEX in monitoring methodology¹.

Thereafter, a questionnaire was prepared. The lay citizens selected criminal cases of different charges, which they then monitored and reported into the database of KLI. In the last phase of the monitoring, KLI organized an online meeting with them to assess the knowledge they had before the monitoring, the experience they had during the monitoring and their impressions of the justice system in Kosovo on issues such as the transparency of the justice system, fair trial, etc².

1 <https://kli-ks.org/ikd-mbane-trajtim-per-qytetaret-qe-do-te-monitorojne-seancat-gjyqesore/>

2 <https://kli-ks.org/mbahet-takim-konsultativ-me-monitoruesit-e-gjykimeve-nga-qytetaret-laik/>

The court monitoring was conducted during two months, February and March 2023, and in total 600 court hearings have been monitored in six (6) Basic Courts, namely in Pristina, Mitrovica, Pejë /Peć, Gjakovë/ Đakovica, Prizren, Ferizaj/Uroševac and Gjilan/ Gnjilane, as well as in six (6) branches, namely in Vushtrri/Vucitrn, Skenderaj/ Srbica, Glogoc/Glogovac, Štrpce/Shtërpçë, Gračanica/Graçanicë and Kamenicë/Kamenica.

Out of total 600 court hearings, 422 sessions of criminal trials have been held and monitored (1121 suspects were charged in total with 681 different criminal offenses), 141 were not held for different reasons, while in 37 of them they did not answer to the question.

One of the most important principles in the administration of justice is the principle of transparency, through which, by opening court proceedings to the public, the necessary publicity is enabled to convince the parties in the proceedings and the public about the justice that is delivered in court. For this reason, one of the issues addressed through the survey prepared for this monitoring experiment by citizens has been to give importance to the transparency of the justice system and the access of citizens to court hearings.

During the analysis of the questionnaires, KLI found that the monitoring findings show that in the criminal field the courts are almost entirely transparent.

Out of 600 hearings 559 or 93.2% of them were open to the public, 360 or 60% of the hearings were monitored in basic courts, while 240 or 40% of them were monitored in branches. Out of 360 hearings that were monitored in basic courts 282 or 78.3% were held and monitored, while 65 or 18% were not held for various reasons and in 13 cases or 3.6% the citizens did not answer the question. Out of the 240 sessions that were monitored in the branches, , 140 or 58.3% of them were held and monitored, while 76 or 31.7% of them were not held for various reasons and in 24 cases or 10% of them did not answer the question. Only in 2 hearings the citizens had not easy access to the court, while out of 600 hearings, in 529 or 88.2% of them

the monitors had easy access to the court. In the rest did not reply to the question

In 177 or 29.5% of the 600 hearings monitored the judges had a friendly approach towards the monitors and the public, while in 294 or 49% of them the judges had a good approach to monitors, while in 129 they did not answer to the question.

Among the most important aspects for a justice system there is the respect of fundamental rights and freedoms in a criminal procedure, which can be considered as a precondition for a fair, impartial and professional trial, based on the most advanced standards of criminal justice. In this regard, the citizens' perception of how criminal court proceedings are conducted is vital to build citizens' trust in the judicial system.

In this regard, the monitoring process has showed that from 600 hearings, in 434 or 72.3% of them, citizens have managed to clearly identify the parties in the procedure (as the prosecutor, the accused, the defense counsel of the accused), in 30 or 5% of them stated that they don't know if they clearly identify the parties in the procedure, in 7 cases, the citizens have not managed to clearly identify the parties in procedure, while in 129 they did not answer to the question.

Out of 600 hearings, in 432 or 72% of them, the citizens stated that they clearly understood the charges against the accused, while in 2 cases of them the citizens stated that they did not clearly understand the charges against the accused, while in 4 or 0.7% of them the citizens stated that they did not know if they have clearly understood the charges against the accused, and in 162 cases or 27% of them they did not answer the question.

When asked if the court had inquired the defendant whether he understood the charges, out of 600 hearings, in 421 or 70.2% of them, the citizens stated that the court asked the defendant if he / she understood the charges, in 19 or 3.2% of them citizens stated that the court did not ask the defendant if he / she understood the charges, while in 4 or 0.7% of them citizens stated that they did not know if the

court asked the defendant if he / she understood the accusations and in 156 cases or 26% they did not reply.

Whereas, when asked if the court had instructed the defendant on his/ her rights, from 600 hearings, in 387 or 64.5% of them, citizens stated that the court instructed the defendant on his / her rights, in 30 or 5% of them citizens have stated that the court has partially instructed the defendant on his / her rights or not instructed the defendant on his / her rights , in 9 or 1.5% they do not know, while in 174 or 29% of them citizens did not answer the question.

Out of 600 hearings, in 245 or 40.8% of them, citizens stated that the court instructed the witnesses on their rights and obligations, while in 15 or 2.5% of them, citizens answered no and in 20 cases or 3.3% stated that they do not know, and in 320 or 53% cases there was no witness or they did not answer at all.

Out of 600 hearings, in 314 or 52.3% of them, citizens stated that the accused had a defense lawyer, while in 144 or 24% of them the citizens stated that the accused did not have a defense lawyer, and in 142 cases or 23.7% they did not answer the question.

Out of 600 hearings, in 291 or 48.5% of them, citizens stated that they understood the role of the witness in the proceedings, in 30 or 5% of them citizens stated that they did not understand the role of the witness in the proceedings, and in 33 or 5.5% of them citizens stated that they do not know if they understood the role of the witness in the proceedings, while in 246 cases or 41% they did not answer to the question.

Out of 600 hearings, in 464 or 77.3% of them, citizens stated that the judge performed the procedures clearly to be understood, in 2 or 0.3% of them the citizens stated that the judge did not perform the procedures properly clear to be understood, and in 134 cases they did not answer the question.

With regard to whether the judge kept order in the courtroom, from 600 hearings, in 468 or 78% of them, citizens stated that the judge respected the rules, and in 132 cases or 22% they did not answer.

Regarding the treatment of the parties in the procedure, from 600 hearings, in 431 or 71.8% of them, citizens have stated that the presiding judge has treated the defense and the prosecutor equally, in 4 or 0.7% of them the citizens stated that the presiding judge did not treat the defense and the prosecutor equally, while in 2 or 0.3% of them the citizens stated that they did not know whether the presiding judge treated the defense and the prosecutor equally, while in 163 cases or 27.2% they did not answer the question.

Out of 600 hearings, in only 2 or 0.3% of them, citizens stated that the judge behaved in an intimidating or disrespectful manner towards any party, in 464 or 77.3% of them citizens stated that the judge did not behave in an intimidating or disrespectful towards any party, while in 1 case citizens stated that they do not know if the judge behaved in an intimidating or disrespectful manner towards any party, while in 133 or 22.2% the monitors did not answer the question.

Out of 600 hearings, none of the citizens stated that the judge made discriminatory comments against the parties, in 432 or 72% of them citizens stated that the judge did not make discriminatory comments against the parties, while in 3 or 0.5% their citizens have stated that they do not know if the judge made discriminatory comments against the parties, and in 165 cases they did not answer the question.

Out of 600 hearings, only in one case the citizens stated that the judge failed to be attentive during the hearing, in 455 or 75.8% of them citizens stated that the judge did not fail to be attentive during the hearing, while in 3 or 0.5% of them citizens stated that they do not know if the judge failed to be attentive during the hearing, and in 141 or 23.5% they did not answer the question.

Out of 600 hearings, in 158 or 26.3 of them, citizens stated that the performance of defense lawyers was appropriate, in 9 or 1.8% cases them citizens stated that the performance of defense lawyers was inappropriate, while in 20 cases they stated that it was partially adequate, while in 25 cases or 4.2% did not know and in 16 cases they

stated that the performance of the defense lawyers was not applicable, while 372 cases or 62% they did not answer the question.

When asked about the behavior of the court staff towards the monitors while they were accessing the court, out of 600 hearings, only in 2 hearings the citizens stated that they did not have easy access.

When asked about the behavior of the judge / panel of judges towards the monitors and the public of court hearings, out of 600 hearings 294 or 49% of them stated that the approach was good, in 177 cases or 29.5% of them stated that the approach was friendly, while in 129 cases they did not answer the question.

2. INTRODUCTION

The Kosovo Law Institute (KLI), as an organization specialized in monitoring the justice system, has entered its second decade of monitoring through professional monitors, which include lawyers trained to monitor all fields such as criminal, civil, administrative and commercial cases.

Based on its long experience in systematic monitoring and research of the justice system, together with representatives of the European Union Rule of Law Mission in Kosovo (EULEX), KLI has designed a project - supported by EULEX and implemented by KLI- to enable citizens, who are lay (without expert knowledge) in the field of justice and who had been selected by different gender categories, age groups, education, profession, ethnicities and regions, to directly monitor the justice system.

One of the most important principles in the administration of justice is the principle of transparency. By opening the court proceedings to the public, the necessary publicity is achieved so as to convince the parties to the proceedings and the general public about justice that is delivered in court.

Kosovo in the legislative aspect has achieved to approximate the legal framework regarding the transparency and publicity of the work of the courts to international practices and standards applicable in Kosovo. According to article 288 of the Code of Criminal Procedure, the rule is clearly defined that a court hearing in criminal cases is public, and only in special circumstances it is possible to exclude the public, or media representatives, namely only in those cases where this is based on the interest of justice and as a measure is necessary under the conditions established by articles 289 to 291³.

The aim of this project is to allow the citizens to see with their own eyes court proceedings in the criminal field and to understand how

³ <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=61759>

the justice system functions based on their own experience, without interpretation from others.

In this perspective, KLI and EULEX aimed to increase transparency in the justice system in Kosovo, improve human rights and freedoms and implement international standards for fair, independent and impartial trial, and moreover, to gather important information about how well ordinary citizens are able to understand court proceedings.

The project was successfully implemented for the first time in Kosovo in late 2019 and early 2020 ⁴, and for the second time in late 2021 and early 2022 ⁵.

In light of the success of the project in achieving its goal, KLI and EULEX continued with its implementation for a third time, bringing the number of monitors from 18 to 20 and the number of monitored sessions from 25 monitoring sessions per person to 30 per person, for a total of 600 court hearings.

KLI selected 20 lay monitors throughout the territory of Kosovo, who had no legal background, and were chosen based on a number of criteria - including gender, ethnicity, age, education, profession, regions, etc. Before attending the hearings, the lay monitors were trained in monitoring methodology. Thereafter, a questionnaire was prepared. The citizens in the role of monitors selected criminal cases of different charges. The cases have been monitored and imported into the database of KLI. Following the findings of the monitoring results by lay citizens in the field of justice, in the last phase of monitoring, KLI organized an online meeting with citizen monitors, who elaborated about the knowledge they had before the monitoring, their experience in monitoring and their impressions of the justice system in Kosovo, the transparency of the justice system, the concept of fair trial, etc.

Among the aspects that, reportedly, most impressed the monitors there have been the preparation and presentation of cases in the courts. According to the monitors, at the beginning they had no idea

⁴ <https://kli-ks.org/ikd-publikon-raportin-drejtesia-ne-syte-e-qytetareve/>

⁵ <https://kli-ks.org/drejtesia-ne-syte-e-qytetareve-2/>

how a court session is conducted and what was more important, the level of trust in the justice system was very low, but now after monitoring these sessions, the citizens had a completely different impression regarding the justice system, so there was an increase in trust in the justice system.

During the online discussion, the monitors raised many important issues that showed their commitment during the entire process as well as problems that need to be addressed. Most of them had remarks on the delays during the hearings and on the lack of proper information regarding the time and place of the hearings.

There have also been cases when the monitoring citizens had been required to have special permission to access the court even though the hearings were open to the public. This shows that not all the court personnel are well informed about the legal right of citizens to participate in court sessions open to the public.

Since the same problem was faced during the implementation of the project for the second time, KLI, has raised this issue at the Kosovo Judicial Council, and also reported twice at the *Betimi per Drejtesi web page*⁶.

In addition to the mentioned remarks, the monitoring citizens recommended to develop similar projects in the future, as, according to them, this would have a very positive impact on informing the public about the justice system.

At the same time, some of them expressed their readiness to continue the voluntary monitoring of the cases that had left the strongest impression on them.

⁶ <https://betimiperdrejtesi.com/gjykata-ne-drenas-ne-menyre-te-kunderligjshme-ua-mohon-qytetareve-te-drejten-e-monitorimit-te-seancave-publike/>
<https://betimiperdrejtesi.com/vazhdojne-pengesat-e-kunderligjshme-ne-mohimin-e-qytetareve-per-realizimin-e-te-drejtes-se-monitorimit-te-seancave-publike/>

3. METHODOLOGY

KLI has a long expertise in monitoring the justice system, namely the work of the Kosovo Judicial Council (KJC), Kosovo Prosecutorial Council (KPC), at all levels of courts and prosecution offices.

The findings in this report are a result of the monitoring conducted for the third time by the citizens who are lay (without knowledge) in the field of justice.

KLI and EULEX, to detect directly how the citizens themselves see the functioning of criminal justice in Kosovo, have decided to conduct the monitoring through citizens, meaning lay monitors.

During the first phase of the project KLI has recruited 20 lay monitors. These monitors, who have no legal background, have been selected based on a number of criteria, including gender, ethnicity, age, education, profession, regions, etc.

Following the selection, the citizens have been trained by KLI and EULEX on the judicial system monitoring methodology. On 24 January 2023, KLI and EULEX organized a training for the 20 lay monitors on the main concepts of court proceedings and trial monitoring.

During the second phase of the project, from February to March 2023, the lay monitors have been put in contact with professional monitors of KLI in order to facilitate access to courts and the selection of cases for monitoring. Using questionnaires previously prepared by KLI and EULEX the citizens in the role of observers have monitored during February and March 2023 the criminal cases of different charges, which they had previously selected, and the collected data have been imported into the database of KLI.

Thereafter, KLI and EULEX have held a consultative online meeting with the lay monitors. The topic of this meeting was the discussion of the challenges that citizens had encountered during the monitoring of court sessions and the impressions they had gained during this

process. During the meeting, many issues have been discussed, and special attention has been paid to the issue of building trust among citizens in the justice system, as the monitors had the opportunity to express their views on the opinions they had before and after the monitoring process.

In total, 600 court hearings have been monitored in six (6) Basic Courts, namely in: Pristina, Mitrovica, Pejë /Peć, Gjakovë/ Đakovica, Prizren, Ferizaj/Uroševac and Gjilan/Gnjilane, as well as in six branches, namely in Vushtrri/Vucitrn, Skenderaj/Srbica, Glllogoc/Glogovac, Štrpce/Shtërpçë, Gračanica/Graçanicë and Kamenicë/Kamenica.

During the 600 sessions of criminal trials held and monitored, 1121 suspects were charged in total with 681 different criminal offenses.

All the findings of the monitoring by the lay monitors and KLI interviews with the monitors have been entered into the KLI database. The findings have been divided into quantitative and qualitative data, have been analyzed, and, finally, presented in this Report.

4. STRUCTURE OF THE MONITORS – LAY MONITORS

Following the publication of the competition for the admission of monitors by lay citizens, on December 16 2022, KLI selected 20 lay citizens to monitor court hearings in the criminal field. As noted in the methodology of this report, the citizens have been selected based on several criteria to achieve diversity from all categories of gender, age group, including gender, ethnicity, age, education, profession, regions etc⁷.

Of the 20 monitors engaged in monitoring, fourteen (14) of them were women, while six (6) were men.

Table 1 - Gender participation

Women	Men
14 or 70%	6 or 30%

Their age includes: one (1) 19 years old; one (1) 21 year old; two (2) 25 year old three (3) 26 year old, one (1) 28 year old; one (1) 30 years old; one (1) 31 years old; one (1) 37 years old; one (1) 48 year old, two (2) 49 year old; one (1) 50 years old; two (2) 51 years old; one (1) 67 years old; one (1) 68 years old, one (1) 78 years old.

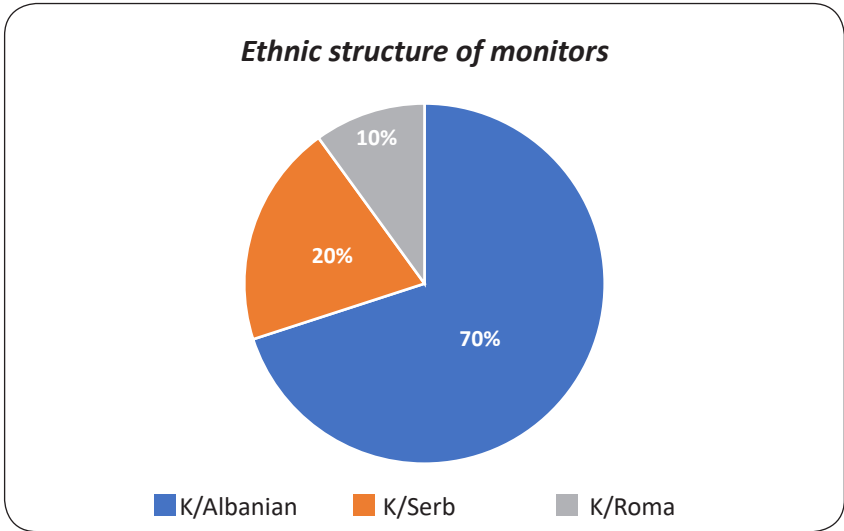
Tabela 2- Pjesëmarrja e moshave

19 Years	21 Years	25 Years	26 Years	28 Years	30 Years	31 Years	37 Years	48 Years	49 Years	50 Years	51 Years	67 Years	68 Years	78 Years
1	1	2	3	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1

Regarding the ethnic structure, two (2) of them were from the Kosovo Roma community, (4) four from the Kosovo Serb community and fourteen (14) from the Kosovo Albanian community.

⁷ <https://kli-ks.org/konkurs-per-monitorimin-e-seancave-gjyqesore-nga-qytetaret-3/>

*Ethnic structure of the lay monitors involved
in court monitoring*

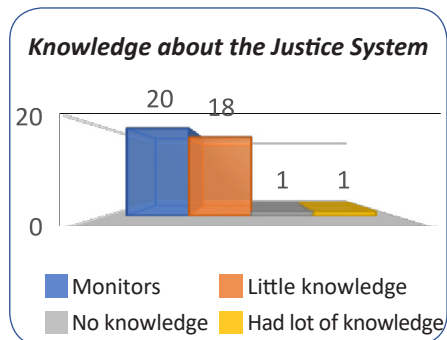

5. IMPRESSIONS OF MONITORS ON MONITORING AND JUSTICE SYSTEM

In Kosovo, trust in the justice system is usually low and characterized by dissatisfaction of citizens. This is reflected in numerous reports of various organizations.

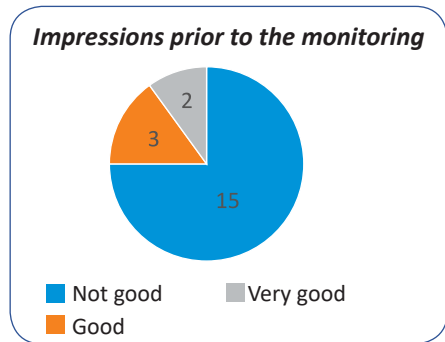
At the end of the implementation of the project, KLI conducted interviews with the monitoring citizens to understand how they see the justice system after their personal experiences.

- The experience in monitoring court hearings, as seen from the responses of monitoring citizens, has generally been very good. Out of 20 citizens engaged in monitoring, 17 or 85% of them stated that the experience in monitoring court hearings has been very good, while 3 or 15% of them stated that the experience in monitoring court hearings has been good.
- The monitors engaged in this research are lay citizens, who generally had very little knowledge about the justice system, and about how prosecutors, courts and advocacy work. However, KLI and EULEX, before the start of the monitoring process, held a training with these lay citizens in order to enable them to understand the basics of the functioning of the criminal justice system and the aspects of monitoring court hearings.
- When asked how much they know about the justice system in Kosovo before holding the training and monitoring, 18 or 90% of them stated that they had little knowledge about the justice system in Kosovo, 1 or 5% of them stated that they had no knowledge at

all about the justice system in Kosovo, while 1 or 5% of them stated that they had a lot of knowledge about the justice system in Kosovo.

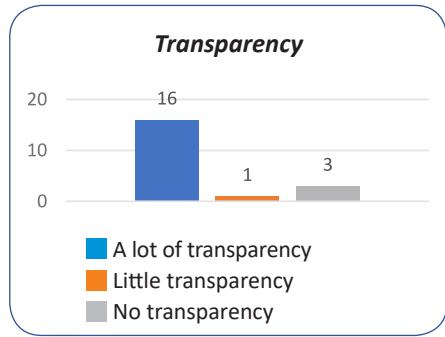
- With the engagement of lay monitors in monitoring court hearings in the criminal field, citizens have been given the opportunity to create a personal experience regarding access to the criminal justice system in Kosovo. The general

impressions of these monitoring citizens prior to the monitoring process regarding the justice system in Kosovo have generally been poor. Out of 20 citizens, it turns out that 15 or 75% of them stated that, before personally monitoring, they had a bad impression of the justice system in Kosovo, 3 or 15% of them stated that they had a good impression of the justice system in Kosovo before personally monitoring, while 2 or 10% of them stated that they had a very good impression of the justice system in Kosovo, before personally monitoring the court hearings.

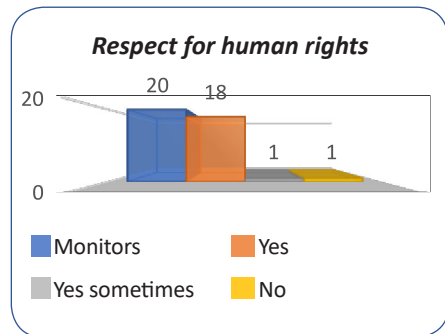
- After the organization of training by KLI and EULEX and the experience of direct monitoring of court hearings, many of the monitoring citizens stated that they had changed their impressions of the justice system. From the answers of the 20 citizens engaged in monitoring, it results that 14 or 70% of them stated that they had changed their impression a little for the better for the justice system in Kosovo, 4 or 20% of them stated that they had changed their impression a lot for the better for the justice system in Kosovo, while 2 or 10% of them stated that they had changed the impression a little to the bad about the justice system in Kosovo.

- Transparency, as one of the most important principles in the administration of justice, in most cases turns out to be at the right level from the findings of monitoring.

- When asked how much transparency there was in the court, 16 or 80% of the engaged citizens stated that there was a lot of transparency in the court, 1 or 5% of them stated that there was little transparency in court, while 3 or 15% of them stated that there was no transparency in court.

- The lay monitors stated that, in most cases, human rights and freedoms are respected by the justice system. In the responses of these 20 citizens engaged in monitoring, 18 or 90% of them stated that human rights and freedoms were respected by the justice system in Kosovo, while 1 or 5% of them stated that they were sometimes respected human rights and freedoms from the justice system in Kosovo and only 1 or 5% of them have given a negative answer to this question.

- Regarding the opinion of citizens about the conduct of a fair trial, in general, the citizens engaged in monitoring consider that the trials are fair. From their responses it results that 16 or 80% of them consider that the trials are fair, 2 or 10% of them consider that the trials are not fair, while 2 or 10% of them have stated that in some occasions the judgments were unfair.

- From the monitoring of hearings of cases of gender-based violence, it appears that the monitored court hearings were held according to the rules, although the number of monitored hearings in this regard was limited: out of 600 hearings only 11 were related to cases of gender-based violence. However, from the responses of citizens engaged in monitoring, it results that the trials of cases of gender-based violence were considered fair.

6. FINDINGS OF MONITORING BY LAY CITIZENS

The monitoring of the criminal justice system in Kosovo by lay citizens, organized for the first time by KLI and EULEX in 2019/2020, brought a direct perspective of how the citizen perceives the transparency and performance of the justice system in respecting human rights and fair trial.

In total 600 court hearings have been monitored in six (6) Basic Courts, namely in Pristina, Pejë /Peć, Gjakovë/ Đakovica, Prizren, Ferizaj/Uroševac and Gjilan/ Gnjilane, as well as in six (6) branches, namely in Vushtrri/Vucitrn, Skenderaj/Srbica, Glllogoc/Glogovac, Štrpce/Shtërpçë, Graçanicë/Graçanica and Kamenicë/Kamenica.

Table 3 - Number of court hearings monitored by lay citizens in the field of justice.

Sessions monitored by lay citizens	
Basic Court Pristina	90
Basic Court Prizren	60
Basic Court Pejë /Peć	90
Basic Court Gjilan/ Gnjilane	30
Basic Court Ferizaj/ Uroševac	30
Basic Court Gjakovë/ Đakovica	60
Basic Court Mitrovica Skenderaj Branch	30
Basic Court Mitrovica Vushtrri Branch	30
Basic Court Pristinë Graçanica/ Graçanicë Branch	60
Basic Court Ferizaj/ Uroševac – Štrpce/ Shtërpçë Branch	60
Basic Court Pristina Glllogoc/ Glogovac Branch	30
Basic Court Gjilan/ Gnjilane Kamenica Branch	30

Out of these 600 sessions monitored in the criminal field, 422 or 70.3% of them were held, while 178 or 29.7% were postponed or canceled for various reasons. These hearings include 1,121 persons, who have been charged in total with 681 different criminal offenses.

Table 4 – Number of monitored court hearings, number of the accused persons and the number of criminal offenses for which they were tried.

Court/Branch	Monitored Sessions	Number of persons	Number offences
Prishtinë/Priština	90	370	122
Prizren	60	111	73
Pejë /Peć	90	128	96
Gjilan/Gnjilane	30	41	33
Ferizaj/Uroševac	30	44	36
Gjakovë/ Đakovica	60	102	70
Skenderaj /Srbica	30	39	30
Vushtrri/Vucitrn	30	41	31
Štrpce/Shtërpçë	60	77	68
Gračanica/Graçanicë	60	77	66
Kamenicë/Kamenica	30	45	32
Glllogoc/Glogovac	30	46	30

6.1 Transparency of the justice system

Giving access to the public by allowing ordinary citizens in court hearings enables the realization of one of the most important principles in the administration of justice: the principle of transparency, through which, the necessary publicity is enabled to convince the parties in the procedure and the public about justice shared in court. For this reason, one of the issues addressed through the survey prepared for the monitoring process by citizens, has been given importance to the transparency of the justice system and the access of citizens to court hearings.

In this regard, four closed questions were prepared for the lay citizens, who, in the process of monitoring, had the opportunity to directly gain a personal impression from the monitored cases on how transparent the justice system is in the criminal field.

The monitors raised questions from access to court to the judges' approach to the public and monitors, whether the hearing was public and whether the hearing was held in a courtroom or in judges' offices.

The findings of the monitors show that the justice system in the criminal field is almost entirely transparent. Out of 600 sessions, 530 or 88.3% of them were open to the public, 3 or 0.5% of the sessions were not open to the public, while in 9 or 1.5% of the monitored sessions citizens stated they do not know and 58 or 9.7% of the questions were not answered.

Also, in the question if the judge had communications that might be considered "ex parte" communication⁸ with parties in the procedure, out of 600 sessions 37 or 6.2% of the cases the citizens answered yes, while in 471 or 78.5% the citizens answered no and in 92 cases they did not answer the question.

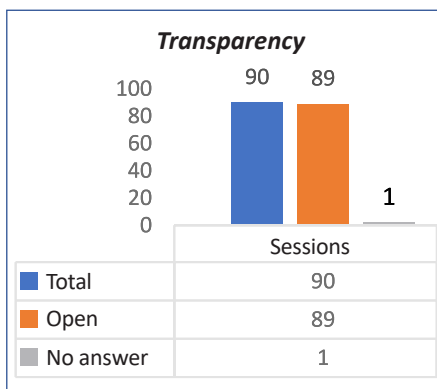
⁸ The "ex parte" communication with parties is specifically prohibited by the KJC Administrative Instruction 03/2019, which defines that "ex-parte" communication means any form of communication between a judge and one of the parties in the judicial procedure or another party related to a specific case without presence or knowledge of the other party.

Table 5 - Results on the transparency of the courts in the hearings monitored by the citizens.

	Did you have easy access to the court?	Was the hearing open to the public?	Where was the hearing held?	What was the judge / panel of judges' approach to the monitoring / audience in the hearings?
Yes	529	530		
No	2	3		
I Don't Know		9		
In the Basic Courts			360	
In the Branches			240	
Good				294
Friendly				177
Not good				///

6.1.1. Transparency in the Basic Court Pristina

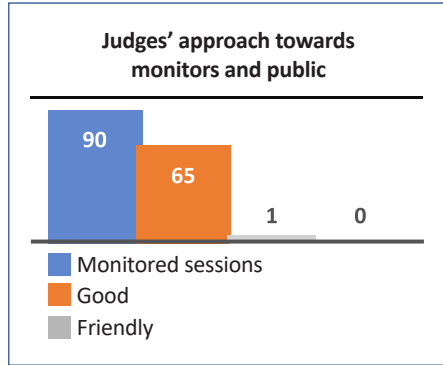
The largest number of hearings monitored by citizens belong to the Basic Court in Pristina, with a total of 90 court hearings. The findings show that the Basic Court in Pristina in the criminal field is almost entirely transparent. Out of them were held and monitored, it results that 89 or

98.9% of them were open to the public, while in 1 case the monitors did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, it results that 17 or 18.9% of them were initial hearings, 18 or 20% of them were in the stage of opening statements, 31 or 34.4% of them were in the stage of witness examination, while 23 of them were in the stage of presenting evidence and closing statements. As for

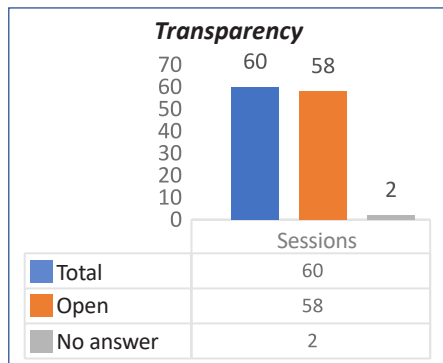
the access to the court, from 90 monitored hearings, it results those citizens in 66 or 73.3% of them had easy access to courts, while in 24 or 26.7% of hearing the monitors did not answer to the question, but there was no report that they have didn't have easy access to the court.

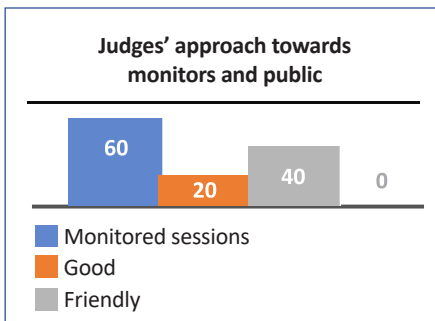
6.1.2. Transparency in the Basic Court Prizren

Out of 90 monitored hearings, it results that in 65 or 72.2% of them judges had good approach toward monitors and the public, while in 1 case the judges had friendly approach toward monitors and the public, while in 24 cases they did not answer to the question

Out of 60 monitored hearings, it results that 17 or 28.3% of them were initial hearings, 30 or 50% of them were in the stage of opening statements, 5 or 8.3% of them were in the stage of witness examination, while 5 of them were in the stage of presenting evidence.

As for the access to the court, from 60 monitored hearings, it results that citizens in 59 or 98.3% of them had easy access to courts, while in 1 case they did not answer to the question.

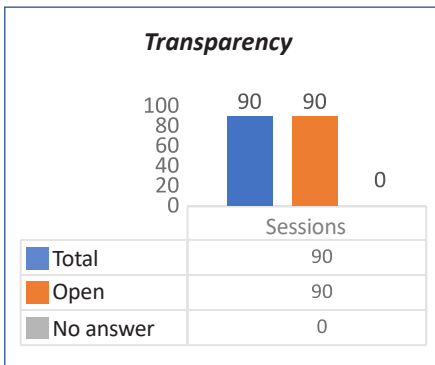

Out of 60 monitored hearings, it results that in 20 or 33.3% of them judges had good approach toward monitors and public, in 40 or 66.7% of them judges had friendly approach toward monitors and public.

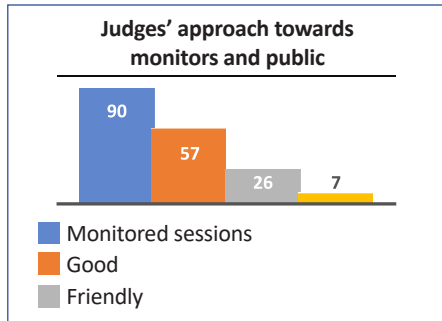
6.1.3. Transparency in the Basic Court Pejë/Peć

In the Basic Court in Pejë/Peć in the criminal field, the findings show that also in this court transparency is at the right level.

Out of 90 monitored hearings, it results that 23 or 25.6% of them were initial hearings, 15 or 16.7% of them were in the stage of opening statements, 10 or 11.1% of them were in the stage of witness examination, while 18 or 20% of them were in the stage of presenting evidence and closing statements. As for the access to the court, from 90 monitored hearings, it results that citizens in 81 or 90% of them had easy access to courts, while in 9 cases they did not answer to the question.

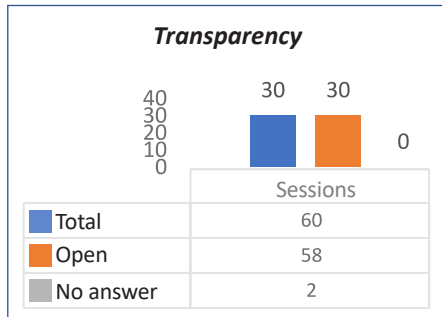

From 90 sessions held and monitored, it results that in 57 or 63.3% of them judges had good approach toward monitors and the public, while in 26 or 28.9% of them judges had friendly approach toward monitors and the public, but in 7 cases, or 7.8% the monitors haven't answered the question.

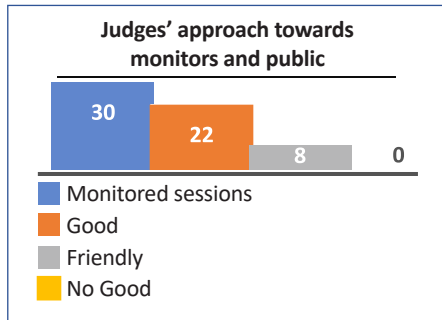
6.1.4. Transparency in the Basic Court Gjilan/Gnjilane

The Kosovo Law Institute, the analysis of the questionnaires received from the monitoring in the Basic Court in Gjilan/Gnjilane in the criminal field, finds that almost entirely this court is transparent. From 30 monitored sessions, it results that all of them were open to the public, while 3 of them were not held at all.

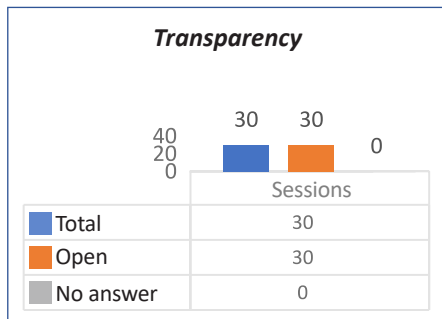
Out of 30 monitored hearings, it results that 9 or 30% of them were initial hearings, 12 or 40% of them were in the stage of opening statements, 10 or 33.3% of them were in the stage of witness examination, while 7 or 23.3% of them were in the stage of closing statements. As for the access to the court, from 30 monitored hearings, it results that citizens in 29 or 96.7% of them had easy access to courts, while in 1 case they did not answer to the question.

Also, from 30 monitored hearings, it results that in 22 or 73.3% of them judges had good approach toward monitors and the public, in 8 or 26.7% of them judges had friendly approach toward monitors and the public.

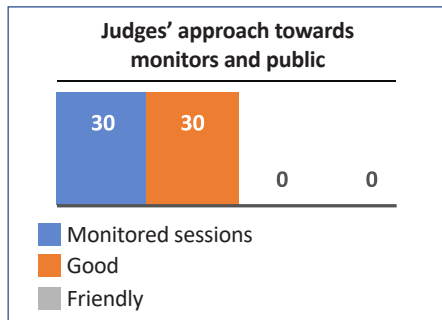

6.1.5. Transparency in the Basic Court Ferizaj/Uroševac

In the Basic Court in Ferizaj/Uroševac in the criminal field, the findings show that this court is almost entirely transparent also. Out of 30 monitored sessions, it turns out that all of them were open to the public.

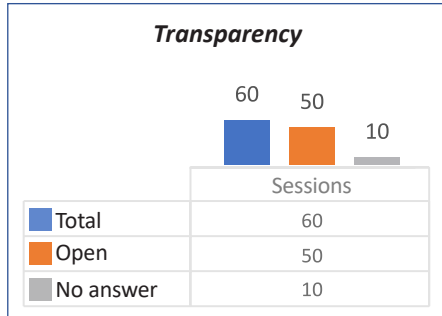
Out of 30 monitored hearings, it results that 17 or 56.7% of them were in the stage of opening statements, 8 or 26.7% of them were in the stage of witness examination, while 5 or 16.7% of them were in the stage of evidence examination and closing statements. As for the access to the court, from 30 monitored hearings, it results that citizens in all cases have had easy access to court.

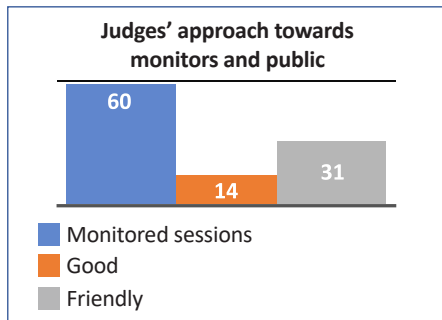
From 30 hearings held and monitored, it results that in all of them judges had good approach toward monitors and the public.

6.1.6. Transparency in the Basic Court Gjakovë/ Đakovica

In the Basic Court in Gjakovë/ Đakovica in the criminal field, the findings show that almost entirely this court is transparent. Out of 60 monitored sessions, it turns out that 50 or 83.3% of them were open to the public. Out of 60 monitored hearings, it results that 8 or 13.3% of them were initial hearings, 30 or 50% of them were in the stage of opening statements, 9 or 15% of them were in the stage of witness examination, while 13 or 21.7% of them were in the stage of closing statements. As for the access to the court, from 60 monitored hearings, it results that citizens in 44 or 73.3% of them had easy access to courts, while in 15 cases they did not answer to the question, while in 1 case there were obstacles which were overcome after the intervention of KLI⁹.

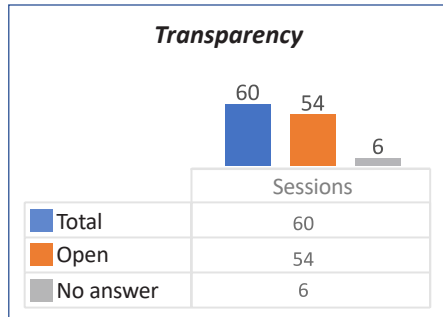
From 60 sessions monitored, it results that in 14 or 23.3% of them judges had good approach toward monitors and the public, while in 31 or 51.7% of them judges had friendly approach toward monitors and the public, while in 15 or 25% of the cases they did not answer to the question.

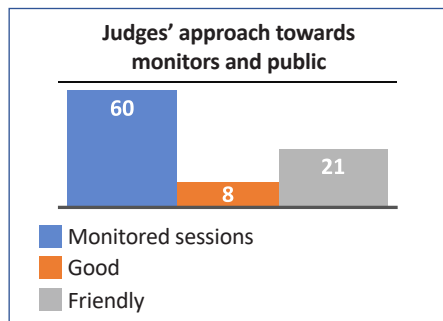
⁹ <https://betimiperdrejtesi.com/vazhdojne-pengesat-e-kunderligjshme-ne-mohimin-e-qytetareve-per-realizimin-e-te-drejtjes-se-monitorimit-te-seancave-publike/>

6.1.7. Transparency in the Basic Court Pristina - Gračanica/Gračanice Branch

Out of a total of 60 monitored sessions in the Basic Court Pristina - Gračanica/Gračanice Branch, 54 or 90% of them were open to the public, while (6) or 10% the citizens answer that they don't know. Out of 60 monitored hearings, it results that 45 or 75% of them were initial hearings, 13 or 21.7% of them were in the stage of opening statements, while in 2 cases they did not answer to the question. As for the access to the court, from 60 monitored hearings, it results that citizens in 55 or 91.7% of them had easy access to courts, while in 1 case they did not have easy access to court, while 4 cases they did not answer to the question.

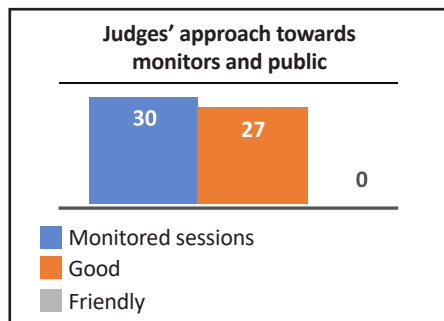
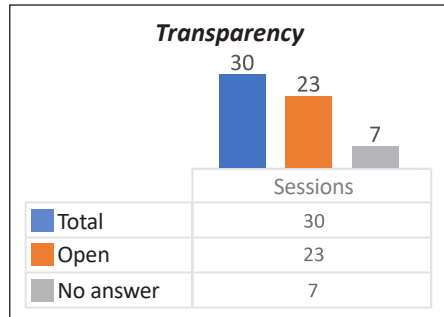
Whereas, from 60 monitored hearings, it results that in 8 or 13.3% of them the judges had good approach toward the monitors and the public, in 21 or 35% of them the judges had a friendly approach toward the monitors and the public, while in 31 or 51.7% of the cases they did not answer to the question.

6.1.8 Transparency in the Basic Court Pristina - Glllogoc/Glogovac Branch

Regarding the transparency in the Basic Court Pristina – Glllogoc/Glogovac Branch it is worth noting that although almost all hearings were open to the public, from 30 mentioned sessions, it results that in 23 or 76.7% of them were open the public and 7 cases the monitor did not answer to the question. Out of 30 monitored hearings, it results that 9 or 30% of them were initial hearings, 13 or 43.3% of them were in the stage of opening statements, 3 or 10% of them were in the stage of witness examination, while 15 or 50% of them were in the stage of administration of evidence and closing statements. As for the access to the court, from 30 monitored hearings, it results that citizens in 27 or 90% of them had easy access to courts, in 1 case there were obstacles which were overcome after the intervention of KLI¹⁰, while 2 cases they did not answer to the question. Although law monitors have had easy access in all cases, this does not guarantee that the ordinary citizens, not in the capacity of monitors, would have the same opportunities.

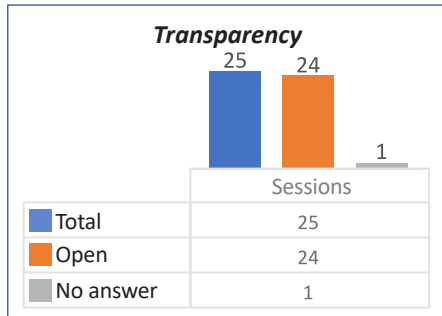
Whereas, regarding the approach of the judges toward monitoring citizens and the public, in 27 cases or 90% of cases they had good approach toward monitors and the public, while in 3 cases they did not answer to the question.

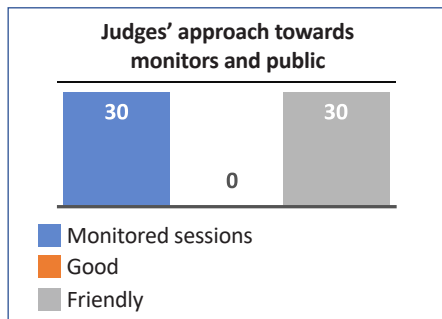
10 <https://betimiperdrejtesi.com/gjykata-ne-drenas-ne-menyre-te-kunderligjshme-ua-mohon-qytetareve-te-drejten-e-monitorimit-te-seancave-publike/>

6.1.9. Transparency in the Basic Court Mitrovica – Vushtrri/Vucitrn Branch

Regarding the transparency in the Basic Court Mitrovica – Vushtrri/Vucitrn Branch it is worth noting that although almost all hearings were open to the public, from 30 mentioned sessions, it results all hearings that in 27 or 90% of them were open the public and only 3 closed. Out of 30 monitored hearings, it results that 20 or 66.7% of them were initial hearings, 10 or 33.3% of them were in the stage of opening statements. As for the access to the court, from 30 monitored hearings, it results that citizens in all of them had easy access to courts.

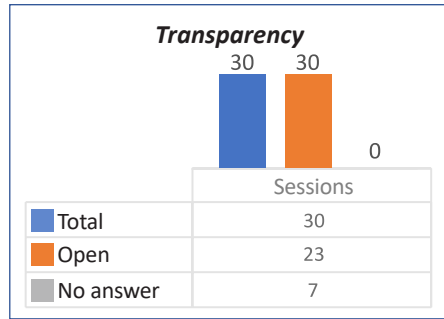

Whereas, regarding the approach of the judges toward monitoring citizens and the public, in all of them judges had a friendly approach toward monitors and the public.

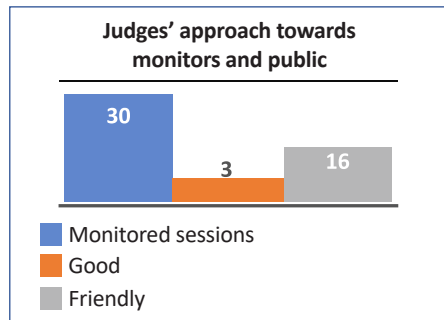

6.1.10. Transparency in the Basic Court Mitrovica – Skenderaj/Srbica Branch

Regarding the transparency in the Basic Court Pristina – Skenderaj/Srbica Branch it is worth noting that although almost all hearings were open to the public, from 30 mentioned sessions, it results all hearings were open to the public. Out of 30 monitored hearings, it results that 7 or 23.3% of them were initial hearings, 12 or 40% of them were in the stage of opening statements, 5 or 16.7% of them were in the stage of witness examination, while 5 or 16.7% of them were in the stage administration of evidence and closing statements. As for the access to the court, from 30 monitored hearings, in 19 or 63.3% it results that citizen had easy access to courts, while 11 or 36.7% cases they did not answer to the question.

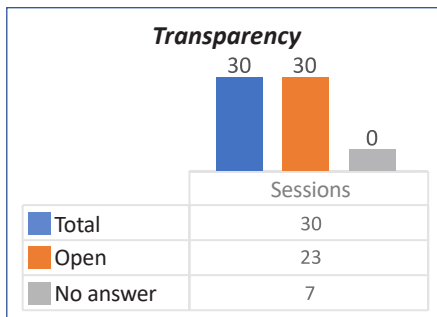

Whereas, regarding the approach of the judges toward monitoring citizens and the public, in 3 cases or 10% of cases they had good approach toward monitors and the public, while in 16 or 53.3% of them judges had a friendly approach toward monitors and the public while 11 or 36.7% cases they did not answer to the question.

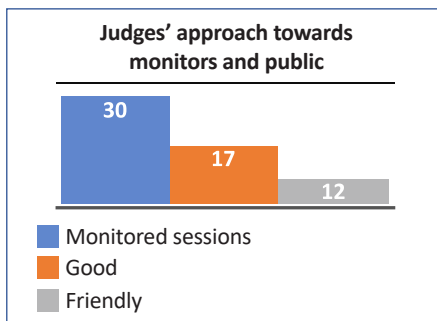

6.1.11. *Transparency in the Basic Court Gjilan/Gnjilane – Kamernicë/Kamenica Branch*

Regarding the transparency in the Basic Court Gjilan/Gnjilane – Kamernicë/Kamenica Branch it is worth noting that from 30 sessions, it results all hearings were open the public. Out of 30 monitored hearings, it results that 13 or 43.3% of them were initial hearings, 3 or 10% of them were in the stage of opening statements, 6 or 20% of them were in the stage of witness examination, while 13 or 43.3% of them were in the stage administration of evidence and closing statements. As for the access to the court, from 30 monitored hearings, in 29 or 96.7% it results that citizen had easy access to courts, while 1 case they did not answer to the question.

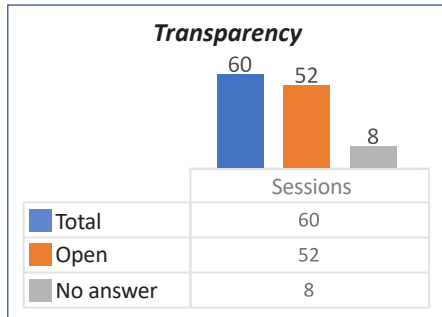

Whereas, regarding the approach of the judges toward monitoring citizens and the public, in 17 cases or 56.7% of cases they had good approach toward monitors and the public, while in 12 or 40% of them judges had a friendly approach toward monitors and the public, while 1 case they did not answer to the question.

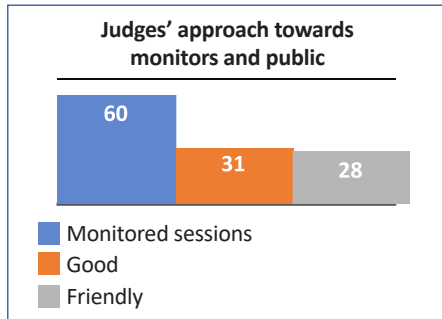

6.1.12. Transparency in the Basic Court Ferizaj/Uroševac - Štrpce/Shtërpçë

Regarding the transparency in the Basic Court Pristina – Štrpce/Shtërpçë Branch it is worth noting that although almost all hearings were open to the public, from 60 sessions, it results that in 52 or 86.7% of them were open the public and in 8 cases they did not answer to the question. Out of 60 monitored hearings, it results that 44 or 73.3% of them were initial hearings, 14 or 23.3% of them were in the stage of opening statements, while in 2 cases they did not answer to the question. As for the access to the court, from 60 monitored hearings, in all cases the citizens have had easy access to court.

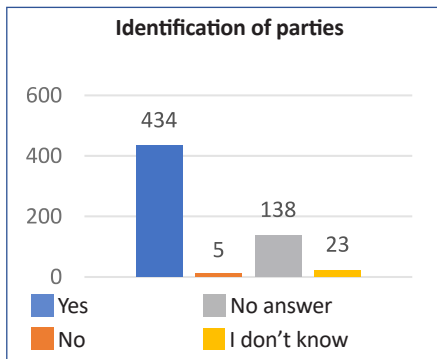

Whereas, regarding the approach of the judges toward monitoring citizens and the public, in 31 cases or 51.7% of cases they had good approach toward monitors and the public, while in 28 or 46.7% of them judges had a friendly approach toward monitors and the public, while 1 case they did not answer to the question.

6.2. *Respect for human rights and fair trial*

Among the basic principles of criminal justice is the observance of human rights in criminal proceedings, a principle which must be taken care of by all parties in the proceedings. Respect for fundamental rights and freedoms in a criminal proceeding is a precondition

for a fair, impartial and professional trial, based on the most advanced standards of criminal justice. In this regard, citizens' perception of how criminal court proceedings are conducted is vital to building citizens' trust in the judicial system. Therefore, in the following we will elaborate the findings of the monitoring of lay citizens in the field of justice, how they have assessed the criminal procedure process, how much human rights and freedoms have been respected and what has been their impression of the way of trial by judges or trial panels.

The findings show that out of 600 monitored sessions, in 422 or 70.3% of them were held, while 126 were not held for different reasons, while in 52 of them the lay monitors did not answer to the question.

From the 600 hearings in 434 or 72.3% of them, the citizens have managed to clearly identify the parties in the procedure as the accused, the prosecutor, the defense lawyer etc., in 30 or 5% of the cases they stated that they don't know if they identified clearly the parties in the procedures, while in 7 cases, the citizens have not managed to clearly identify the parties in procedure, while in 129 they did not answer to the question.

When asked whether they understood the charges against the accused, out of 600 hearings, in 432 or 72% of them, the citizens stated that they clearly understood the charges against the accused, while in 2 cases of them the citizens stated that they did not clearly understand the charges against the accused, while in 4 or 0.7% of them the citizens stated that they did not know if they have clearly understood the charges against the accused, and in 162 cases or 27% of them they did not answer the question.

Out of 600 hearings, in 421 or 70.2% of them, the citizens stated that the court asked the defendant if he / she understood the charges, in 19 or 3.2% of them citizens stated that the court did not ask the defendant if he / she understood the charges, while in 4 or 0.7% of them citizens stated that they did not know if the court asked the defendant if he / she understood the accusations and in 156 cases or 26% they did not reply.

Out of 600 hearings, in 387 or 64.5% of them, citizens stated that the court instructed the defendant on his / her rights, in 30 or 5% of them citizens have stated that the court has partially instructed the defendant on his / her rights or not instructed the defendant on his / her rights, in 9 or 1.5% they do not know, while in 174 or 29% of them citizens did not answer the question.

Regarding the question whether the court instructed the witnesses on their rights, from 600 hearings, in 245 or 40.8% of them, citizens stated that the court instructed the witnesses on their rights and obligations, while in 15 or 2.5% of them, citizens answered no and in 20 cases or 3.3% stated that they do not know, and in 320 or 53% cases there was no witness or they did not answer at all.

Also, out of 600 hearings, in 314 or 52.3% of them, citizens stated that the accused had a defense lawyer, while in 144 or 24% of them the citizens stated that the accused did not have a defense lawyer, and in 142 cases or 23.7% they did not answer the question.

When asked whether they understood the role of the witness in the proceedings, out of 600 hearings, in 291 or 48.5% of them, citizens stated that they understood the role of the witness in the proceedings, in 30 or 5% of them citizens stated that they did not understand the role of the witness in the proceedings, and in 33 or 5.5% of them, citizens stated that they do not know if they understood the role of the witness in the proceedings, while in 246 cases or 41% they did not answer to the question.

Out of 600 hearings in 464 hearings or 77.3% of them, citizens stated that the judge performed the procedures clearly to be understood, in 2 or 0.3% of them the citizens stated that the judge did not perform the procedures properly clear to be understood, and in 134 cases they did not answer the question.

Out of 600 hearings, with regard to whether the judge kept order in the courtroom in 468 or 78% of them, citizens stated that the judge respected the rules, and in 132 cases or 22% they did not answer.

Regarding the treatment of the parties in the procedure, from 600 hearings, in 431 or 71.8% of them, citizens have stated that the presiding judge has treated the defense and the prosecutor equally, in 4 or 0.7% of them the citizens stated that the presiding judge did not treat the defense and the prosecutor equally, while in 2 or 0.3% of them the citizens stated that they did not know whether the presiding judge treated the defense and the prosecutor equally, while in 163 cases or 27.2% they did not answer the question.

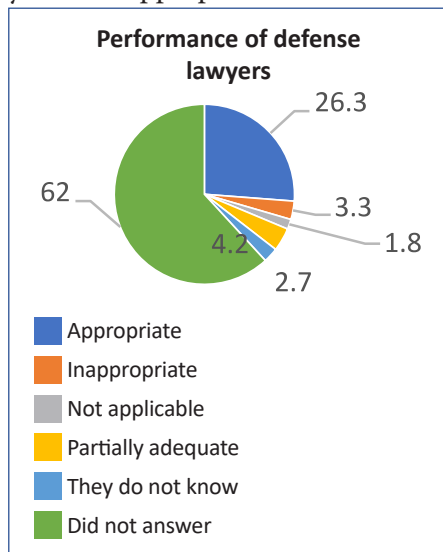
When asked about the judge's behavior towards the parties in the procedure, from 600 hearings, in only 2 or 0.3% of them, citizens stated that the judge behaved in an intimidating or disrespectful manner towards any party, in 464 or 77.3% of them citizens stated that the judge did not behave in an intimidating or disrespectful towards any party, while in 1 case citizens stated that they do not

know if the judge behaved in an intimidating or disrespectful manner towards any party, while in 133 or 22.2% the monitors did not answer the question.

Out of 600 hearings, none of the citizens stated that the judge made discriminatory comments against the parties, in 432 or 72% of them citizens stated that the judge did not make discriminatory comments against the parties, while in 3 or 0.5% their citizens have stated that they do not know if the judge made discriminatory comments against the parties, and in 165 cases they did not answer the question.

Out of 600 hearings, only in two cases the citizens stated that the judge failed to be attentive during the hearing, in 452 or 75.3% of them citizens stated that the judge did not fail to be attentive during the hearing, while in 1 citizen stated that they do not know if the judge failed to be attentive during the hearing, and in 145 they did not answer the question.

Out of 600 hearings, in 158 or 26.3% of them, citizens stated that the performance of defense lawyers was appropriate, in 9 or 1.8% cases them citizens stated that the performance of defense lawyers was inappropriate, in 20 cases or 3.3 % they stated that it was partially adequate, while in 25 cases or 4.2% they did not know and in 16 cases or 2.7% they stated that the performance of the defense lawyers as not applicable, while in 372 cases or 62% they did not answer the question

6.2.1. Fair trial in the Basic Court Pristina

The findings show that, out of 90 monitored hearings in the Basic Court in Pristina, in 54 or 60% of the cases citizens have managed to clearly identify the parties in the procedure such as the prosecutor, accused, defense lawyer, etc, in 5 or 5.6% cases citizens did not manage to clearly identify the parties in the procedure, while only in 1 case they did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in 69 or 76.7% of them, citizens stated that they clearly understood the charges against the accused, in 1 or 1.1% of them the citizens stated that they did not clearly understand the charges against the accused, while in 20 or 22.2% cases they did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in 57 cases or 63.3%, citizens stated that the court asked the defendant if he / she understood the charges, in 13 of them or 14.4%, citizens stated that the court did not ask the defendant if he / she understands the accusations, while in 20 or 22.2% they did not answer.

Out of 90 monitored hearings, in 46 or 51.1% of them, the citizens stated that the court instructed the defendant on his / her rights, while in 2 cases or 2.2% of them the citizens stated that the court partially instructed the defendant on his/ her rights, and in 13 cases or 14.4% of them the citizens stated that the court did not instructed the defendant on his / her rights, and in 29 cases or 32.2% they did not answer the question.

Regarding the question about the reading of the rights and obligations of the witness, from 90 monitored hearings, in 40 or 44.4% of them, citizens stated that the court instructed the witness on his / her rights, while in 7 cases or 7.8% of them citizens have stated that the court has not instructed the witness on his / her rights, in 2 cases or 2.2% of them the citizens stated that the court partially instructed the witness, and in 41 or 45.5% of the cases the monitors did not answer the question.

In 90 monitored cases, in 62 or 68.9% of them, citizens stated that the accused had a defense lawyer, while only in 3 case or 3.3%, citizens stated that the accused did not have a defense lawyer.

As for the role of the witness in the criminal procedure, out of a total of 90 hearings monitored, in 57 or 63.3% of them, citizens stated that they understood the role of the witness in the procedure, in 1 case they did not understand the role of the witness, while in 32 or 35.5% of the cases the monitors did not provide answer to its question.

Based on the questionnaire's results, when asked about the clear execution of proceedings by the judge, out of a total of 90 monitored hearings, in 64 or 71.1% of them, citizens stated that the judge conducted the proceedings in a manner clearly to be understood, in 1 case the citizens have stated that the judge has not performed the procedures clearly to be understood, while in 25 or 27.8% of them the citizens did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in 61 or 67.8% of them, citizens stated that the presiding judge treated the parties, the defense and the prosecutor equally, while in 2 or 2.2% of them the citizens stated that the presiding judge the judge did not treat the parties equally, while in 27 or 30% of them the citizens did not answer to the question.

In the next question that has to do with the behavior of the judge towards the parties in the procedure, out of 90 monitored hearings, in only 2 or 2.2% of them, citizens have stated that the judge has behaved in an intimidating or disrespectful manner towards any party, in 63 or 70% of them citizens have stated that the judge has not behaved in an intimidating or disrespectful manner towards any party, while in 25 or 27.8% of them the citizens did not answer to the question.

From the answers of the citizens to the next question, out of 90 monitored hearings, in 64 or 71.1% of them, citizens stated that the judge did not make discriminatory comments against the parties, while in 26 or 28.9% of them the citizens did not answer to the question.

From the monitored hearings, in 65 or 72.2% of them citizens stated that the judge did not fail to be attentive during the hearing, while in 25 or 27.8% of them the citizens did not answer to the question.

From the monitoring findings of the hearings related to the next question, in 60 cases or 66.7% of them, citizens have stated that the performance of defense lawyers has been adequate, while in 2 cases or 2.2% of them citizens have stated that the performance of lawyers, defense counsels was inadequate, while in 28 or 31.1% of them the citizens did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in 6 or 6.7% of them, citizens stated that the judges have had the contact with parties, in 58 or 64.4, of them the citizens stated that the judges did not have the contact with parties, while in 26 or 28.9% of them the citizens did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in 2 or 2.2% of them, citizens stated that the lawyer filed a complaint regarding the access to the case files that was not given by prosecutor, in 62 or 68.9% the answer to this question was no, while in 26 or 28.9% of them the citizens did not answer to the question.

6.2.2. Fair trial in the Basic Court Prizren

The monitoring findings in the Basic Court in Prizren show that, out of 60 hearings, in 59 or 98.3% of the cases, citizens have managed to clearly identify the parties in the procedure, such as the accused, prosecutor, defense lawyer, etc., and only in 1 case they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 59 cases or 98.3% of them, citizens stated that they clearly understood the charges against the accused, while in 1 case they did not answer to the question.

In the next question, out of 60 monitored sessions, in 51 or 85% of them, citizens stated that the court asked the defendant if he / she understood the charges, in 4 or 6.7% of them the citizens stated that

the court did not ask the defendant if he / she understood the charges, while in 5 cases or 8.3% did not reply to the question.

Out of 60 monitored sessions, in 51 or 85% of them, citizens stated that the court instructed the defendant on his / her rights, in 4 or 6.7% of them the citizens stated that the court partially or did not instruct defendant on his / her rights at all, while 5 cases or 8.3% did not reply to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 33 cases or 55% of them, citizens stated that the court instructed the witness on his / her rights, in 3 hearings or 5% of them the citizens stated that the court did not instruct the witness to his / her rights, while in 24 cases or 40% did not reply to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 49 or 81.7% of them, citizens stated that the accused had a defense lawyer, while in 9 or 15% of them, citizens stated that the accused did not have a defense lawyer, while in 2 cases or 3.3% did not reply to the question.

Out of 60 monitored sessions, in 52 hearings or 86.7% of them, citizens stated that they understood the role of the witness in the proceedings, in 1 of them citizens stated that they do not know if they understood the role of the witness in the proceedings, and in 7 cases or 11.7% they did not answer the question.

Out of 60 monitored hearings, in 58 hearings or 96.7% of them, citizens stated that the judge has performed the procedures clearly to be understood, while in 2 cases they did not answer the question.

Out of 60 monitored hearings, in 58 hearings or 96.7% of them, citizens stated that the presiding judge treated the parties in the procedure, the defense and the prosecutor equally, while in 2 cases they did not answer the question.

Out of 60 monitored hearings, in 59 or 98.3% of them, the citizens stated that the judge did not behave in an intimidating or disrespectful manner towards any party, while only in 1 case the citizens did not answer the question.

Out of 60 monitored hearings, in 59 or 98.3% of them citizens stated that the judge did not make discriminatory comments against the parties, while only in 1 case the citizens did not answer the question.

Out of 60 monitored hearings, in 59 or 98.3% of them citizens stated that the judge did not fail to be attentive during the hearing, while in 1 case they did not answer the question.

Out of 60 monitored sessions, the question if the performance of defense lawyers was appropriate, the citizens did not answer the question.

Out of 60 monitored hearings, in 30 or 50% of them, citizens stated that the judges have had the ex-parties contact with parties, in 30 or 50% of them the citizens stated that the judges did not have the ex-parties contact with parties.

Out of 60 monitored hearings, in 31 or 51.7% of them, citizens stated that the lawyer filed a complaint regarding the access to the case files that was not given by prosecutor, in 27 or 45% the answer to this question was negative, while in 2 cases, the citizens did not answer to the question.

6.2.3. Fair trial in the Basic Court Gjilan/Gnjilane

Monitoring findings in the Basic Court in Gjilan/Gnjilane show that out of 30 monitored hearings, in all cases the citizens have managed to clearly identify the parties in the procedure such as the accused, prosecutor, defense lawyer, etc.

Out of 30 monitored hearings, in 26 or 86.7% of them, citizens stated that they clearly understood the charges against the accused, while in 2 cases or 6.7% of them citizens stated that they did not know if clearly understand the charges against the accused, while in 2 cases, the citizens did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 25 or 83.3% of them, citizens stated that the court asked the defendant if he/she understood the charges,

in 2 or 6.7% of them citizens stated that the court did not ask the defendant if he/she understands the accusations, in 1 case the citizens stated that they do not know if the court asked the defendant if he/she understood the charges, while in 2 or 6.7% of the cases, the citizens did not answer to the question.

Out of 30 monitored sessions, in 21 or 70% of them, citizens stated that the court instructed the defendant on his / her rights, in 3 or 10% of them citizens stated that the court partially instructed the defendant on his / her rights, in 2 cases they stated that the court did not instruct the defendant on his / her rights and in 1 case they stated that they do not know, while in 3 or 10% of the cases they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in only 14 cases or 46.7% of them, citizens stated that the court instructed the witness on his / her rights, in 2 or 6.7% of the cases they stated that the court did not instruct the witness on his / her rights, , in 12 or 40% of the cases they stated that they do not know, while in 2 or 6.7% of the cases they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 19 or 63.3% of them, citizens stated that the accused had a defense lawyer, while in 9 or 30% of them citizens stated that the accused did not have a defense lawyer, while in 2 or 6.7% of the cases they did not answer to the question.

While in the question whether the monitoring citizens understood the role of the witness in the procedure, out of 30 monitored hearings, in 14 cases or 46.7% of them, citizens stated that they understood the role of the witness in the proceedings, in 14 cases or 46.7% of them, citizens stated that they do not know if they understood the role of the witness in the proceedings, while in 2 or 6.7% of the cases they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 27 or 90% of them, citizens stated that the judge performed the procedures clearly to be understood, in 1 or 3.3% of them citizens stated that the judge did not perform the procedures in clear way to understand, in 1 or 3.3% of them, citizens

stated that they do not know, while in 1 case they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 27 or 90% of them, citizens stated that the presiding judge treated the parties in the procedure, the defense and the prosecutor equally, and in 3 cases they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in only 1 case or 3.3% of them citizens stated that the judge behaved in an intimidating or disrespectful manner towards any party, and in 27 or 90% cases the citizens stated that the judge did not behave in an intimidating or disrespectful manner towards any party, while in 2 cases they did not answer the question.

In the next question, citizens stated that out of the 30 monitored hearings, in 27 or 90% of them the citizen stated that the judge did not make any discriminatory comments against the parties, in 1 case the answer was they do not know, while in 2 cases they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 27 or 90% of them, citizens stated that the judge did not fail to be attentive during the hearing, while in 3 cases they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 10 cases or 33.3% of them citizens stated that they do not know if the performance of defense lawyers was appropriate, while in 20 or 66.7% of the cases they did not answer the question.

Out of 30 monitored hearings, in all cases the citizens stated that the judges did not have the ex-parte contact with parties.

Out of 30 monitored hearings, in 2 cases the citizens stated that the lawyer filed a complaint regarding the access to the case files that was not given by prosecutor, in 26 or 86.7% the answer to this question was negative, while in 2 cases, the citizens did not answer to the question.

6.2.4 Fair trial in the Basic Court Gjakovë/ Đakovica

The monitoring findings in the Basic Court in Gjakovë/ Đakovica show that, out of 60 monitored hearings, in 37 or 61.7% of them, the monitoring citizens have managed to clearly identify the parties in the procedure such as the prosecutor, accused, defense lawyer, etc., in 2 cases they have stated that they do not know, while in 21 cases they did not answer to the question.

As in the previous question in this case, from 60 monitored hearings, in 42 or 70% of them, citizens stated that they clearly understood the charges against the accused, while in only 2 cases or 3.3% stated that they do not know, while in 16 cases they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 33 or 55% of them, citizens stated that the court asked the defendant if he / she understood the charges, while in 27 cases they did not answer the question.

Out of 60 monitored hearings, in 29 or 48.3% of them, citizens stated that the court instructed the defendant on his / her rights, in 2 or 3.3% of them citizens stated that they do not know, while in 29 cases they did not answer the question.

Out of 60 monitored hearings, in 26 or 43.3% of them, citizens stated that the court instructed the witness on his/her rights, in 10 or 16.7% of them citizens stated that they do not know if the court instructed the witness on him/her rights, and there was no answer given in 24 cases.

Out of 60 monitored hearings, in 41 of them or 68.3% of them, citizens stated that the accused had a defense lawyer, while in 19 cases or 31.7% of the cases they did not answer the question.

As for the question whether they understood the role of the witness in the proceedings, 60 hearings monitored in 20 of them or 33% of them, citizens stated that they understood the role of the witness in the proceedings, while in 3 cases or 5% of the cases they didn't understand the role of the witness, and in 15 cases they stated that they do not know if they understood the role of the witness in the proceedings, while in 12 cases they did not answer the question.

Out of 60 monitored hearings, in 41 or 68.3% of them, citizens stated that the judge performed the procedures clearly to be understood, while in 19 cases they did not answer to the question.

Regarding the question about the treatment of the parties in the procedure, from 60 monitored hearings, 39 or 65% of them, citizens stated that the presiding judge treated the parties in the procedure, the accused, the defense counsel and the prosecutor equally, while in 21 cases they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 41 or 68.3% of them citizens stated that the judge did not behave in an intimidating or disrespectful manner towards any party, while in 19 cases they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 41 or 68.3% of them citizens stated that the judge did not make discriminatory comments against the parties, while in 19 cases they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 41 or 68.3% of them citizens stated that the judge did not fail to be attentive during the hearing, while in 19 cases they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in only 2 of them, citizens stated that they do not know if the performance of defense lawyers was appropriate, while in 58 cases they did not answer the question.

Out of 60 monitored hearings, in 41 or 68.3% of them the citizens stated that the judges did not have the ex-parte contact with parties, while in 19 cases they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 1 case the citizens stated that the lawyer filed a complaint regarding the access to the case files that was not given by prosecutor, in 41 or 68.3% the answer to this question was negative, while in 18 cases, the citizens did not answer to the question.

6.2.5. Fair trial in the Basic Court in Pejë /Peć

Findings in the Basic Court in Pejë /Peć show that out of 90 monitored hearings 81 or 90% of the hearings, the monitoring citizens managed to clearly identify the parties in the procedure, such as the prosecutor, accused, defense lawyer, etc. while in 9 cases, the citizens did not answer to the question.

Out of 90 hearings monitored, in 72 cases or 80% of them, citizens stated that they clearly understood the charges against the accused, in 1 case they did not clearly understand the charges against the accused, while in 17 cases they did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in 74 or 82.2% of them, citizens stated that the court asked the defendant if he / she understood the charges, while in 16 cases they did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in 68 cases or 75.6% of them, citizens stated that the court instructed the defendant on his / her rights, in 3 cases the citizen stated that the court did not instruct the defendant on his / her rights, while in 19 cases they did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in 50 or 55.6% of the cases the citizens stated that the court instructed the witness on his / her rights, in 3 cases the citizen stated that the court did not instruct the witness on his / her rights, while in 37 cases they did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in 72 cases or 80% of them citizens stated that the accused had a defense lawyer, while only in 9 cases or 10% stated that the accused did not have a defense lawyer, while in 9 cases they did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in 47 or 52.2% of the cases, citizens stated that they understood the role of the witness in the proceedings, in 10 or 11.1% the citizen stated that they did not understand the role of the witness in the proceedings, in 2 cases they do not know, while in 31 cases they did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in 78 or 86.7% of the cases the citizens stated that the judge conducted the procedures clearly to be understood, while in 12 cases they did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in 73 or 81.1% of the cases, citizens stated that the presiding judge treated the parties in the procedure, the accused, the defense and the prosecutor equally, in 1 case the citizens stated that they do not know, while in 16 cases they did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in 75 or 83.3% of them citizens stated that the judge did not behave in an intimidating or disrespectful manner towards any party, while in 15 cases they did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in 75 or 83.3% of them citizens stated that the judge did not make discriminatory comments against the parties, while in 15 cases they did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in 76 or 84.4% of them citizens stated that the judge did not fail to be attentive during the hearing, in 1 case they stated that judge fail to be attentive during the hearing, while in 13 cases they did not answer to the question.

Regarding the question about the performance of the defense lawyer, from 90 monitored sessions, in 55 or 61.1% of them, citizens have stated that the performance of the defense lawyers has been appropriate, while in 3 cases or 3.3%, have stated that they do not know if the performance of defense lawyers has been inadequate, while in 22 cases they did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in 77 or 85.6% of them the citizens stated that the judges did not have the ex-parte contact with parties, while in 13 cases they did not answer to the question.

Out of 90 monitored hearings, in in 76 or 84.4% case the citizens stated that the lawyer did not file any complaint regarding the access to the case files that was not given by prosecutor, while in 14 cases, the citizens did not answer to the question.

6.2.6. Fair trial in the Basic Court in Ferizaj/Uroševac

Monitoring findings in the Basic Court in Ferizaj/Uroševac show that out of 30 monitored hearings, in the question if they managed to clearly identify the parties in the procedure such as the accused, prosecutor, defense lawyer, etc., the citizens did not reply to this question at all.

Out of 30 monitored hearings, in all cases the citizens stated that they clearly understood the charges against the accused.

Out of 30 monitored hearings, in all cases the citizens stated that the court asked the defendant if he / she understood the charges.

Out of 30 monitored hearings, in all cases the citizens stated that the court instructed the defendant on his / her rights.

Out of 36 monitored sessions, in 18 cases or 60% of them, citizens stated that the court instructed the witness about his / her rights, while in 12 cases they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 13 or 43.3% of them, the citizens stated that the accused had lawyer, while in 17 cases or 56.7% of them the citizens stated that the accused did not have a defense lawyer.

While in the question whether the monitoring citizens understood the role of the witness in the procedure, out of 30 monitored sessions, in only 18 cases or 60% of them, citizens stated that they understood the role of the witness in the procedure, in 11 or 36.7% of them, citizens stated that they did not understand the role of the witness in the procedure, while in 1 case they do not know.

Out of 30 monitored hearings, in all cases the citizens stated that the judge performed the procedures clearly to be understood.

Out of 30 monitored hearings, in 30 cases, citizens stated that the presiding judge treated the parties in the procedure, the defense and the prosecutor equally.

Out of 30 monitored hearings, there is no case in which the monitoring citizens stated that the judge behaved in an intimidating or disrespectful manner towards any party.

The same answer was given in the next question, where citizens stated that out of the 30 monitored hearings, no judge did make discriminatory comments against the parties in any case.

Out of 30 monitored hearings, citizens stated that the judge did not fail to be attentive during the hearing in any case.

Out of 30 monitored hearings, in 12 or 40% of them, citizens stated that the performance of defense lawyers was appropriate, and in 18 cases they did not answer the question.

Out of 30 monitored hearings, in all of them the citizens stated that the judges did not have the ex-parte contact with parties.

Out of 30 monitored hearings, in all case the citizens stated that the lawyer did not file any complaint regarding the access to the case files that was not given by prosecutor.

6.2.7. Fair trial in the Basic Court Pristina - Gračanica/Graçanicë Branch

Out of 60 monitored hearings, in the Basic Court in Pristina - Gračanica/Graçanicë Branch, in 32 or 53.3% of the cases, the citizens stated that they have managed to clearly identify the parties in the procedure such as the accused, prosecutor, defense lawyer, etc., while in 28 case they did not answer to the question.

Also, from 60 hearings held and monitored, in 32 cases or 53.3% of them, citizens stated that they clearly understood the charges against the accused, while in 28 case they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 31 or 51.7% of them, the citizens stated that the court asked the defendant if he / she understood the charges, and in 29 cases they did not answer this question.

While in the question whether the judge instructed the defendant for his / her rights, from 60 monitored hearings, in 29 cases or 48.3% of them, the citizens stated that the court instructed the defendant for his / her rights, while in 31 case they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in only 5 cases or 8.3% of them, citizens stated that the court instructed the witness on his / her rights, while in 55 cases they did not give any answers to this question.

While from 60 monitored hearings, only in 5 cases or 8.3%, citizens stated that the accused had a defense lawyer, while in 24 cases or 40% of them citizens stated that the accused did not have a defense lawyer, and in 31 cases they did not answer the question.

Whereas, in the next question where the monitoring citizens were asked about the role of the witness in the procedure, out of 60 monitored sessions, in only 4 cases or 6.7% of them, the citizens stated that they understood the role of the witness in the procedure, in 3 or 5% they did not understand the role of the witness in the procedure, while they did not give answers in 50 other cases.

Out of 60 monitored hearings, in 30 cases or 50% of them, citizens stated that the judge has performed the procedures clearly to be understood and have not given any case where the procedures in question have not been performed properly, and in 30 case they did not answer to the question.

Also, out of 60 monitored hearings, in 25 or 41.7% of them, citizens stated that the presiding judge treated the parties in the procedure, the defense and prosecutor equally, in 1 case the answer was negative, while in 34 they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 31 or 51.7% of the case the monitoring citizens state that the judge did not behave in an intimidating or disrespectful manner towards any party, while in 29 thy did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 29 or 48.3% of them the citizens stated that the judge did not make discriminatory comments against the parties, in 1 case they stated that they do not know, while in 30 case they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 23 or 38.3% of the cases, citizens state that the judge did not fail to be attentive during the hearing, in

1 one case the judge failed to be attentive during the hearing, while in 36 cases they did not answer to the question.

Whereas from 60 monitored hearings, in only 4 of them, or 6.7% of them, citizens stated that the performance of defense lawyers has been appropriate, 6 or 10% was not applicable, in 2 case the citizens' stated that they do not know, while in 48 cases they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 50 or 83.3% of them the citizens stated that the judges did not have the ex-parte contact with parties, while in 10 cases they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 35 or 58.3% cases the citizens stated that the lawyer did not file any complaint regarding the access to the case files that was not given by prosecutor, in 1 case they stated that the lawyer filed a complaint regarding the access to the case files that was not given by prosecutor, while in 24 cases they did not answer to the question.

6.2.8. Fair trial in the Basic Court Pristina - Glogoc/Glogovac Branch

Out of 30 monitored hearings, in the Basic Court in Pristina - Glogoc/ Glogovac Branch, in all cases, the citizens have stated that they have managed to clearly identify the parties in the procedure such as the accused, prosecutor, defense lawyer, etc.

Also, from 30 hearings held and monitored, in all cases or 100% of them, citizens stated that they clearly understood the charges against the accused.

Out of 30 monitored hearings, in 20 or 66.7% of them, the citizens stated that the court asked the defendant if he / she understood the charges, and in 10 cases they did not answer this question.

While in the question whether the judge instructed the defendant for his / her rights, from 30 monitored hearings, in 18 cases or 60% of them, the citizens stated that the court instructed the defendant for his / her rights, while in 12 cases they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 11 cases or 36.7% of them, citizens stated that the court instructed the witness on his / her rights, while in 19 cases they did not give any answers to this question.

While from 30 monitored hearings, in 10 or 33.3% cases, citizens stated that the accused had a defense lawyer, while in 11 or 36.7% of them citizens stated that the accused did not have a defense lawyer, and in 9 cases they did not answer the question.

Whereas, in the next question where the monitoring citizens were asked about the role of the witness in the procedure, out of 30 monitored sessions, in all of them, the citizens stated that they understood the role of the witness in the procedure.

Out of 30 monitored hearings, in 28 or 93.3% of them, citizens stated that the judge has performed the procedures clearly to be understood and have not given any case where the procedures in question have not been performed properly, while in 2 cases they did not answer to the question.

Also, out of 30 monitored hearings, in 26 or 86.7% of them, citizens stated that the presiding judge treated the parties in the procedure, the defense and prosecutor equally, while in 4 cases they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 27 or 90% of the cases the monitoring citizens state that the judge did not behave in an intimidating or disrespectful manner towards any party, while in 3 cases they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 27 or 90% of the cases the monitoring citizens state that the judge did not make discriminatory comments against the parties, while in 3 cases they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 26 or 86.7% of the case citizens state that the judge did not fail to be attentive during the hearing, while in 4 cases they did not answer to the question.

Whereas from 30 monitored hearings, in only 27 of them, or 90% of them, citizens stated that the performance of defense lawyers has been appropriate, as only in these cases the accused have had a defense lawyer, while in 3 cases they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 29 or 96.7% of them the citizens stated that the judges did not have the ex-parte contact with parties, while in 1 case they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 25 or 83.3% of the case the citizens stated that the lawyer did not file any complaint regarding the access to the case files that was not given by prosecutor, while in 5 cases they did not answer to the question.

6.2.9. Fair Trial in the Basic Court Mitrovica – Vushtrri/Vucitrn Branch

Out of 30 monitored hearings, in the Basic Court in Mitrovica – Vushtrri/Vucitrn Branch, in all cases, the citizens have stated that they have managed to clearly identify the parties in the procedure such as the accused, prosecutor, defense lawyer, etc.

Also, from 30 hearings held and monitored, in all cases or 100% of them, citizens stated that they clearly understood the charges against the accused.

Same answer was given also in next coming question from 30 monitored hearings, in all of them, the citizens stated that the court asked the defendant if he / she understood the charges.

While in the question whether the judge instructed the defendant for his / her rights, from 30 monitored hearings, in all cases or 100% of them, the citizens stated that the court instructed the defendant for his / her rights.

Out of 30 monitored hearings, in all cases the, citizens stated that the court instructed the witness on his / her rights.

Out of 30 monitored hearings, in 10 or 33.3% of them, citizens stated that the accused had a defense lawyer, while in 19 cases or 63.3% of them citizens stated that the accused did not have a defense lawyer, and in 1 case they did not answer the question.

Whereas, in the next question where the monitoring citizens were asked about the role of the witness in the procedure, out of 30 monitored sessions, in all of them, the citizens stated that they understood the role of the witness in the procedure.

Out of 30 monitored hearings, in all cases or 100% of them, citizens stated that the judge has performed the procedures clearly to be understood and have not given any case where the procedures in question have not been performed properly.

Also, out of 30 monitored hearings, in 30 of them, citizens stated that the presiding judge treated the parties in the procedure, the defense and prosecutor equally.

Out of 30 monitored hearings, in no case did the monitoring citizens state that the judge behaved in an intimidating or disrespectful manner towards any party.

The same answer was given in the next question, where the monitoring citizens stated that out of the 30 monitored hearings, there is no case that the judge made discriminatory comments against the parties.

Out of 30 monitored hearings, in no case did citizens state that the judge failed to be attentive during the hearing.

Whereas from 30 monitored hearings, in the question if the performance of defense lawyers has been appropriate, the citizens did not answer to this question at all.

Out of 30 monitored hearings, in 30 cases the citizen stated that the judge did not have the ex-parte contact with parties.

Out of 30 monitored hearings, in 30 cases the citizens stated that the lawyer did not file any complaint regarding the access to the case files that was not given by prosecutor.

6.2.10. Fair Trial in the Basic Court Mitrovica – Skenderaj/Srbica Branch

Out of 30 monitored hearings, in the Basic Court in Mitrovica – Skenderaj/Srbica Branch, in 19 or 63.3% cases, the citizens have stated that they have managed to clearly identify the parties in the procedure such as the accused, prosecutor, defense lawyer, etc., while in other cases they did not answer to the question.

Same answer was given also in the question regarding the charges against the accused, from 30 hearings monitored, in 19 or 63.3% cases, the citizens have stated that they have clearly understood the charges against the accused, while in 11 cases they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 18 or 60% of them, the citizens stated that the court asked the defendant if he / she understood the charges, and in 12 cases they did not answer this question.

While in the question whether the judge instructed the defendant for his / her rights, from 30 monitored hearings, in 16 or 53.3% of them, the citizens stated that the court instructed the defendant for his / her rights, in 3 or 10% of them, the citizens stated that the court instructed partially the defendant for his / her rights, while in 11 cases they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 7 cases or 23.3% of them, citizens stated that the court instructed the witness on his / her rights, in 4 or 13.3% of them, they stated that they do not know, while in 19 cases they did not answer to this question.

While from 30 monitored hearings, in 8 or 26.7% of them, citizens stated that the accused had a defense lawyer, in 9 or 30% of them citizens stated that the accused did not have a defense lawyer, and in 13 cases they did not answer the question.

Whereas, in the next question where the monitoring citizens were asked about the role of the witness in the procedure, out of 30 monitored sessions, in only 7 cases or 23.3% of them, the citizens

stated that they understood the role of the witness in the procedure, in 4 they stated that they did not understand the role of the witness in the procedure, while in 19 cases they did not give answers to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 18 or 60% of them, citizens stated that the judge has performed the procedures clearly to be understood and in 12 cases they did not answer the question properly.

Also, out of 30 monitored hearings, in 19 or 63.3% of them, citizens stated that the presiding judge treated the parties in the procedure, the defense and prosecutor, while in 11 cases they did not answer the question equally.

Out of 30 monitored hearings, in 19 or 63.3% of the cases the monitoring citizens state that the judge did not behave in an intimidating or disrespectful manner towards any party, while in 11 cases, they did not answer to the question.

The same answer was given in the next question, where the monitoring citizens stated that out of the 30 monitored hearings, in 19 or 63.3% of the cases the monitoring citizens state there is no case that the judge made discriminatory comments against the parties, while in 11 cases, they did not answer to the question.

Also, out of 30 monitored hearings, in 19 or 63.3% of the cases the monitoring citizens state the judge did not fail to be attentive during the hearing, while in 11 cases, they did not answer to the question.

Whereas from 30 monitored hearings, in only 6 of them, or 20% of them, citizens stated that they do not know if the performance of defense lawyers has been appropriate, while 24 cases they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 19 or 63.3% of the cases the monitoring citizens state the judge did not have the ex-parte contact with parties, while in 11 cases, they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 13 cases the citizens stated that the lawyer did not file any complaint regarding the access to the case

files that was not given by prosecutor, while in 17 cases, they did not answer to the question.

6.2.11. Fair Trial in the Basic Court Gjilan/Gnjilane – Kamernicë/ Kamenica Branch

Out of 30 monitored hearings, in the Basic Court in Gjilan/Gnjilane – Kamernicë/Kamenica Branch, in 28 or 93.3% of the cases, the citizens stated that they have managed to clearly identify the parties in the procedure such as the accused, prosecutor, defense lawyer, etc., while in 2 cases, they did not answer to the question.

Also, from 30 hearings monitored, in only 1 case, the citizens stated that they do not know if they clearly understood the charges against the accused, while in 29 cases, they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 22 or 73.3% of them, the citizens stated that the court asked the defendant if he / she understood the charges, in 3 case they answered that they do not know, while in 5 cases they did not answer this question.

While in the question whether the judge instructed the defendant for his / her rights, from 30 monitored hearings, in 20 cases or 66.7% of them, the citizens stated that the court instructed the defendant for his / her rights, in 6 case they answered that they do not know, while in 4 cases they did not answer this question.

Out of 30 monitored hearings, in 7 cases or 23.3% of them, citizens stated that the court instructed the witness on his / her rights, in 4 case they answered that they do not know, while in 19 cases they did not give any answers to this question.

While from 30 monitored hearings, 24 cases or 80% of them, citizens stated that the accused had a defense lawyer, in 5 cases or 16.7% of them citizens stated that the accused did not have a defense lawyer, and in 1 case they did not answer the question.

Whereas, in the next question where the monitoring citizens were asked about the role of the witness in the procedure, out of 30 monitored sessions, in 9 cases or 30% of them, the citizens stated that they understood the role of the witness in the procedure, in 4 case they answered that they do not know, while in 17 cases they did not answer this question.

Out of 30 monitored hearings, in 28 cases or 93.3% of them, citizens stated that the judge has performed the procedures clearly to be understood and have not given any case where the procedures in question have not been performed properly, while in 2 cases they did not answer this question.

Also, out of 30 monitored hearings, in 26 cases or 93.3% of them, citizens stated that the presiding judge treated the parties in the procedure, the defense and prosecutor equally, while in 4 cases they did not answer this question.

Out of 30 monitored hearings, in 28 cases or 93.3% of them, the monitoring citizens stated that the judge did not behave in an intimidating or disrespectful manner towards any party, while in 2 cases they did not answer this question.

Out of the 30 monitored hearings, the monitoring citizens did not answer to the question if the judge had made discriminatory comments against the parties.

Out of 30 monitored hearings, in 28 case or 93.3% of them, citizens state that the judge did not fail to be attentive during the hearing, while in 2 cases they did not answer this question.

Whereas from 30 monitored hearings, in 20 of them, or 60.7% of them, citizens stated that the performance of defense lawyers has been partially appropriate, in 1 case the citizens stated that the do not know, while in 2 cases they did not answer this question.

Out of 30 monitored hearings, in 29 or 96.7% of the cases the monitoring citizens state the judge did not have the ex-part contact with parties, while in 1 case, they did not answer to the question.

Out of 30 monitored hearings, in 24 cases the citizens stated that the lawyer did not file any complaint regarding the access to the case files that was not given by prosecutor, while in 6 cases, they did not answer to the question.

6.2.12. Fair trial in the Basic Court in Ferizaj/Uroševac - Štrpce/Shtërpçë Branch

Out of 60 monitored hearings, in the Basic Court in Ferizaj/Uroševac - Štrpce/Shtërpçë Branch, in 34 cases or 56.7% of them, the citizens have stated that they have managed to clearly identify the parties in the procedure such as the accused, prosecutor, defense lawyer, etc., while in 26 cases, they did not answer to the question.

Also, from 60 monitored hearings, in 23 cases or 38.3% of them, citizens stated that they clearly understood the charges against the accused, while in 37 cases, they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 32 or 53.3% of them, the citizens stated that the court asked the defendant if he / she understood the charges, while in 28 cases, they did not answer to the question.

While in the question whether the judge instructed the defendant for his / her rights, from 60 monitored hearings, in 29 cases or 48.3% of them, the citizens stated that the court instructed the defendant for his / her rights, while in 31 cases, they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in only 4 cases or 6.7% of them, citizens stated that the court instructed the witness on his / her rights, in 1 case they stated that they do not know, while in 55 cases they did not give any answers to this question.

While from 60 monitored hearings, only in 1 case, citizens stated that the accused had a defense lawyer, while in 28 cases or 46.7% of them, citizens stated that the accused did not have a defense lawyer, and in 31 cases they did not answer the question.

Whereas, in the next question where the monitoring citizens were asked about the role of the witness in the procedure, out of 60 monitored sessions, in only 3 cases or 5% of them, the citizens stated that they understood the role of the witness in the procedure, in 2 cases they stated the they did not understand the role of the witness in the procedure, in 3 cases they stated that they do not know, while they did not give answers in 52 other cases.

Out of 60 monitored hearings, in 32 cases or 53.3% of them, citizens stated that the judge has performed the procedures clearly to be understood and have not given any case where the procedures in question have not been performed properly, while 28 case they did not answer to question.

Also, out of 60 monitored hearings, in 17 or 28.3% of them, citizens stated that the presiding judge treated the parties in the procedure, the defense and prosecutor equally, in 1 case, they stated that the judge did not treat the parties in the procedure, the defense and prosecutor equally, while in 42 case they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 32 cases or 53.3% the monitoring citizens state that the judge did not behave in an intimidating or disrespectful manner towards any party, in 1 case they stated that they do not know if the judge did behave in an intimidating or disrespectful manner towards any party, while in 27 cases they did not answer to the question.

A similar answer was given in the next question, where the monitoring citizens stated that out of the 60 monitored hearings, in 31 cases or 51.7% that the judge did not make discriminatory comments against the parties, in 1 case they stated that they do not know if the judge did make discriminatory comments against the parties, while in 28 cases they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 28 cases or 46.7% of them, citizens stated that the judge did not fail to be attentive during the hearing, in 1 case they stated that they do not know if the judge did fail to be attentive during the hearing, while in 31 cases they did not answer to the question.

Whereas from 60 monitored hearings, in only 1 of them, citizens stated that they do not know if the performance of defense lawyers has been appropriate, while in 59 cases they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 48 or 80% of the cases the monitoring citizens state the judge did not have the ex-parte contact with parties, in 1 case, they stated that the judge did have had the ex-parte contact with parties, while in 11 cases they did not answer to the question.

Out of 60 monitored hearings, in 38 cases or 63.3% the citizens stated that the lawyer did not file any complaint regarding the access to the case files that was not given by prosecutor, while in 12 cases, they did not answer to the question.

7. KEY FINDINGS

KLI presents below the key findings of the monitoring of court hearings in the criminal field, divided into two parts: transparency in the justice system, and respect for human rights and freedoms and fair trial standards. The key findings regarding the impressions of the monitors given in the interviews for KLI are also listed.

Transparency in the justice system

- Out of 600 monitored hearings in only 2 of these citizens did not have easy access to court.
- The findings of the monitoring show that the justice system in the criminal field is almost entirely transparent. Out of 600 monitored sessions, it results that 559 or 93.2% of them were open to the public, 3 or 0.5% of the sessions were closed, in 9 case or 1.5% of them the stated they do not know, while in 29 case they did not answer the question.
- Out of 600 hearings monitored, 360 or 60% of the hearings were monitored in basic courts, while 240 or 40% of them were monitored in branches.
- Out of 360 hearing that were monitored in basic Courts 295 or 82% were held and monitored, while 65 or 18% were not held for various reasons.
- Also, the sessions that were monitored in the branches out of 240 of them 138 or 57.5% of them were held and monitored, while 83 or 35% of them were not held for various reasons.
- When asked about the approach of the judge / panel of judges towards the monitors / the public of court hearings, out of the 600 hearings, only in 2 hearings the citizens had not easy access to the court, while in 598 or 99.7% of them the monitors had easy access to the court, also judges had a good approach towards the monitors and the public, in 577 or 96.2% of them the judges had

a friendly approach, while in 294 or 49% of them the judges had a good approach to monitors, while in 129 they did not answer to the question.

Respect for human rights and freedoms and fair trial

- Monitoring findings show that out of 600 monitored sessions, 422 or 70.3% of them were held, and 126 or 21% were postponed for various reasons. From the 600 monitored hearings in 434 or 72.3% of them, the citizens have managed to clearly identify the parties in the procedure as the accused, the prosecutor, the defense lawyer, etc., in 7 cases, the citizens have not managed to clearly identify the parties in procedure, in 30 they do not know if they clearly identify the parties in the procedure while in 129 they did not answer to the question.
- Out of 600 monitored hearings, in 432 or 72% of them, the citizens stated that they clearly understood the charges against the accused, while in 2 cases of them the citizens stated that they did not clearly understand the charges against the accused, while in 4 or 0.7% of them the citizens stated that they did not know if they have clearly understood the charges against the accused, and in 162 cases or 27% of them they did not answer the question.
- When asked if the court asked the defendant whether he/she understood the charges, out of 600 monitored hearings, in 421 or 70.2% of them, the citizens stated that the court asked the defendant if he / she understood the charges, in 19 or 3.2% of them citizens stated that the court did not ask the defendant if he / she understood the charges, while in 4 or 0.7% of them citizens stated that they did not know if the court asked the defendant if he / she understood the accusations and in 156 cases or 26% they did not reply.

- Out of 600 hearings, in 387 or 64.5% of them, citizens stated that the court instructed the defendant on his / her rights, in 30 or 5% of them citizens have stated that the court has partially instructed the defendant on his / her rights or not instructed the defendant on his / her rights, in 9 or 1.5% they do not know, while in 174 or 29% of them citizens did not answer the question.
- Out of 600 monitored hearings, in 245 or 40.8% of them, citizens stated that the court instructed the witnesses on their rights and obligations, in 15 or 2.5% of them, citizens stated that the court did not instruct the witnesses on their rights and obligations and in 20 cases or 3.3% stated that they do not know, and in 320 or 53% of the cases they did not answer to the question.
- Out of 600 monitored hearings, in 314 or 52.3% of them, citizens stated that the accused had a defense lawyer, while in 144 or 24% of the cases, citizens stated that the accused did not have a defense lawyer, and in 142 cases or 23.7% of the cases they did not answer the question.
- Out of 600 hearings, in 291 or 48.5% of them, citizens stated that they understood the role of the witness in the proceedings, in 30 or 5% of them citizens stated that they did not understand the role of the witness in the proceedings, and in 33 or 5.5% of them, citizens stated that they do not know if they understood the role of the witness in the proceedings, while in 246 cases or 41% they did not answer to the question.
- Out of 600 hearings, in 464 or 77.3% of them, citizens stated that the judge performed the procedures clearly to be understood, in 2 or 0.3% of them citizens stated that the judge did not perform the procedures clearly to be understood, while in 134 cases they did not answer the question.
- With regard to whether the judge kept order in the courtroom, from 600 monitored sessions, in 468 or 78% of them, citizens stated that the judge respected the rules, and in 132 cases or 22% they did not answer to the question.

- Out of 600 hearings, in 431 or 71.8% of them, citizens stated that the presiding judge treated the parties in the procedure, the defense and the prosecutor equally, in 4 or 0.7% of them citizens stated that the presiding judge the trial panel did not treat the parties equally, in 2 or 0.3% they did not know whether the presiding judge treated the parties equally, while in 163 or 27.2% they did not answer the question.
- Whereas from 600 hearings, in 464 or 77.3% of them citizens stated that the judge did not behave in an intimidating or disrespectful towards any party, in only 2 or 0.3% of them, citizens stated that the judge behaved in an intimidating or disrespectful manner towards any party, while in 1 case the citizens stated that they do not know if the judge behaved in an intimidating or disrespectful manner towards any party, while in 133 cases or 22.2% of the cases the monitors did not answer the question.
- Out of 600 hearings, in 3 or 0.5% of them, citizens stated that they do not know if the judge made discriminatory comments against the parties, in 432 or 72% of them citizens stated that the judge did not make discriminatory comments against the parties, while in 165 cases they did not answer the question.
- Out of 600 hearings, only in two cases the citizens stated that the judge failed to be attentive during the hearing, in 452 or 75.3% of them citizens stated that the judge did not fail to be attentive during the hearing, while in 1 citizen stated that they do not know if the judge failed to be attentive during the hearing, while in 145 they did not answer the question.
- Out of 600 hearings, 158 or 26.3% of them, citizens stated that the performance of defense lawyers was appropriate, in 9 cases, the citizens stated that the performance of defense lawyers was inappropriate, in 20 cases they stated that it was partially adequate, in 25 cases the citizens stated that they do not know if the performance of defense lawyers was appropriate, in 16 cases

they stated that the performance of the defense lawyers was not applicable, while in 372 cases they did not answer the question.

- The experience in monitoring court hearings, as seen from the responses of monitoring citizens, has generally been very good. Out of 20 citizens engaged in monitoring, all of them stated that the experience in monitoring court hearings has been very good.
- KLI and EULEX, before the start of the monitoring process, held trainings for the lay monitors to understand the basics of the functioning of the criminal justice system and the aspects of monitoring court hearings. From the answers of these 20 citizens engaged in monitoring on how much knowledge they had about the justice system in Kosovo before holding the training and monitoring, it results that 18 or 90% of them stated that they had little knowledge about the justice system in Kosovo, 2 or 5% of them stated that they had no knowledge at all about the justice system in Kosovo.
- The general impressions of these citizens before the monitoring process regarding the justice system in Kosovo, in general have been not so good. Out of 20 citizens, it turns out that 14 or 70% of them stated that, before personally monitoring, they had a bad impression of the justice system in Kosovo, 3 or 15% of them stated that they had a good impression of the justice system in Kosovo before personally monitoring, while 3 or 15% of them stated that they had a very good impression of the justice system in Kosovo, before personally monitoring the court hearings.
- After the organization of trainings by KLI and EULEX and the experience of direct monitoring of court hearings, many of the monitoring citizens stated that they had changed their impressions of the justice system. From their answers 20 citizens engaged in monitoring, it results that 10 or 50% of them stated that they had changed their impression a little for the better for the justice system in Kosovo, 7 or 35% of them stated that they had changed their impression a lot for the better for the justice

system in Kosovo, while 3 or 15% of them stated that they had changed the impression a little to the bad about the justice system in Kosovo. Some of them have stated that they will continue to monitor some of the trials that impressed them the most.

- After direct monitoring of court hearings in the criminal field, more than half of the citizens engaged in monitoring stated that the justice system is very transparent, while the other half shared the opinion that the justice system is less transparent. From the answers of the 20 citizens engaged in the monitoring on how much they had transparency in court, it results that 18 or 90% of the engaged citizens stated that there was transparency in courts, 1 or 5% of them stated that there was little transparency in courts, while 1 or 5% of them stated that there was no transparency in court, with remarks about that the need to inform the public about the scheduling of hearings.

Impressions of the monitors on transparency and fair trial in the courts

- The lay citizens who were directly engaged in monitoring estimate, from their own experience, that in most of the cases human rights and freedoms have been respected by the justice system. From the responses of these 20 citizens engaged in monitoring, it results that 18 or 90% of them stated that human rights and freedoms were respected by the justice system in Kosovo, while 1 or 5% of them stated that they were sometimes respected human rights and freedoms from the justice system in Kosovo and only 1 or 5% of them have given a negative answer to this question.
- For the citizens it is very important the perception of how fairly the trial is conducted. In general, the citizens engaged in monitoring assess that the trials are fairly conducted. From the responses of these 20 citizens engaged in monitoring, it results that 16 or 80% of them consider that the trials are fair, 2 or 10%

of them consider that the trials are not fair, while 2 or 10% of them have stated that judgments are sometimes unfair.

An important aspect for which there has been interest in having the impression of citizens engaged in monitoring is the handling of trials in cases of domestic violence and gender-based violence. However, since these sessions in most cases are closed to the public, the possibility of monitoring them has been more limited. From the responses of 20 citizens engaged in monitoring, it results indeed that out of 600 sessions, only 13 cases or 2.7% turned out to be cases of domestic violence and gender-based violence.

- Overall, it turns out that the training opportunities for lay citizens in the field of justice organized and held by KLI and EULEX have had a great impact on raising citizens' knowledge about the justice system. According to their feedback, the training and advice given by the professional monitors of KLI have been very useful to conduct the monitoring of court

8. RECOMMENDATIONS

Based on the findings of the citizens' monitoring of criminal trials, KLI presents the following recommendations for the justice system:

- At the beginning of each trial, the parties and the public in the courtroom must be notified of the criminal case that will be processed at the hearing, so that the public understands the case.
- Judges must ensure to comply with all obligations to defendants to ensure that they clearly understand the charges against them.
- Judges should instruct defendants in detail about their rights in criminal proceedings.
- Judges should instruct witnesses in detail about their rights and obligations in criminal proceedings.
- Trials should not be conducted against defendants without a defense lawyer, when this is mandatory according to the law.
- Judges should ensure the smooth running of the criminal proceedings at trial.
- Judges by their conduct in criminal proceedings must ensure that in no way they create the impression that they are treating the parties with disrespect.
- Judges should make sure not to leave even the impression that they are biased in the trial process, and they should not have “ex-parte” communication with the parties.
- The court personnel should be informed about the rights of citizens to attend and monitor court hearings and this right should be made possible, even for citizens who are not participating in any project organized by any organization.

Përkrahur nga:
Podržan od:
Supported by:

